

Odnos vlasti i medija

Nedavno je Veleposlanstvo SAD-a organiziralo seminar o odnosu Vlade i medija, na kojem su za ovdašnje državne službenike koji rade na odnosima s javnošću i glasnogovornike predavanja održali ugledni Jacob Gillespie, savjetnik za odnose s javnošću Savezne agencije za izvanredne situacije i James Rubin, bivši pomoćnik državne tajnice SAD-a i glasnogovornik Državnog tajništva SAD-a, danas predavač u Londonu.

Gillespie je iznio kako mnogi problemi u odnosu vlasti i medija izviru iz činjenice da novinarima nedostaje dovoljno informacija i da se s njima dostatno ne surađuje. Istaknuo je kako se političari moraju ozbiljno pripremati za susrete s novinarima i od svojih savjetnika za odnose s javnošću biti na vrijeme upozoreni kakva će im se pitanja postaviti. Pogrešno je novinare doživljavati kao neprijatelje, već valja s njima njegovati dobre odnose i pošteno im odgovoriti na svako pitanje. S druge strane istina je da novinari više vole loše nego dobre vijesti, a kojiput i ono što je pozitivno pretvaraju u negativno.

James Rubin je ukazao na potrebu da se mediji unaprijed pripreme za neki politički događaj, pa će se njihovim dobrim informiranjem spriječiti nesporazumi. Davanjem iscrpnih i istinitih informacija uspostavlja se povjerenje, što jamči dobre odnose Vlade i medija.

U raspravi se javilo više službenika. Andrea Latinović je iznijela kako Vlada ne razumije ulogu glasnogovornika koji i sami nemaju dovoljno informacija, odgovarajući položaj i prihode, a i mediji se prema njima loše odnose. Ovih dana ona je potvrdila svoje nezadovoljstvo vrativši se iz državne službe u novinarstvo.

Ž.S.

	strana
- Uvodnik urednika	2
- Konačni prijedlog zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi	3
- Konačni prijedlog zakona o izboru članova predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave	21
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Rimskog statuta Međunarodnog kaznenog suda	36
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Konvencije o zabrani i trenutnim djelovanjem za ukidanjem najgorih oblika dječjeg rada	38
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjeni i dopunama Zakona o socijalnoj skrbi	39
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o plaćama sudaca i drugih pravosudnih dužnosnika	40
- Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o blagdanima, spomendanu i neradnim danima u Republici Hrvatskoj	42
- Prijedlog zakona o brdsko-planinskim područjima	44
- Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zapošljavanju	47
- Prijedlog zakona o upravljanju javnim ustanovama u kulturi	50
- Prijedlog zakona o izmjeni i dopuni Zakona o porezu na dohodak	52
- Prijedlog zakona o izmjeni i dopuni Zakona o političkim strankama	55
- Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o područjima i sjedištima sudova	56

PRIKAZ RADA:

-11. SJEDNICE HRVATSKOG SABORA ODRŽANE 7.,8.,9.,13.,14.,15.,16.,20.,21.,23.,27., 28. TE NASTAVKA SJEDNICE HRVATSKOG SABORA 29. I 30. OŽUJKA TE 4.,5. I 6. TRAVNJA 2001.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O LOKALNOJ I PODRUČNOJ (REGIONALNOJ) SAMOUPRAVI

Brojnost vijeća ovisna o veličini općine ili grada

Hrvatski sabor je većinom glasova prihvatio Zakon o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi. Zakon je prihvaćen potrebnom većinom glasova svih zastupnika i za njega se, u pojedinačnom glasovanju, izjasnilo 79 zastupnika, 26 je bilo protiv, a 3 suzdržana. Na zakon je bilo podnijeto više od sto amandmana, a glavne primjedbe zastupnika i u amandmanima i u raspravi odnosile su se na prijedlog o neposrednim izborima općinskog načelnika, gradonačelnika i župana, traženje da se poglavarstvo ne bira iz redova vijećnika, a uz pozdravljanje decentralizacije upozoreno je na pitanje kako će se ona financirati.

O PRIJEDLOGU

Budući da smo o Prijedlogu zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi pisali u IHS-u, brojevi 294, od 18.4. na strani 4, pod naslovom: "Decentralizacija i proširenje djelokruga", te u 296, od 3.V. na strani 3, pod naslovom: "Decentralizacija i jačanje regionalne lokalne samouprave" donosimo samo razlike između Prijedloga i Konačnog prijedloga zakona. Pri tome ćemo se poslužiti uvodnim izlaganjem ministra pravosuđa, uprave i lokalne samouprave **dr. Stjepana Ivaniševića** u Hrvatskog sabora. Ministar je kao bitne razlike posebno izdvojio četiri stvari - broj vijećnika u lokalnim predstavničkim tijelima, izbor poglavarstva i njegov odnos prema vijeću, izbor nositelja izvršnih funkcija u lokalnim jedinicama, te mjesnu samoupravu.

Smanjenje broja članova vijeća i poglavarstva

Značajno je smanjen broj članova vijeća, kazao je, objašnjavajući da je s obzirom na prihvaćeni razmjerni izborni sustav, odnosno biranje putem listi uobičajeno da taj broj bude neparan. U broju se općine i gradovi razlikuju po njihovoj veličini.

Tako bi male općine do 3.000 stanovnika imale 7 vijećnika, za veće općine i gradove do 10.000 stanovnika predviđeno je da to bude 9 do 15 vijećnika, za gradove od 10.000 do 30.000 stanovnika 13 do 19, za gradove s više od 30.000 stanovnika 19 do 35 vijećnika, dok bi Grad Zagreb imao 51 vijećnika. Županijske bi skupštine imale od 31 do 51 vijećnika, a točan broj utvrđivao bi se statutom.

Male općine do 3.000 stanovnika imale bi 7 vijećnika, općine i gradovi do 10.000 stanovnika 9 do 15, gradovi od 10.000 do 30.000 stanovnika 13 do 19, s više od 30.000 stanovnika 19 do 35 vijećnika, a Zagreb 51 vijećnika. Županijske bi skupštine imale od 31 do 51 vijećnika.

Kako nije sigurno da će jedinice lokalne samouprave uskladiti svoje statute do predstojećih lokalnih izbora, ministar Ivanišević objasnio je da je u prijelaznim i završnim odredbama

predviđeno da jedinice koje do predstojećih izbora ne usklade svoje statute s odredbama predloženog zakona biraju fiksno određeni broj vijećnika. Taj je broj zakonom propisan i za općine do 3.000 stanovnika to je 11 vijećnika, za skupinu općina i gradova od 3.000 do 10.000 stanovnika 13 vijećnika, za gradove od 10.000 do 30.000 stanovnika 15, za gradove veće od 30.000 stanovnika 25, a za županije 41 vijećnik. Prema podacima koje je iznio, u kategoriji do 3.000 stanovnika su 221 općina i dva grada, u kategoriji od 3.000 do 10.000 stanovnika 47 gradova, više od 30.000 stanovnika je 19 gradova.

Promjene vezane uz poglavarstvo i odnos prema vijeću predviđaju da se poglavarstvo kao posebno izvršno tijelo ne osniva u malim općinama i gradovima. U tim bi općinama i gradovima funkciju poglavarstva obavljalo samo vijeće, a predsjednik vijeća bio bi ujedno i općinski načelnik, odnosno gradonačelnik. To je, objasnio je, model koji ima dugu tradiciju i uspješan je u Francuskoj, a na crti je primjedbi da strukturu upravljanja lokalnih jedinica treba učiniti što racionalnijom i jeftinijom.

U jedinicama od 3.000 do 10.000 stanovnika fakultativno je ostavljena mogućnost da se lokalnim statutima formira poglavarstvo, dok je u jedinicama s više od 10.000 stanovnika poglavarstvo obligatorno. S obzirom na takva rješenja znatno je smanjen broj članova poglavarstva te je tako za jedinice u kojima je izbor poglavarstva ostavljen kao fakultativan predloženo da broji od 3 do 5 članova, u jedinicama s više od 10.000 stanovnika poglavarstvo bi moglo

brojati 5 do 7 članova, a u onima s više od 30.000 stanovnika 7 do 9 članova. Predloženo je također da se članovi poglavarstva i gradonačelnik te župani i članovi županijskog poglavarstva biraju iz redova vijećnika, odnosno članova lokalnog predstavničkog tijela. Na taj se način, objasnio je ministar Ivanišević, postiže bar indirektan učinak neposrednog izbora čelnika lokalnih jedinica, jer se bira na temelju stranačkih lista pa je preporučljivo da stranke prilikom sastavljanja lista kao nositelja predlože onoga koji će biti njihov kandidat za načelnika.

U Konačnom prijedlogu zakona prihvaćen je i niz primjedbi vezanih uz mjesnu samoupravu. Prihvaćeno je tako načelo da se tijela mjesne samouprave, posebice kada se radi o mjesnim odborima, kao dio grada i općine osnivaju statutom. Odustalo se od rješenja da se izbori za mjesnu samoupravu mogu provesti na zboru kojem prisustvuje samo deset posto građana, odnosno birača toga područja, te je predloženo da se izbori vijeća za mjesnu samoupravu održavaju kao izbori za članove predstavničkog tijela prema pravilima predloženog zakona, da se bira tajnim glasovanjem. Vlada je svojim amandmanima prihvatila prijedloge iz javne rasprave, a to je da i mjesni odbori, gradski kotari i gradske četvrti imaju svojstvo pravne osobe. To nosi stanovite rizike, ali smo to prihvatili i predložili amandmanom, izvijestio je ministar Ivanišević.

RADNA TIJELA

Konačni prijedlog zakona kao matično radno tijelo raspravio je **Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav**. Odbor je izvijestio da nije donosio amandmane, jer je s predlagateljem dogovoreno da će primjedbe Odbora biti razmotrene i na temelju njih biti utvrđeni amandmani predlagatelja. U raspravi o zakonskom prijedlogu izraženo je zadovoljstvo jer je ugrađen niz primjedbi izrečenih u prvom čitanju zakona.

Među iznesenim primjedbama Odbor je naglasio da u člancima 15. i 16. treba razlučiti odluku o uspostavljanju međusobne suradnje između jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave s odgovarajućim lokalnim i regionalnim jedinicama drugih država i sporazum o suradnji. Sporazum o suradnji, upozorio je Odbor, ne bi se mogao potpisati dok

predstavničko tijelo jedinice lokalne ili područne uprave ne donese odluku o prihvaćanju sporazuma s tim da to mora učiniti u roku od 30 dana.

U članku 40. zatraženo je da se jasno propiše da u jedinicama lokalne samouprave koje nemaju poglavarstvo dužnost poglavarstva obavlja vijeće. Za članak 46. upozoreno je da treba predvidjeti da najviše jedna trećina članova poglavarstva ne mora biti iz reda članova predstavničkog tijela već birana po kriteriju stručnosti. Za članak 61. stavak 2. primjedbom se ističe potreba usklađivanja sa zakonima koji uređuju izbor članova predstavničkih tijela jedinica lokalne samouprave na način da se propiše da će se članovi vijeća mjesnog odbora birati neposrednim i tajnim glasovanjem.

Odbor za zakonodavstvo podržao je donošenje predloženog zakona i na isti predložio 26 amandmana (koje donosimo u posebnom poglavlju o amandmanima i izjašnjanje). U izvješću Odbor je preporučio predlagatelju da ponovo preispita određena rješenja sadržana u tekstu Konačnog prijedloga te da svojim amandmanima doradi te odredbe i to u članku 76. u odnosu na više stavaka, jer sukladno posebnim zakonima žalba se ne podnosi uvijek ministarstvu već i državnim upravnim organizacijama te drugim tijelima, a u određenom broju slučajeva ona nije dopuštena pa se izravno temeljem takvog zakona može pokrenuti upravni spor. U članku 80. preporuča predlagatelju preispitati u stavku 4. ne radi li se o pročelniku, a ne o čelniku, a u članku 82. urediti izričaj jer se obavljanje poslova državne uprave može prenijeti zakonom ili aktom donesenim na temelju njega, pa se ne radi o davanju niti oduzimanju ovlasti. Odbor je također predlagatelju preporučio da u članku 93. doradi odredbu, jer potreba uređivanja odnosa postoji ako se utvrdi da se radi o prostoru i opremi koji nisu bili u vlasništvu županije. Prema izvješću Odbora, najviše primjedbi članovi su imali na članak 46. Konačnog prijedloga zakona. Neki su članovi, naime, podržali predloženo rješenje uz primjebu da bi u slučaju najmanjeg broja članova predstavničkog tijela i najvećeg broja članova poglavarstva moglo doći do toga da od 7 članova predstavničkog tijela njih 5 budu članovi poglavarstva. Time se dovodi u pitanje ne samo preklapanje prava i obveza već i nadležnosti kao i nadzora

odnosno odgovornosti, a pored toga narušava se i trodioba vlasti. S druge strane neki su članovi Odbora takvo rješenje u cijelosti podržali, a neki tražili i nadopunu na način da se trećina članova poglavarstva ne bira iz redova članova predstavničkog tijela. Upozoreno je da i takvo rješenje trpi primjebu da se narušava predstavnički legitimitet dvije trećine članova poglavarstva. Član Odbora Vilim Herman predložio je da se takvo rješenje zadrži samo za općine i gradove do 30.000 stanovnika, no članovi Odbora su glasovanjem (4:4) odbili taj prijedlog.

Odbor za ljudska prava i prava nacionalnih manjina podržao je donošenje zakona i istodobno ukazao da još nema službenih rezultata popisa stanovništva koji bi trebali biti temeljna pretpostavka za objektivno uspostavljanje odnosa u lokalnoj i područnoj samoupravi. Upozoreno je i na moguće negativne refleksije u svezi s predloženim člankom 83. kojim se uređuje da će Vlada raspustiti predstavnička tijela ako se steknu određene okolnosti. Što se predloženog roka za donošenje statuta tiče Odbor smatra da je u odnosu na termin stupanja na snagu ovog zakona on neobjektivan i prekratak. Upozoreno je također na dodatno financijsko opterećenje koje će zadesiti proračune lokalnih jedinica u trenutku kada decentralizacijom određeni poslovi budu preneseni na njih.

AMANDMANI

Na Konačni prijedlog zakona Vlada je podnijela 13 amandmana koji su postali sastavni dio zakonskoga teksta. Vlada je prvim amandmanom reagirala na članak 15. i umjesto riječi "akta" predložila riječ "sporazuma (ugovora, povelje, memoranduma i sl., u daljnjem tekstu, sporazum)". U obrazloženju se navodi da se riječ "akt" s obzirom na pravno značenje zamjenjuje prikladnijom riječi "sporazum". Člankom 15. tako se uređuje da odluku o uspostavljanju međusobne suradnje, odnosno sklapanju sporazuma o suradnji općina, gradova i županija s odgovarajućim lokalnim i regionalnim jedinicama drugih država, te sadržaju i oblicima te suradnje donosi predstavničko tijelo te jedinice donosi u skladu s općim sporazumima i ovim zakonima.

Vlada je amandmanom izmijenila članak 16., koji u novom tekstu glasi:

“Odluku o uspostavljanju suradnje, odnosno sklapanju sporazuma o suradnji s jedinicama lokalne, odnosno regionalne samouprave drugih država, zajedno s tekstom sporazuma o suradnji na hrvatskom jeziku i na jeziku države u kojoj se nalazi jedinica lokalne, odnosno regionalne samouprave s kojom se navedeni sporazum sklapa, općina, grad i županija dostavlja središnjem tijelu državne uprave nadležnom za lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu, koje obavlja nadzor nad zakonitošću ove odluke.

Kada središnje tijelo državne uprave nadležno za lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu ocijeni da odluka iz stavka 1. ovog članka nije u skladu sa Zakonom u roku od osam dana od njenog primitka predložit će Vladi RH ukidanje odluke.

Vlada RH može, u roku od 30 dana od primitka prijedloga, odlukom, koja mora biti obrazložena, ukinuti odluku iz stavka 1. ovog članka.

Protiv odluke Vlade RH o ukidanju odluke iz stavka 1. ovog članka, jedinica lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave može podnijeti ustavnu tužbu radi zaštite prava na lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu.

Ako Vlada RH u roku 30 dana ne donese odluku o ukidanju, smatra se da je odluka o uspostavljanju suradnje donijeta u skladu sa zakonom.”

U obrazloženju amandmana se navodi da je predloženim izmjenama, u odnosu na prvotni tekst zakona za jednu fazu skraćeni postupak u kojem se mora izvršiti nadzor, a time se skraćuje i ukupno vrijeme izvršavanja nadzora.

Amandmanom na članak 17. Vlada je nomotehnički uredila tekst zamjenjujući riječ “akt” riječju “sporazum”, kao i amandmanom na članak 15.

Četvrtim amandmanom Vlada je u članku 21. riječ “obavljaju” zamijenila riječima “mogu obavljati”, pa je tako u konačnom tekstu predloženo da gradovi koji imaju više od 30.000 stanovnika mogu obavljati i poslove koji se odnose na školstvo, zdravstvo, prostorno i urbanističko planiranje, gospodarski razvoj, promet i prometnu infrastrukturu. U obrazloženju navodi da navedene poslove ne obavljaju već po samom zakonu svi gradovi koji ulaze u tu kategoriju, nego će te poslove obavljati samo oni gradovi koji to objektivno mogu.

Amandmanom je Vlada reagirala i na članak 22. stavak 2. i iza riječi

“poslova iz” dodala riječ “samoupravnog”, čime se tekst članka pojašnjava i precizira. Inače, tim se člankom propisuje da se odlukom predstavničkog tijela lokalne jedinice pojedini poslovi iz njenog samoupravnog djelokruga mogu prenijeti na županiju, odnosno mjesnu samoupravu.

Amandnom je Vlada intervenirala u članak 34. stavak 1. i iza riječi “potpredsjednika” dodala riječi “koji se biraju većinom glasova svih članova predstavničkog tijela”, pa novi tekst glasi - predstavničko tijelo ima predsjednika i do dva potpredsjednika koji se biraju većinom glasova svih članova predstavničkog tijela. Time se, obrazlaže, uređuje način izbora predsjednika i potpredsjednika predstavničkog tijela što je konačnim tekstom propušteno učiniti.

Sedmim je amandmanom Vlada izmijenila članak 40. i precizirala da u općini i gradu koji prema ovom Zakonu ili statutu, nema poglavarstvo dužnosti poglavarstva obavlja predstavničko tijelo, dužnost općinskog načelnika, odnosno gradonačelnika obavlja predsjednik općinskog, odnosno gradskog vijeća, a dužnosti zamjenika načelnika i gradonačelnika obavljaju potpredsjednici općinskog, odnosno gradskog vijeća. Iza stavka 3. dodala je i novi stavak 4. koji glasi: “Općinski načelnik, gradonačelnik i župan biraju se većinom glasova svih članova predstavničkog tijela”. U obrazloženju se ističe da se izmjenom stavka 1. jezično uređuje tekst, a dodatkom stavka 4. način izbora općinskog načelnika, gradonačelnika i župana.

Vlada je amandmanom izmijenila članak 56. stavak 1. koji glasi: “Upravne, stručne i ostale poslove u tijelima jedinica lokalne i jedinica područne (regionalne) samouprave obavljaju službenici i namještenici”. Izmjenom se, navodi se u obrazloženju, preciziraju vrste poslova koji se obavljaju u tijelima lokalnih jedinica.

Deveti se amandman Vlade odnosi na izmjenu članka 59., a njime je reguliran djelokrug i ovlasti tijela mjesnog odbora. Vlada je, naime, predložila brisanje riječi “način njihovog izbora i opoziva”. U obrazloženju stoji da se to pitanje predlaže urediti samim zakonom, odnosno drugim Vladinim amandmanom.

Vlada je amandmanom izmijenila i članak 61. stavak 2. koji sada glasi: “Vijeće mjesnog odbora biraju građani s područja mjesnog odbora koji

imaju biračko pravo. Članovi vijeća biraju se neposredno tajnim glasovanjem, a na postupak izbora shodno se primjenjuju odredbe Zakona kojim se uređuje izbor članova predstavničkih tijela jedinica lokalne samouprave”. U obrazloženju se ističe da se radi jednakog postupanja smatra uputnijim način izbora članova vijeća mjesnog odbora urediti ovim zakonom.

Jedanaestim je amandmanom Vlada iza članka 65. dodala novi članak 66. koji glasi: “Mjesni odbori, gradske četvrti i gradski kotarevi pravne su osobe”. Vlada obrazlaže da bi se davanjem pravne osobnosti moglo znatno unaprijediti funkcioniranje mjesne samouprave.

Amandmanom je Vlada predložila i brisanje članka 70., a kojim se predlagalo raspuštanje predstavničkog tijela ukoliko ne donese godišnji proračun niti nakon proteka roka, kao i u slučaju kada ne donese odluku o privremenom financiranju. To se pitanje, obrazloženo je, uređuje člankom 83.

Posljednji se Vladin amandman odnosi na članak 80. stavak 4. i nomotehničko usklađenje na način da se riječi “čelnika lokalnih tijela državne uprave” zamjenjuju riječima “pročelnika županijskog ureda u čijem su djelokrugu poslovi opće uprave”.

RASPRAVA

Nakon što je ministar pravosuđa, uprave i lokalne samouprave **dr. Stjepan Ivanišević** uvodno obrazložio Konačni prijedlog zakona, stavove **Odbora za zakonodavstvo** iznijela je predsjednica toga Odbora **Ingrid Antičević - Marinović**, a nakon toga prešlo se na raspravu po klubovima zastupnika.

Neposredno birati načelnike, gradonačelnike i župane

Prva je u ime **Kluba zastupnika HNS-a i LS-a** riječ dobila **dr. Vesna Pusić** koja je najprije upozorila na prijelazne i završne odredbe. Lokalni će izbori biti raspisani koncem ili 20. travnja, do kada će općine, gradovi i županije morati donijeti nove statute ili će imati broj vijećnika propisan prijelaznim odredbama, podsjetila je. Iznijela je i mišljenje da bi za općine i gradove s više od tri tisuće stanovnika dobro rješenje bilo da članovi poglavarstva mogu, ali i ne moraju biti članovi vijeća. Objasnila je da bi se

tako u rad poglavarstva mogli uključiti mladi ljudi s kraćim stažem u političkim strankama. Podržala je i ideju da općine i gradovi statutom daju pravnu osobnost mjesnoj samoupravi.

U državi u kojoj ima vremena za promjenu Ustava i strukture države, sigurno ima vremena i za promjenu zakonodavstva tako da se mogu neposredno birati načelnici, gradonačelnici i župani.

Kao glavnu primjedbu i razliku između stavova Kluba i Konačnog prijedloga zakona izdvojila je status i određivanje uloga načelnika, gradonačelnika i župana. Mišljenje Kluba je da njih građani trebaju birati neposredno. Takvim načinom izbora oni su direktno odgovorni za svoj posao građanima, a to im, nastavila je, daje i veću autonomiju od vlastitih političkih stranaka jer na tom poslu nisu zbog toga što su stavljeni na stranačku listu nego zato jer su dobili glasove sugrađana. To je prednost, to preusmjerava odgovornost prema ljudima koji su ih birali, dakle prema sugrađanima, a ne strankama. To, istaknula je, omogućava naročito u manjim općinama i gradovima da na to mjesto budu izabrani ugledni ljudi koji nisu nužno u političkim strankama.

Ističući da je jedini argument protiv te teze da nije trenutak i da nema vremena, kazala je kako su u HNS-u i LS-u mišljenja da u državi u kojoj ima vremena za promjenu Ustava i strukture države sigurno ima vremena i za promjenu zakonodavstva tako da se mogu neposredno birati načelnici, gradonačelnici i župani. Izvijestila je da je Klub predložio amandmane koji bi omogućili neposredni izbor te da će o rezultatima glasovanja o tim amandmanima ovisiti potpora Kluba predloženom zakonu.

U replici je zastupnica **Dubravka Šuica (HDZ)**, iako se i osobno zalaže za neposredni izbor, upozorila da je i kod takvog izbora u kandidaturama presudna volja političkih stranaka, pa i u slučaju kada stranka kandidira izvanstranačkog kandidata. Kao nedorečenost iznijela je pitanje kada ih zapravo narod može pozvati na odgovornosti, odgovarajući da je to

tek nakon četiri godine. Odgovarajući **dr. Pusić** je istaknula da je strankama u interesu da na liste stavljaju one koji će potencijalno osvojiti biračko povjerenje, da su stimulirane da kandidiraju kvalitetnije ljude.

Zastupnik **Dino Debeljuh (IDS)** u replici je upozorio da bi ugradnjom neposrednih izbora u zakon bilo paralizirano 90 posto jedinica. Objasnio je da bi npr. u situaciji s devet vijećnika od kojih bi pet trebali biti članovi poglavarstva koji bi o svemu odlučivali, pa načelnik ili gradonačelnik koji nije član niti jedne stranke u stvari ne bi mogao ništa jer mu ništa u tom vijeću ne bi prolazilo. Izjasnio se za neposredan izbor ali s bitno drugačijim pravilima igre odnosno da uz neposredno biranog gradonačelnika ide lista vijećnika koje bi sa sobom doveo u gradsko vijeće pa bi se onemogućile krize. Odgovarajući **dr. Pusić** je istaknula da je amandmanima Kluba zastupnika HNS-a i LS-a neposredan izbor usklađen s drugim člancima, da po njima poglavarstvo ne bi uključivalo situaciju u kojoj su članovi vijeća ujedno i članovi poglavarstva te da bi time gradonačelnici imali drugačije ovlasti u sastavljanju poglavarstva.

U ime **Kluba zastupnika DC-a Vesna Škare-Ožbolt** iznijela je uvjerenje da će predloženi zakon omogućiti stvaranje takvih javnih službi na lokalnim razinama koje će ujedno odražavati dobru organiziranost države u cjelini, primjerice rad javnih službi, mjesnih odbora, općinskih, gradskih i županijskih ureda kao i npr. trgovina. U tom je kontekstu istaknula da sve službe lokalne samouprave moraju biti informatizirane. To su ciljevi kojima moramo težiti, istaknula je, ocijenivši da je donošenje predloženog zakona tek polovica puta prema završetku procesa organizacijskog i teritorijalnog ustroja Hrvatske. Upozorila je također da loše stanje u gospodarstvu limitira težnje za ustrojem učinkovitije lokalne uprave, odnosno da lokalne jedinice neće moći podnijeti teret ovlasti koji im je prepušten s razine državne vlasti, jer to neće moći financirati. Izrazila je žaljenje što predlagatelj uopće ne spominje problem financiranja tih ovlasti, prije svega financiranja osnovnog i srednjeg školstva, primarne zdravstvene zaštite, izdvajanja za mirovinski fond itd. Bilo bi dobro, kazala je, da predloženi zakon stupa na snagu tek kada se donese državni

proračun za 2002. godinu kako bi se izbjegao šestomjesečni tzv. zrakovprazan prostor i eventualni kaos koji bi mogao nastati u tim sustavima. Nužno je, dodala je, da i lokalne jedinice dobiju vremena za planiranje i donošenje svojih proračuna kako bi se prilagodili novonastaloj situaciji. Sredstava naprosto nema i s tim se moramo suočiti, rekla je objašnjavajući da ta problematika otvara i pitanje neće li možda pojedine jedinice u svojoj neimaštini pribjeći utvrđivanju dodatnih poreza na sve i svašta. Kao drugi problem navela je popis stanovništva koji se upravo provodi, odnosno pitanje što će se dogoditi s lokalnim jedinicama koje će promijeniti uvjete za stjecanje svog statusa, npr. statusa grada dok će mu prema predloženom zakonu predstavničko tijelo biti birano na razini i po kriterijima općinskog. Na to je posebice upozorila u kontekstu promjene broja stanovništva na područjima od posebne državne skrbi. Upozorila je i na nelogičnost između članka 44. u kojem se kaže da općine do 3.000 stanovnika ne biraju poglavarstvo već to obavlja predstavničko tijelo, te članka 50. po kojem je poglavarstvo odgovorno predstavničkom tijelu lokalne jedinice. Logično je pitanje, kazala je, kome je odgovorno predstavničko tijelo koje obavlja poslove izvršne vlasti. U ime Kluba zauzela se za neposredni izbor načelnika, gradonačelnika i župana. Neprimjerenim je ocijenila veliki raspon u broju članova predstavničkih tijela, npr. kod županija od 31 do 51 člana, ističući da za tako veliku razliku nema nikakvog činjeničnog uporišta.

Zabrinutost zbog financijskih efekata decentralizacije

Pozdravljajući bitne novosti u odnosu na prvo čitanje, a posebice u svezi s decentralizacijom, u ime **Kluba zastupnika HSS-a dr. Zvonimir Sabati** istodobno je izrazio i zabrinutost zbog, primjerice, financijskih efekata te decentralizacije. Upozorio je da će zaživljavanje decentralizacije biti uvjetovano i donošenjem niza zakona za koje je upitno hoće li se stići primijeniti na nova vijeća i poglavarstva koja će se izabrati na predstojećim izborima. Obrazložio je i amandmane koje je Klub predložio, posebno upozoravajući na činjenicu da bi se poglavarstva u općinama s

više od 3.000 stanovnika birala iz redova vijećnika. U HSS-u smatraju da to nije dobro, zamjeraju i broj stanovnika kao jedini kriterij za općine ispod 3.000 stanovnika jer, naime, treba uvažiti i, primjerice, visinu općinskog proračuna. Upozorio je kako bi s predloženim rješenjem mogli biti u situaciji da isto vijeće, odnosno poglavarstvo predlaže, donosi i troši proračun. Povezujući broj članova predstavničkih tijela s prijelaznim i završnim odredbama, upozorio je da u preostalim mjesec dana sva vijeća koja sada funkcioniraju neće uspjeti uskladiti svoje statute s predloženim zakonom. Kao dodatni problem iznio je i aktualni popis stanovništva, jer će se teško imati podatak koliko koja općina ima stanovnika, pa je pitanje na temelju kojih će se podataka odrediti koliko koja općina može imati vijećnika.

Pohvalio je Vladin amandman vezan uz davanje mogućnosti mjesnom odboru da funkcionira kao pravna osoba, ocjenjujući takvu mogućnost kao poticaj mjesnim odborima za rješavanje komunalnih problema. Što se posrednog ili neposrednog izbora gradonačelnika tiče, kazao je da HSS-u odgovara bilo koji izborni sustav ako su na vrijeme poznata pravila igre. Danas, dodao je, nisu stvoreni uvjeti za neposredne izbore i s njima treba pričekati. Budući da bi prema predloženom rješenju župan prestao biti i predstavnik državne uprave, zapitao je kako će se zvati osoba koja će provoditi nadzor nad zakonitošću rada tijela državne uprave.

Načelnu potporu zakonu u **ime Kluba zastupnika PGS-a i SBHS-a** iznio je **mr. Nikola Ivaniš**. Kao prvu iznio je primjedbu već na sam naziv zakona, ponovivši protivljenje, još iz rasprave o promjeni Ustava, terminu područna (regionalna) samouprava. U Hrvatskoj se na određeni način još uvijek suzdržano govori "regionalno" i to već u samom naslovu zakona treba izbjeći, kazao je predlažući da se zakon jednostavno zove o lokalnoj i regionalnoj samoupravi što bi bilo transparentno.

Zamjerio je što je djelokrug rada županije i dalje šturo definiran. Smatra, naime, da i općine i gradove, a ponajviše županije treba uključiti u upravljanje općim dobrima (vodama, šumama, pomorskim dobrom i sl.). Izrazio je očekivanje da će ta razina decentralizacije biti provedena u drugoj fazi. Obrazložio je i niz amandmana što ih je Klub predložio,

te se posebno osvrnuo na odredbu da se načelnici, gradonačelnici i župani biraju iz redova predstavničkog tijela. Taj bi pristup uvjetovao nužnost da stranke istaknu na listi sve čime raspolažu, ali to je i značajno sužavanje, ograničavanje mogućnosti da na ta mjesta budu izabrane ugledne nestranačke osobe, ili stranačke ali manje poznate, a na osnovi političkog konsenzusa svih u predstavničkom tijelu. Istaknuo je da u Klubu drže da bi temeljem dovoljne političke elite u predstavničkom tijelu za načelnika, gradonačelnika, župana mogla biti izabrana i osoba koja nije član toga tijela. Govoreći o predloženom broju vijećnika i članova poglavarstva sukladno broju stanovnika, posebno je upozorio da se u određenim slučajevima sužava demokratska procedura predlaganja i odlučivanja u lokalnoj samoupravi. Približavamo se sustavu "kadija te tuži, kadija te sudi" kada će poglavarstvo vijeću predlagati određene odluke, a onda to svojom većinom izglasati. Zaključio je da je takvim prijedlogom na dobitku lokalna politička elita koja će i dalje jačati. Nije dobro da bilo tko bilo gdje ima neprikosnovenu vlast, ni Vlada u državi, ni poglavarstvo u gradu, upozorio je, naglasivši da to ne jača proces približavanja vlasti građanima. Zamjerio je i što se zakonom određuje donja granica članova poglavarstva, upozoravajući da je dobro odrediti gornju, ali ne i donju granicu.

Potpuno odvajanje članova poglavarstva i pročelnika upravnih odjela, koji bi bili odgovorni samo gradonačelniku, stvorit će dualizam u lokalnoj vlasti, upozorio je, ocjenjujući da bi bilo bolje da se pročelnici biraju natječajem i odgovaraju poglavarstvu. Pročelnici, naime, trebaju biti lokalni službenici bez veza s političkih sustavom.

Što se tiče neposrednog izbora gradonačelnika suglasio se s onima koji drže da za takav izbor treba prilagoditi zakonodavstvo, pa stoga takvo rješenje treba ugraditi u drugoj fazi ukupne promjene sustava lokalne samouprave.

U ime **Kluba zastupnika HSP-a i HKDU-a Tonči Tadić** je uvodno podsjetio na dugu hrvatsku tradiciju samostalnih kraljevskih gradova i dugu urbanu tradiciju. Obrazložio je i amandmane Kluba, upozoravajući da je nedopustivo prisiljavati jedinice lokalne samouprave na obavljanje dijela poslova ako nemaju jasne izvore

financiranja. Lokalna samouprava od nas nije tražila prebacivanje tih poslova, a mi joj imperativno to činimo, kazao je, ocjenjujući da je to protivno odredbama i duhu europske Povelje o lokalnoj samoupravi. Zauzeo se za fleksibilnije rješenje, odnosno davanje mogućnosti za obavljanje nekih poslova.

Osvrnuo se na granicu veličine grada koji bi na sebe preuzeo dio obveze županije, predlažući da se ta brojka poveća sa 30.000 na 100.000 stanovnika, jer proračuni gradova manjih od 100.000 stanovnika neće moći izdržati izdatke svih predviđenih djelatnosti. Što se mogućnosti pokretanja referenduma tiče, zamjerio je što ne postoji odredba po kojoj određeni postotak građana može samostalno zatražiti pokretanje referenduma, te predložio da se to dopuni odredbom da 10 posto birača može svojim potpisima zatražiti raspisivanje referenduma.

Za sve gradove i općine s manje od 10.000 stanovnika predložio je da imaju 15 vijećnika, a od 10.000 do 30.000 stanovnika da imaju 15 do 19 vijećnika. Obrazložio je to simulacijom d'Hondtovog sustava iz koje proizlazi da se izborni prag od 5 posto poklapa s d'Hondtovim sustavom jedino ako grad ili općina imaju barem 15 ljudi na listi i ako je barem pet lista prošlo prag.

Neprihvatljivo je da u malim općinama ne bi bilo poglavarstva. To je smiješno i treba ostaviti sadašnji model iz kojeg je jasno tko odluke predlaže, a tko ih provodi i za njih odgovara.

Neprihvatljivom je ocijenio odredbu po kojoj u malim općinama ne bi bilo poglavarstva. To je smiješno i treba ostaviti sadašnji model iz kojeg je jasno tko odluke predlaže, a tko ih provodi i za njih odgovara, kazao je.

Kod raspuštanja predstavničkog tijela i imenovanja povjerenika zatražio je da se jasnije precizira da je povjerenikov posao priprema novih izbora. Povjerenik ne smije biti isto što i gradonačelnik ili načelnik, jer nije dobio mandat od građana. Pritom je spomenuo da su neki povjerenici, kao npr. Kregar u Zagrebu, svoj mandat proživjeli u svoj gradonačelnički legitimitet. Povjerenik ne bi trebao moći donositi ili mijenjati opće akte jedinica lokalne samo-

uprave, osim ako to nije potrebno radi provedbe zakona, rekao je.

Mješoviti model neodlučnosti

Osvrćući se na zakonski tekst u prvom čitanju i konačnu zakonsku verziju **dr. Vilim Herman** je, govoreći u ime **Kluba zastupnika HSLŠ-a**, ustvrdio da je riječ o mješovitom modelu, modelu neodlučnosti. To je posebno ustvrdio za uređenje članka 28. kojim se smanjuje broj članova poglavarstava i vijeća. Osvrnuo se i na članak 40. kazavši da mogućnost po kojoj bi vijećnici mogli biti i članovi poglavarstva znači i opasnost od pretjerane koncentracije moći. Tu koncentraciju može pratiti i simbioza interesa, upozorio je zaključivši kako predloženim rješenjem najveći problem ostaje kontrolni mehanizam.

Ta koncentracija moći i simbioza interesa okolnost je na koju se mora upozoriti i koja traži da napravimo model u kojem će biti odvojena predstavnička od izvršne vlasti.

Ta koncentracija moći i simbioza interesa okolnost je na koju se mora upozoriti i koja traži da napravimo model u kojem će biti odvojena predstavnička od izvršne vlasti. Moramo se odlučiti za demokratski obrazac vlasti - prihvatiti trodiobu i jasno definirati odnose u kojima je predstavnička vlast na jednoj, a izvršna na drugoj strani. Pozdravio je definiranje županije kao jedinice lokalne samouprave što drži popravljanjem prijašnjeg zakona koji je omogućavao zlorabe. No, ustvrdio je, zakon mora ići dalje, odnosno riješiti što sve pripada samoupravnim ovlastima županije. Naveo je pritom da nam nedostaje zakon o financiranju jedinica lokalne samouprave, kojim bi se trebali utvrditi stabilni, poznati i pouzdani izvori financiranja novih ovlasti. Posebno dobrim rješenjem ocijenio je mogućnost pokretanja inicijativa od nevladinih udruga, a ne samo od skupine građana. Pozdravio je i pravo na pravnu osobnost mjesnog odbora koja građanima može omogućiti očitovanje autentičnih interesa. Osvrćući se na članak 46. kazao je da bi se brisanjem riječi "iz reda svojih članova" dobilo poglavarstvo koje ne bi imalo

prečvrstu vezu s predstavničkim tijelom. Predložio je i mogućnost po kojoj bi se vijećnik obvezao na mirovanje mandata ako sudjeluje u izvršnoj vlasti. Zaključno je pozvao na potrebu dosljednosti u realiziranju trodiobe vlasti i to na svim razinama.

U replici je **Dino Debeljuh** podržao temeljnu poruku prethodnika o trodiobi vlasti. Dovoljno je da se samo jedan član poglavarstva odmetne, i gradonačelnik ga ne može smijeniti jer nema većinu u gradskom vijeću. Izlaganje je posebno pozdravio s obzirom na Hermanovo iskustvo u lokalnoj samoupravi uz napomenu da bi se predlagatelji trebali više konzultirati sa zastupnicima koji imaju takva iskustva. Zahvaljujući na podršci **dr. Herman** je kazao kako argumentacije samo s teorijske razine sasvim sigurno neće donijeti zadovoljavajuća rješenja.

Kada bi netko iz IDS-a pitao što bi mogao biti ideal lokalne i regionalne samouprave odgovorili bi - nadležnosti bivših skupština općina, rekao je govoreći u ime **Kluba zastupnika IDS-a Damir Kajin**. Spominjući nekadašnje ovlasti skupština općina, od izbora predsjednika sudova i sudaca, šefova policije, narodne obrane, financija..., rekao je da danas gradonačelnici ne mogu, nažalost utjecati ni na ponašanje matičara jer oni nisu djelatnici lokalne samouprave. Ovo neprirодно stanje lokalne samouprave koja je na djelu od godine 1993. valja izmijeniti, zaključio je upozoravajući istodobno kako novi ustroj lokalne samouprave nedovoljno pripisuje njezine ovlasti, ne uređuje pitanje njihova financiranja. Promjena toga tipa u prijelaznom će razdoblju izazvati velika nesnalaženja i upitno je hoće li zakon izdržati do kraja godine. Obrazlažući tu tvrdnju izrazio je bojazan da će neke županije prestati postojati s obzirom na mogućnost da gradovi s više od 30.000 stanovnika mogu obavljati sve poslove iz nadležnosti županije. Kao primjer je naveo Šibenik koji neće pridonositi prihodima županije, pa će prsten oko njega bez šibenskih prihoda dovesti do toga da će županija naprosto izgubiti smisao.

U gotovo svim istarskim sredinama još 1993. i 1994. uveden je institut inkompatibiliteta između predstavničke i izvršne vlasti, što se pokazalo dobrim. Izvršnu i predstavničku vlast treba razdvojiti jer ako se to ne učini bit će to nazadak i u odnosu na postojeće zakonsko rješenje, zaključio

je. Upozorio je da će županije zbog spuštanja određenih nadležnosti možda imati nešto više novca. Doći će do žestokog dualiteta župana i županijske skupštine, s jedne strane, i državnog prefekta koji će biti na čelu državne uprave, s druge strane.

Govoreći o članku 92. koji govori o preuzimanju predmeta županijskih ureda, upozorio je kako se pri tome vjerojatno ne misli i na preuzimanje dijela zaposlenih u školstvu, zdravstvu i socijalu, te izrazio bojazan da će dobar dio njih ostati bez posla. Pozdravio je članak 55. po kojemu se otvara mogućnost da se dio samoupravnih tijela dislocira izvan sjedišta županije i istodobno predložio da se isto rješenje utvrdi i za upravna tijela. Podsjetio je da su Istrani HDZ-ovu samovolju po kojoj je za sjedište županije Istarske određen Pazin riješili Statutom utvrđujući Pazin kao sjedište skupštine, a Pulu kao sjedište poglavarstva i župana. To je omogućavalo poštivanje dominantne volje građana Istre i dalo Puli da bude stvarno sjedište županije. U tom svjetlu oportunistički je ocijenio da se i dio ministarstava, u duhu deklariranog predizbornog policentrizma, disperzija po velikim hrvatskim gradovima.

Ovim zakonom treba omogućiti da općine, gradovi i županije uz zastavu i grb imaju i svečanu pjesmu, npr. u Istri "Krasnu zemlju", u Lici "Vilu Velebita" i tome slično, poručio je. Kao najveću primjedbu Kluba istaknuo je činjenicu po kojoj se procesu decentralizacije pristupilo na krajnje centraliziran način bez da su se tražila mišljenja općina, gradova i županija. Daleko bitnijim ocijenio je zakon o financiranju koji će odrediti financiranje školstva, zdravstva i socijale.

Prijedlog zakona o lokalnoj i područnoj samoupravi još je jedna vrlo rizična pustolovina, ali s daleko težim i pogubnijim posljedicama nego li su one koje će proizaći iz dvije brzopotezne promjene hrvatskog Ustava, poručio je govoreći u ime **Kluba zastupnika HDZ-a Vladimir Šeks**. Ovaj je prijedlog zakona nemoguće promatrati izdvojeno od zakona o lokalnim izborima, o financiranju lokalne samouprave, o izmjenama i dopunama Zakona o zdravstvenom osiguranju, o srednjem školstvu..., jer segmentarno promatranje baca pogrešno svjetlo i pokazuje da se ne radi o reformi lokalne samouprave, već samo o dijelu decentralizacije. Podsjetio je da je već

u prvom čitanju bilo velikog nezadovoljstva zbog teksta zakona, naveo da su došle na stotine amandmana u drugom čitanju, te ustvrdio kako je ovaj zakonski prijedlog u interesu uske političke grupacije koja ga promatra samo kroz predstojeće izbore za lokalnu samoupravu. Upozorio je kako su temeljna načela kojima se trebao baviti ovaj zakon u bitnom iznevjerena. Pritom je spomenuo depolitizaciju lokalne samouprave kroz koju bi građanima, a ne političkim strankama trebalo dati odlučujuću ulogu u lokalnoj samoupravi. Stoga se zauzeo za neposredan izbor načelnika, gradonačelnika i župana jer se tako najdjelotvornije može spriječiti utjecaj stranaka i zadovoljavanje stranačkih interesa, a ne građana. Ocijenio je kako postoji snažna želja Vlade da se onemogući da građani predlažu gradonačelnika i stručni tim koji će voditi jedan grad ili općinu. Drži da je razlog tomu u želji za zadržavanjem sustava u kojem će političke stranke i elite sve određivati na temelju apstraktne liste koja za građane nije ništa. Osvrćući se na brojna izlaganja koja su na tragu njegova mišljenja, ustvrdio je da će biti interesantno glasovanje o zakonskom tekstu, posebno o neposrednom izboru načelnika, gradonačelnika i župana.

Podsjetio je da je Sabor sredinom 2000. obvezao Vladu da izradi detaljnu analizu funkcioniranja sustava državne uprave i lokalne samouprave, te upitao zašto je Vlada taj zaključak ignorirala. Pozivajući se na Europsku povelju o lokalnoj samoupravi, upitao je je li netko saslušao mišljenja lokalne samouprave, primjerice o ograničavanju broja članova predstavničkih tijela. Je li tko pitao struku i lokalnu samoupravu o famoznoj odredbi članka 46. po kojem bi se između članova predstavničkog tijela birali članovi poglavarstva, kazao je i ustvrdio kako se predlaže "s neba pa u rebra", bez ikakve simulacije, što može dovesti do kaosa, zbrke i anarhije. Klub zastupnika HDZ-a sa zadovoljstvom će uskratiti potporu ovom prijedlogu zakona, poručio je na kraju.

U ime **Kluba nacionalnih manjina mr. Zdenka Čuhnil** podržala je donošenje zakona, uz ogradu da ne postoje službeni rezultati popisa stanovništva koji bi trebali biti temeljna pretpostavka za objektivno uspostavljanje u lokalnoj i područnoj

Ovim zakonom treba omogućiti da općine, gradovi i županije uz zastavu i grb imaju i svečanu pjesmu, npr. u Istri "Krasnu zemlju", u Lici "Vilu Velebita".

(regionalnoj) samoupravi. Upozorila je na članak 83. kojim se uređuje da Vlada može raspustiti predstavnička tijela, primjerice ako se u roku ne donese prostorni plan. U većini županija i gradova ne postoje čak ni planirana sredstva za donošenje takvog plana, pa se čini da se takvom odredbom veliki broj predstavničkih tijela lokalnih jedinica osuđuje na raspuštanje, objasnila je. Klub također smatra kako je rok za donošenje statuta u odnosu na termin stupanja na snagu zakona neobjektivan i prekratak. Izrazila je rezervu spram članka 46. o izboru članova poglavarstva iz redova vijećnika, zauzimajući se za mogućnost da se dio poglavarstva bira iz redova stručnih osoba.

Zakonom započinje druga faza reforme

Klub zastupnika SDP-a podržat će zakon, jer njime započinje druga faza reforme lokalne samouprave, kazao je na početku izlaganja u ime Kluba **mr. Mato Arlović**. Upozorio je istodobno da to nije i konačni proces, već otvaranje procesa decentralizacije i omogućavanje predstavničkim tijelima i poglavarstvima da poslove obavljaju što brže, jeftinije i kvalitetnije zadovoljavajući neposredne interese i potrebe svojih građana. Ovaj prijedlog zakona omogućava lokalnoj samoupravi da se može baviti i poduzetničkom aktivnošću upravljajući imovinom lokalne samouprave. Kroz tu aktivnost lokalna samouprava može na kvalitetniji način stvarati uvjete zadovoljenja i rješavanja ekonomskih i socijalnih potreba i interesa svojih građana, kazao je. Upozorio je da ovaj zakon treba gledati u širem kontekstu, kroz niz zakona koji će tek biti doneseni i kojima se otvaraju mogućnosti za kvalitetnije upravljanje čitavim nizom prirodnih bogatstava. Posebno je naglasio da se ovim zakonom otvara mogućnost suradnje i povezivanja naših općina i gradova sa sličnim subjektima u drugim državama čime će se ostvariti dodatno

integriranje Hrvatske u zapadnoeuropske integracije. Posebno podržavamo rješenja usmjerena racionalizaciji kako bi što više sredstava ostalo za financiranje djelatnosti lokalne samouprave, a što manje se trošilo za lokalni birokratski aparat, kazao je, ocijenivši da to omogućava jedinicama lokalne samouprave ulazak u tzv. nordijski ili švedski sustav funkcioniranja lokalne samouprave.

Najbitnija stvar je činjenica da se oslobađa prikrivena i nedovoljno iskorištena energija naših građana koji u dosadašnjem sustavu, zbog previsokog stupnja centralizacije, nisu mogli svoju kreativnost i inicijativu usmjeriti rješavanju pitanja od svoga interesa.

Najbitnija stvar u ovom zakonu jest činjenica da se oslobađa prikrivena i nedovoljno iskorištena energija naših građana koji u dosadašnjem sustavu, zbog previsokog stupnja centralizacije, nisu mogli svoju kreativnost i inicijativu usmjeriti rješavanju pitanja od svoga interesa, rekao je. Spuštanje ovlasti na niže razine zaslužuje posebnu potporu, kazao je ustvrdivši da predstavnička tijela na lokalnoj razini puno bolje znaju tko je kakav nastavnik, tko bi bio bolji ravnatelj škole.

Izrazio je uvjerenje da će početak i kvaliteta ove reforme omogućiti da se vrlo brzo prijeđe i u treću fazu koja će omogućiti građanima da na kvalitetni način stave sve resurse kojima raspolažu i da se napokon dovedemo u situaciju u kojoj će se svatko zapitati zašto neko polje nije obrađeno, neki poslovni prostor nije iskorišten, ili se koristi protivno zakonu. Ova reforma zaslužuje pohvalu, ne samo pohvalu, ono što zakonodavno tijelo može učiniti prema Vladi jest upravo to da svojim glasom donese taj zakon, zaključio je.

Prešlo se na pojedinačnu raspravu od 10 minuta, a prva je riječ dobila zastupnica **Jadranka Kosor (HDZ)** koja je uvodno citirala saborskog predsjednika Tomčića koji je u intervjuu dnevnom listu kazao uz ostalo da smo kod donošenja zakona suočeni s paničnom situacijom. S tim

se potpuno složila, kazavši da su i kod ovog zakona zastupnici suočeni s brzopoteznom procedurom koja neće na dobro izići. Ovdje se radi o decentralizaciji, a pravoga mišljenja onih kojih se to tiče nemamo, upozorila je, te navela da veliki broj amandmana na Konačni prijedlog zakona nije dobar put. Potvrdila je to posebno primjerom o neposrednom izboru načelnika, gradonačelnika i župana. Izbjegavanje takvog rješenja pravda se nedostatkom vremena, navela je, kazavši kako ne vidi razlog tomu pogotovo ako se prisjetimo da je Ustav u tri mjeseca dva puta promijenjen. Sasvim je izvjesno da birači neće moći izravno birati načelnike i gradonačelnike što je potpuno suprotno općem raspoloženju, stajalištu javnosti, a posebno stručne. Osvrćući se na odredbe o pravu na stjecanje statusa grada upitala je tko će određivati kriterije za posebne razloge po kojima bi naselja s manje od 10.000 stanovnika mogla biti gradovi. Izrazila je bojazan da će time posebno biti pogođeni gradovi na područjima od posebne državne skrbi. Osvrnula se i na članak 11., upozorivši kako svakako treba isključiti bilo kakve političke razloge zbog kojih bi netko naknadno mogao biti uskraćen titule počasnog građanina.

Zastupnica **Dubravka Šuica (HDZ)** upozorila je da se šest tjedana prije izbora raspravlja o ovom zakonu, pa čak i najveći kritičari HDZ-a priznaju da je za vrijeme njihove vlasti bilo drugačije. Zamjerila je što se istodobno ne raspravlja i o lokalnom financiranju i o lokalnim izborima. Posebno je zamjerila i mogućnost koncentriranja vlasti u jednom tijelu, pa čak i u jednoj osobi jer će predloženim rješenjem članovi poglavarstva činiti kvorum unutar nekog lokalnog vijeća. Izrazila je bojazan zbog nedovoljno definiranog sustava nadzora lokalnih vlasti koji bi mogao proizići iz takvoga rješenja. Navodeći da se lokalni izbori u Italiji zovu administrativni, a državni politički, ustvrdila je da je to logično jer su u lokalnom djelokrugu uglavnom komunalni poslovi, pa stranačka pripadnost ne treba biti presudna. Očito je da će stranačka pripadnost u Hrvatskoj dominirati, da će stranačka mašinerija biti presudna pri predlaganju kandidata i da ovaj zakon odgovara, kako se čulo, samo SDP-u jer inače ne bismo dobili na klupe toliko amandmana ne samo od

opozicije, već i od stranaka šesterke, zaključila je.

Suglasivši se s prethodnicima koji su ustvrdili da su kod donošenja ovoga zakona dovedeni u vremenski tjesnac zastupnik **Mario Kovač (HSL)** posebno je upozorio na nedopustivost miješanja izvršne s predstavničkom vlašću. Otvoren je put za dupliranje funkcija, pa se može govoriti o tome da je predloženo rješenje iz članka 46. neustavno i nedemokratsko. Nedopustivo je da dužnosnik sam odlučuje o svojoj odgovornosti za kvalitetu posla, pa moramo inzistirati na razdvajanju izvršne vlasti od predstavničke makar u formi obveze stavljanja vijećničkog mandata u mirovanje. Obrazlažući tvrdnju po kojoj je predložena odredba neustavna, naveo je članak 44. Ustava po kojem svaki građanin ima pravo pod jednakim uvjetima sudjelovati u obavljanju javnih poslova. Prihvatimo li predloženo zakonsko rješenje stvorili bismo situaciju po kojoj netko da bi postao član poglavarstva mora prije toga biti izabran u predstavničko tijelo u kojem pak bi trećina bila birana po drugim kriterijima i ne bi morala proći tu provjeru legitimiteta, objasnio je.

Osvrnuo se i na probleme vezane uz ovlasti povjerenika. Primjerice, u Šibeniku je povjerenik Vlade mimo svojih ovlasti dao u dugogodišnji zakup vrlo vrijednu zgradu u centru Šibenika, naveo je, zauzimajući se da se zakonom spriječe takve mogućnosti.

Izostavljene ideje o velikim gradovima

Mr. Željko Glavan (HSL) posebno je pozdravio, pozivajući se na dugogodišnje iskustvo rada u županijskoj samoupravi, potpuno razdvajanje državne uprave od lokalne samouprave.

Funkcija župana bila je u čudnom stanju, pa su župani bili dvojne ličnosti, što bi se reklo "dvije duše u jednom tijelu", s jedne strane, državni dužnosnik koji je morao provoditi Vladinu politiku, a s druge strane, dužnosnik odgovoran županijskoj skupštini. Općenito gledano zamjerio je što su u zakonu izostavljene ideje o mogućnosti davanja posebnog statusa velikim gradovima. I on se osvrnuo na odredbu po kojoj članovi poglavarstva moraju biti članovi vijeća. To nije sukladno trodiobi vlasti, zaključio je. S tim u vezi upitno je kome će biti

odgovorno općinsko poglavarstvo, odnosno hoće li ono biti odgovorno samo sebi jer će mu članovi biti u vijeću. Kada se predsjedniku Vlade izglasa nepovjerenje cijela Vlada mora podnijeti ostavku, pa bi analogno rješenje trebalo biti sadržano i u ovom zakonu, odnosno izglasavanjem nepovjerenja predsjedniku poglavarstva trebao bi prestati mandat svih njegovih članova. Što se tiče mjesne samouprave ona je u predloženom tekstu bitno bolje tretirana nego li je sada, kazao je zauzimajući se da se biranje članova mjesnih odbora za cijelu Hrvatsku riješi na isti način i pod istim pravilima igre.

Funkcija župana bila je u čudnom stanju, pa su župani bili dvojne ličnosti, što bi se reklo "dvije duše u jednom tijelu", s jedne strane, državni dužnosnik koji je morao provoditi Vladinu politiku, a s druge strane, dužnosnik odgovoran županijskoj skupštini.

Zastupnica **dr. Ljubica Lalić (HSS)** ustvrdila je da je broj jedinica lokalne samouprave kao i zaposlenika u njima neracionalno velik. Očekivali smo promjene u tom smjeru, no, nisu se dogodile. Ovaj zakon gleda tek kao pokušaj jačanja lokalne i područne samouprave. Govoreći o prijenosu nekih nadležnosti u općinske ruke, spomenula je kako će zbog njega u nekim selima morati biti građane kuće i stanovi za učitelje i liječnike, jer su ranije izgrađeni prodani po bagatelnoj cijeni voljom centralizirane vlasti. U nadležnosti županija je planiranje i razvoj mreže obrazovnih i zdravstvenih, socijalnih i kulturnih ustanova, navela je, upozoravajući da je nelogično da županije primjerice planiraju mreže staračkih domova, a općine i gradovi skrbe o njima. Podržala je predloženo rješenje po kojem se suzbijaju velike ovlasti dosadašnjih poglavarstava. Govoreći o izboru članova poglavarstva iz redova vijećnika, upozorila je da u lokalnim jedinicama ima stručnih i sposobnih osoba koje se ne žele stranački opredijeliti niti sudjelovati na izborima kao kandidati čime se prijeći njihovo uključivanje u rad izvršne vlasti. Pozdravila je otvaranje mogućnosti po kojoj bi više jedinica

lokalne samouprave obavljanje pojedinih poslova iz svog samoupravnog djelokruga moglo organizirati zajednički. Podsjetila je da je imovina bivših mjesnih zajednica temeljem zakona postala općinskom imovinom baš kao i prihodi koji iz nje proizlaze. Prihodi se ne vraćaju u naselja u kojima su izdvajani, a takvo je funkcioniranje dovelo do velikog nezadovoljstva koje kulminira neravnopravnim razvojem naselja. Stoga se zauzela da se ovim zakonom mjesnim odborima dade pravna osobnost. Najavila je da će glasovati za donošenje predloženog zakona.

Neka od predloženih rješenja u konačnom tekstu zakona lošija su od nudaenih u prvom čitanju, kao primjerice članak 46. koji propisuje izbor članova poglavarstva iz redova vijećnika, kazao je **Ivo Baica (HDZ)**, zauzimajući se za jasno razdvajanje poglavarstva i vijeća. Podržao je prijedloge usmjerene ka neposrednom izboru načelnika, gradonačelnika i župana, jer bi se time potvrdio na najbolji način interes građana. Osvrnuo se na članak 5. koji propisuje koje jedinice mogu imati status grada, no, zamjerio je što se jasno ne propisuje postupak proglašenja gradom mjesta koja ne udovoljavaju zakonskim kriterijima. Što se članka 11. tiče, kazao je da treba preciznije urediti postupak dodjeljivanja titule počasnog građanina. Pohvalio je članak 97. kojim je predviđen šestomjesečni rok za usklađenje statuta i drugih općih akata s predloženim zakonom. No, zaključno je ustvrdio kako zbog predloženog načina izbora načelnika, gradonačelnika i župana i izbora članova poglavarstava iz redova predstavničkih tijela neće podržati predloženi zakon.

I zastupnik **Mladen Godek (HSL)** u svom je izlaganju govorio o članku 46. No, prvo u svjetlu prigovora parlamentarne procedure. Naime, kraj-nje je neobičajenim ocijenio da u drugo čitanje zastupnici dobiju prijedlog kakav nitko nije spomenuo u prvom čitanju. Zauzeo se za poštivanje principa izbornog legitimiteta i upozorio kako bi po predloženom članovi poglavarstva bili ujedno ljudi za koje su građani glasovali pri izboru predstavničkih tijela. Obrazloženje po kojem je predloženi sistem jeftiniji, ocijenio je kao praznu rečenicu jer je predviđeno da članovi poglavarstva i članovi vijeća svoj posao obavljaju kao počasnu funkciju i imaju pravo tek na

naknadu troškova. Ustvrdio je da je sa stajališta jeftinoće savršeno svejedno hoće li jedan čovjek dobiti dvije naknade troškova ili će dvojica dobiti po jednu. Predloženo rješenje nije dobro jer napušta trodiobu vlasti, trodiobu u koju smo se kleli, koja je postala Biblija za sve nas, kazao je, dodajući da je time napušten i princip kontrole. Kontrole nema čak ni ako je samo jedan član poglavarstva istodobno i član vijeća koje će kontrolirati poglavarstvo. Ovim rješenjem uvodi se princip partiokracije, rekao je, navodeći da po predloženom stranke određuju listu i već kod njezina određivanja moraju računati tko će s liste ići u poglavarstvo. Rad u poglavarstvu bitno se razlikuje od rada u vijeću, napomenuo je, ustvrdivši da osoba u poglavarstvu mora imati drukčije stručno znanje i kvalitetu rada nego li vijećnici. Davno minuse vremena renesanse i Leonarda da Vinci i ostalih univerzalnih ljudi. Ne može naprosto danas jedan čovjek biti jednako uspješan i u vijeću i u poglavarstvu, kazao je. Obračajući se predstavnicima predlagatelja zauzeo se da se prihvati njegov amandman na članak 46. kojim bi se sve promijenilo. Ispuštanjem "iz reda svojih članova", te naizgled beskrajno jednostavne i obične sintagme sve će se promijeniti, istaknuo je.

Čudim se predlagачu - "je l' on hoda po zemlji ili da nije možda sletel na ovu našu hemisferu slučajno i da se ne snalazi u ovom našem svakodnevnom životu".

Čudim se predlagачu - "jel' on hoda po zemlji ili da nije možda sletel na ovu našu hemisferu slučajno i da se ne snalazi u ovom našem svakodnevnom životu", kazao je na početku svoga izlaganja **Ivan Kolar (HSS)**. Objasnio je to riječima da se teško snaći i zastupnicima koji su upoznati s problematikom, a kamo li ljudima na terenu. S tim u vezi zamjerio je što nije provedena prethodna analiza o funkcioniranju lokalne samouprave na terenu. Ističući da ga kolege na terenu pitaju kakve su njihove ovlasti i imaju li općine uopće nekakvu egzistenciju, naveo je kako ne zna komu treba poslužiti model i kriterij određivanja gradom mjesta koje ima od tri do deset tisuća stanovnika. Ne

znam, rekao je, zbog čega je ta magična brojka od tri tisuće kao prva prepreka. Pojasnio je da jedna mala općina koja nema toliki broj stanovnika svejedno, hoće li ili ne, mora obavljati određene poslove na svom području. Također je zamjerio i što vijeća više ne bi mogla imati petnaest, šesnaest članova nego od devet do trinaest, te što općine ne bi mogle imati poglavarstvo.

Upitao je tko će onda pripremati potrebne akte i odluke, tko je taj izvršitelj. Ne idemo li mi time u autokraciju, odnosno da automatizmom eventualno jedan čovjek ili grupa ljudi upravlja općinom koja uzgred rečeno na taj način može biti lak plijen pojedinaca, ako ne bi bilo kontrole, upitao je. Predložio je da se radi navedenog uvažava specifičnosti i da se takvim jedinicama, kojih nema puno, omogućiti imati poglavarstvo od tri do pet članova ukoliko to omogućava njihov proračun.

Kazao je da će upravni odjel koji se predlaže umjesto poglavarstva možda biti dvosjekli mač, odnosno da se može dogoditi da djelatnik koji se izabere javnim natječajem kroji općinski proračun i predlaže vijeću usvajanje, a to bi, kaže, bilo strašno. Predložio je da mjesni odbor dobije pravnu osobnost.

Inkompatibilnost članstva u vijeću i poglavarstvu

Stjepan Henezi (SDP) ocijenio je kao najveći domet predloženog zakona prenošenje ovlasti i stvaranje uvjeta za motivaciju ljudi putem prijenosa tih ovlasti. Predložena rješenja prihvaća i zbog jednostavnosti i zbog njihove niže cijene. Izborni model također je podržao, iako naglašava da u njemu ima još štošta za popraviti te da je stoga predložio i nekoliko amandmana. Ističući da se slaže s pojedinim prijedlozima u vezi prednosti neposrednog izbora čelnika lokalnih jedinica, kazao je kako i danas postoje određene okolnosti zbog kojih to ne bi bilo najbolje rješenje. Prvenstveno se to odnosi na kaotično stanje u imovinskim pitanjima i u nizu drugih. Govoreći o inkompatibilnosti članstva u vijeću i poglavarstvu rekao je da se boji da će, ukoliko se ne otvori mogućnost izbora izvršnog tijela izvan vijeća, to vijeće biti slika jedne političke elite u jedinici lokalne samouprave. Bojim se da izvršna vlast sastavljena od čelnika

političkih stranaka neće moći funkcionirati na lokalnoj razini i to će biti uzrok mnogih nestabilnosti, sukoba i nadmetanja. Stoga je predložio brisanje odredbe po kojoj se članovi poglavarstva biraju iz redova vijeća.

Joško Kontić (HSLŠ) govorio je o članku 26. kojim se regulira neposredno sudjelovanje građana u odlučivanju. Posebno je pozdravio rješenje kojim se propisuje da je čelnik tijela lokalne jedinice dužan građanima i pravnim osobama dati odgovor na njihove pritužbe u roku od 30 dana. To je dobra stvar i time će se građani izravno uključiti u određene forme odlučivanja. No, kazao je kako možda nije najbolje rješenje da se građanima mora i usmeno odgovoriti na podnesene predstavke i pritužbe. Namjera je dobra, ali, rekao je da bi za to trebalo možda zaposliti i nove ljude.

Kazao je kako se možda trebalo razmišljati o okrupnjavanju jedinica lokalne samouprave i time čitav sustav učiniti kvalitetnijim i operativnijim. Time bi se izbjegla i uskrata nekima od njih da imaju poglavarstvo. Ističući da će glasati za prijedlog naveo je kako bi bilo puno oportuniije da je razdjelnica koja dijeli velike od malih gradova 50.000, a ne 30.000 stanovnika. Također je naveo da bi bilo dobro razmisliti da se veće gradove stavi u bolju poziciju koja bi bila bliža ovlastima Zagreba.

Bilo bi dobro, a za što se zauzeo veliki broj diskutanata, kada bi se odvojila dužnost gradskog, općinskog i županijskog vijećnika od člana poglavarstva. Koliko god prijedlog o neposrednom izboru nosi određenu simpatičnost u javnosti, kazao je kako je isto tako uvjeren da bi velik broj ljudi želio i gradske vijećnike birati na isti način, većinskim sustavom i to dvokružno, apsolutnom, a ne relativnom većinom. Nažalost, za takvo nešto nemamo dovoljno vremena, ustvrdio je naglasivši da će podržati zakonski prijedlog.

Tonči Žuvela (SDP) usmjerio je svoju raspravu na tri članka koja se, rekao je, na neki način vrte oko dva osnovna pitanja, odnosno oko neposrednosti izbora i nespojivosti članstva u vijeću i poglavarstvu. Predložio je da se omogućiti biranje članova poglavarstva iz redova stručnjaka, podsjetivši da je u tom smjeru podnio i amandman. Ocijenio je da bi se zadovoljila na neki način neposrednost izbora ukoliko bi se zadržala odredba da se gradonačelnika bira iz

redova izabраниh članova vijeća s tim da se uvede institut inkompatibilnosti članova vijeća i poglavarstva i to tako da se poglavarstvo bira s liste izabраниh, ali i mimo nje. Time bi se zadovoljila oba načela - neposrednog izbora, legitimiteta dobivenog tim izborima i zadržalo načelo nespojivosti članstva u vijeću i u poglavarstvu.

Marijan Maršić (HSS) govorio je o mjesnoj samoupravi i o neposrednom odlučivanju građana, odnosno odredbama o raspisivanju referenduma. Prijedlogom zakona uređeno je da referendum raspisuje predstavničko tijelo, a predložio je da se ta mogućnost dade i građanima. Također je predložio da bi u odredbama kojima se regulira da u gradovima koji nemaju poglavarstvo dužnost gradonačelnika obavljaju predsjednici vijeća trebalo dodati da tu dužnost mogu obavljati i vijeća. Podržao je prijedloge za neposrednim izborom čelnika lokalnih jedinica te predložio da se precizira odredba o izboru predsjednika poglavarstva. Zauzeo se da mjesna samouprava, odnosno mjesni odbor, ima status pravne osobe, odnosno svoj žiro-račun i pečat.

Ivan Penić (HDZ) također se zauzeo za neposredan izbor župana, gradonačelnika i načelnika ističući da je Hrvatska poodmakla u razvoju demokracije te da je vrijeme da se opredijeli i za takvo rješenje. Predložio je da se iz redova vijeća ne bira članove poglavarstva ili bar da se ta odredba ublaži na način "mogu biti birani". Ako se to ne promijeni vrlo brzo će doći do antagonizama jer će se oni koji će biti članovi poglavarstva držati nadmoćno, a oni koji to neće biti osjećat će se manje važnima i među njima će doći do sukoba i u mnogim će općinama i gradovima zbog toga biti gotovo nemoguće funkcionirati. Predložio je da se preciziraju odredbe o tome koja prigradska naselja s gradskim naseljima čine gospodarsku i društvenu cjelinu. Osvrćući se na odredbu da radi unapređenja suradnje općine, gradovi i županije, mogu osnovati nacionalnu udrugu općina, gradova i županija kazao je kako, bar što se županija tiče, to možda ne bi bilo loše, ali upitao je hoće li biti dobro i treba li to Hrvatskoj. Zlobnici bi možda rekli da će doći do udruživanja županija Split, Dubrovnik, Zadar, Šibenik pa će to biti Dalmacija i tome slično.

Vladimir Šeks (HDZ) istaknuo je da je amandmanom klubova zastupnika šestorice ublažen članak 46., ali naveo je da ipak ostaje otvorena mogućnost koja slabi ili isključuje odgovornost izvršnog prema predstavničkom tijelu. Naime, tim je amandmanom predloženo da članove poglavarstva bira predstavničko tijelo u pravilu iz reda svojih članova većinom glasova. Kada bi se prihvatio taj amandman to bi značilo da bi političke stranke u postojećem izbornom sustavu morale kandidirati vrlo stručne ljude koji mogu obnašati mnoge poslove od primjerice prostornog uređenja, financiranja itd. Na taj bi ih se način tjeralo da kandidiraju ne svoje političare, nego sasvim neke druge ljude. Smatra logičnijim da postoji potpuna inkompatibilnost između članstva u predstavničkom tijelu i izvršnoj vlasti.

Govoreći o odredbi da predstavničko tijelo može biti raspušteno i ako u zakonom propisanom roku ne donese prostorni plan, kazao je kako to nije dobro rješenje jer bi se moglo događati da se proturi nešto što se naziva prostornim planom da bi se ispunilo formalne uvjete. Također je rekao kako treba precizirati da danom konstituiranja predstavničkog tijela prestaje mandat prethodnog saziva. Smatra, a to je predložio i amandmanom, da treba brisati odredbu po kojoj predstavničko tijelo može biti raspušteno ako se ne sastane najmanje jednom u tri mjeseca. Pojasnio je da se primjerice, predstavnička tijela za vrijeme ljeta negdje ne sastaju tri mjeseca, te da to ne bi trebao biti razlog za raspuštanje.

Sve ovisi o ponašanju stranaka

Vladimir Šepčić (SDP) istaknuo je kako ni jedan zakon nije savršen te da će sve ovisiti o tome kako se političke stranke postave i kako će se pripremiti za kandidiranje svojih ljudi. Predloženi model, rekao je, upravo sili te stranke da se otvore i da omoguću kvalitetnim ljudima ulazak na političku scenu i da pokažu što znaju. Članovi poglavarstva trebali bi biti okrenuti više vijeću, a manje upravnim odjelima na čijim će čelima biti profesionalci.

Franjo Kučar (SDP) kazao je kako je izuzetno zadovoljan prijedlogom zakona osim dijela u kojem se govori o prostornim planovima, odnosno da predstavnička tijela mogu biti

raspuštena ako u određenom roku ne donesu prostorni plan. Što se tiče odnosa vijeća prema poglavarstvima rekao je da je današnja pozicija takva da gradsko vijeće često kritizira rad vlastitog poglavarstva. Stoga prijedlog da se članovi poglavarstva biraju iz redova vijeća smatra fantastičnim prijedlogom kojim će se izbjeći da vijeće kritizira poglavarstvo. Kazao je kako je predloženi zakon jeftiniji, da će poslove raditi struka. Predloženi model donosi odgovornost strankama, brže donošenje odluka na lokalnoj razini i veću odgovornost poglavarstva. Također se oslobađa vremena kada se temeljem sadašnjeg zakona reguliralo i odlučivalo koliko će novca dobiti lokalna jedinica, tko će biti upravitelj, tko ravnatelj itd. Novim se zakonom prelazi na novi model odgovornosti za sve što se u lokalnoj sredini događa.

U završnoj riječi ministar pravosuđa **dr. Stjepan Ivanišević** najprije je istaknuo kako se mistificira i strahovito precjenjuje neposredan izbor načelnika, gradonačelnika i župana. Europska tradicija nije u neposrednim izborima čelnika, pogotovo ne lokalnih vlasti, a ni na državnoj razini, upozorio je. Najveći dio lokalnih jedinica do pred deset godina u Europi je imao posredne izbore. Nema puno europskih zemalja s neposrednim izborom, a mi smo sada na valu tog oduševljenja silni zagovornici neposrednog izbora, kazao je. Istaknuo je da takav izbor nosi određene prednosti, da je to efikasno rješenje koje naglašava pojedinačnu odgovornost, ali da je pitanje može li stvarno uspostaviti djelotvoran mehanizam odgovornosti.

Predložimo li model neposrednog izbora, a da se ne osigura mehanizam odgovornosti, znači da smo prešli s parlamentarnog sustava u lokalnim razinama na čisti prezidencijalni koji će se, ako se iskrivi, pretvoriti u male diktature lokalnih razmjera, upozorio je. U ovom trenutku mi nismo spremni na neposredan izbor zato što institucionalno nemamo tu situaciju razradenu, to traži poseban model odnosa između vijeća i neposredno izabranog načelnika, mehanizme odgovornosti, pri čemu je jedini djelotvoran mehanizam za suzbijanje samovlasti neposredno izabranog čelnika, njegov opoziv pod određenim uvjetima.

Osvrćući se na raspravu o izboru članova poglavarstva iz redova vije-

ćnika, izjasnio se i za umekšanje tako da do određene granice članovi poglavarstva mogu biti i oni koji nisu vijećnici. Ideja je dobiti kvalitetna poglavarstva, a kao drugi argument ističe da će se na listama za izbore na prvo mjesto staviti čovjek kojeg stranka kandidira za načelnika ili gradonačelnika te će se kroz to odmah vidjeti i želja da on bude prvi čovjek poglavarstva. To je na neki način neposredni izbor izražen kroz činjenicu da je on nositelj stranačke liste, zaključio je.

Osvrnuo se i na primjedbe o općinama i gradovima do 3.000 stanovnika i prijedlog iz zakona da to vijeće predstavlja i poglavarstvo, ističući da u tim jedinicama ne bi bilo dobro komplicirati strukturu već ostaviti da vijeće predstavlja i poglavarstvo i upravlja jednom relativno malom sredinom. Odnos poglavarstva i vijeća je odnos predstavničkog tijela i izvršnog tijela i tamo gdje je to tijelo veliko ima smisla formirati izvršni odbor koji će voditi stvar, a za mala je tijela upitao zašto birati posebno poglavarstvo. Iznio je i stav predlagatelja da pročelnici upravnih odjela u jedinicama lokalne samouprave budu profesionalci koji se imenuju temeljem natječaja te da je stoga nespojivo mjesto pročelnika s mjestom člana poglavarstva.

Predložimo li model neposrednog izbora, a da se ne osigura mehanizam odgovornosti, znači da smo prešli s parlamentarnog sustava u lokalnim razinama na čisti prezidencijalni koji će se, ako se iskrivi, pretvoriti u male diktature lokalnih razmjera.

Na pitanja o mogućnosti pozivanja na odgovornost kao veliku prednost razmjernih izbora istaknuo je da oni ne omogućavaju nikome da dominira. Rijetke su, kazao je, situacije da primjenom razmjernog sustava jedna stranka može dominirati jednom sredinom i na razini države i na razini lokalnih jedinica. Na kraju se osvrnuo i na prigovore o prohibitivnoj klauzuli od 5 posto. Potvrdio je da ona nije relevantna za mala vijeća koja imaju deset do petnaest članova, ali da postoje vijeća i od 51 člana. Za njih je

itekako potrebna prohibitivna klauzula, zaključio je **dr. Ivanišević** čijim je istupom i završena rasprava o Konačnom prijedlogu zakona.

IZJAŠNJAVANJE O AMANDMANIMA

Na Konačni prijedlog zakona podneseno je ukupno 115 amandmana, od kojih su 13 Vladini koji su postali sastavni dio zakonskoga teksta. Odbor za zakonodavstvo podnio je ukupno 27 amandmana, 23 je Vlada prihvatila, a četiri je Odbor, nakon obrazloženja da je to već riješeno, povukao. Po broju podnesenih amandmana među zastupnicima prvi je **bio Vladimir Šepčić (SDP)**, oko 15-a, no, nakon Vladinog očitovanja sve ih je povukao osim jednog kojeg je Vlada prihvatila. I zastupnici HNS-a **dr. Vesna Pusić (HNS)** i **Darko Šantić** podnijeli su 13 amandmana od kojih su gotovo svi odbijeni, odnosno koje su sami povukli. Naime, niz amandmana odnosio se na neposredni izbor načelnika, gradonačelnika i župana, a koje su, nakon što Vlada nije prihvatila taj model, jer bi bio suprotan njezinom konceptu, sami povukli, ističući da su nakon toga besmisleni.

Klub zastupnika PGS-a i SBHS-a predložio je amandman, a nakon što ga je Vlada odbila povukao, o promjeni samog naziva zakona u zakon o lokalnoj i regionalnoj samoupravi. Klub je pismeno obrazlagao da je upotreba termina "područno (regionalno)" nepotrebna i otvara pitanje preciznog tumačenja, no, u izjašnjavanju u ime Vlade ministar Ivanišević napomenuo je da bi se time izmijenio termin iz Ustava, a da se to pak ne može zakonom.

Odbor za zakonodavstvo povukao je amandman na članak 2. kojim je predlagao da se zakonske odredbe odnose i na Grad Zagreb kao županiju. Ministar Ivanišević obrazložio je da Grad Zagreb ujedno ima i status županije, te da se prema tom zakonske odredbe odnose i na njega, osim ako to zakonom nije posebno rečeno.

Zastupnik **Šepčić** povukao je amandman na članak 3. kojim je predlagao nomotehničko uređenje teksta kojim bi se utvrdilo da su jedinice lokalne samouprave općina ili grad, a područne (regionalne) samouprave županija.

Vlada je prihvatila amandman Odbora za zakonodavstvo da se nomotehnički uredi članak 5. i riječ "proglasiti" zamijeni s "utvrditi", odnosno da se gradom, gdje za to postoje posebni razlozi, može utvrditi i mjesto koje ne zadovoljava uvjete propisane predloženim zakonom.

Prihvaćeni su i amandmani toga Odbora kojima se uređuje izričaj u člancima 8. i riječ "važna" zamjenjuje s "od važnosti", te 11. riječi "počasť ne daje" zamjenjuju s "počasťu se ne stječu".

Zastupnik **Šepčić** povukao je, nakon Vladina obrazloženja, amandman na članak 9. kojim je predlagao da se utvrdi da su općina, grad i županija osobe javnog prava, a ne kako je to predloženo pravne osobe.

Vlada je prihvatila amandman Odbora za zakonodavstvo na članak 14. kojim se tekst iza riječi "ugovorima" briše. Obrazloženo je to uređenjem izričaja, jer se svi međunarodni ugovori ne sklapaju, odnosno nekima se pristupa, a i svi međunarodni ugovori ne podliježu potvrdi.

Klub zastupnika HDZ-a predlagao je da se amandmanom na članak 14. iza riječi "država" dodaju riječi "koja uključuje i pristupanje njihovim udruženjima". Time se, obrazložio je Klub, otklanja posljedica da suradnju s međunarodnim organizacijama i udruživanjima mogu uspostaviti samo i isključivo nacionalne udruge jedinica lokalne i područne samouprave i nacionalni savezi, a čemu proturiječi podatak o potpisanoj Okvirnoj konvenciji o prekograničnoj suradnji od Republike Hrvatske te već razvijena praksa i činjenica da su četiri županije članice Skupštine europskih regija, četiri članice euroregionalne suradnje kao međunarodne organizacije, a tomu se pridružuju i članstva općina i gradova. Nakon obrazloženja ministra Ivaniševića da je jedan dio predloženog amandmana već riješen u prethodnom članku gdje se govori o suradnji s međunarodnim udruženjima, u ime Kluba njegov predsjednik **Vladimir Šeks** amandman je povukao.

Prihvaćeni su i amandmani Odbora na članak 15. s nomotehničkim uređenjem izričaja kojim se ispred riječi "općim" (aktom) dodaje i riječ "svojim", te članak 18. kojim se iza riječi briše tekst iza riječi "Zakonom". Odbor je u svom obrazloženju istaknuo da je u posebnim odredbama nadzor zakonitosti stavljen u nadle-

žnost pojedinih ministarstava i Vlade, pa nepotrebno utvrđivati pravilo da nadzor zakonitosti obavlja isključivo Vlada.

Zastupnik **Vladimir Šepčić** povukao je amandman da se u Glavi III., koja nosi naslov "Samoupravni djelokrug općine, grada i županije" briše riječ "samoupravni". Povukao je i amandman na članak 19., a kojim je predlagao da jedinica lokalne samouprave obavlja poslove lokalnog značaja kojima se neposredno ostvaruju potrebe građana, a osobito poslove koji se odnose na: uređenje naselja i stanovanja, prostorno i urbanističko planiranje, komunalne djelatnosti ..., odnosno oni poslovi koji nisu Ustavom ili zakonom dodijeljeni državnim tijelima. Ministar Stjepan Ivanišević obrazložio je da takav amandman predviđa široku opću klauzulu u pogledu određivanja poslova. Ako bi to prihvatile jedinice lokalne samouprave naglo bi se opteretilo velikim brojem poslova, a za što još nisu stečeni uvjeti, kazao je.

Amandmani o nadležnosti općina i gradova

Zastupnik **dr. Tonči Tadić (HSP)** amandmanom također na članak 19. predlagao je da se briše dio rečenice iz stavka 2., obrazlažući da je nedopustivo prisiljavati jedinice lokalne samouprave na obavljanje dijela poslova koje su "dužne organizirati", ako za to ne postoje jasni izvori financiranja ili su za to predviđena sredstva očito nedostatna. U ime predlagatelja zakona ministar Ivanišević taj je amandman odbio, a podršku amandman nije dobio ni u glasovanju.

Vlada nije prihvatila amandman **Kluba zastupnika HDZ-a** na članak 21. kojim se predlagala izmjena da gradovi s više od 30 tisuća stanovnika, pored poslova iz članka 19., mogu obavljati i poslove iz članka 20. koji se odnose na njihovo područje, sukladno posebnom zakonu. Time bi se tim gradovima omogućilo da mogu planirati i razvoj mreže obrazovnih, zdravstvenih, socijalnih ustanova kao što to mogu županije. Ministar Ivanišević obrazložio je da bi takvo izdvajanje tih gradova tek pridonijelo njihovom izdvajanju iz županijskog ustrojstva. S takvim obrazloženjem nije se složio **Šeks** ističući da mu je neshvatljivo da veliki gradovi kao što su Zagreb, Osijek, Split, Rijeka i drugi

ne bi mogli obavljati navedene poslove, dok bi županije to mogle, ali amandman glasovanjem nije dobio podršku.

Na isti članak 21. Vlada je prihvatila prvi dio amandmana zastupnika **dr. Tadića** da gradovi s više od 30 tisuća stanovnika pored poslova određenih člankom 19. na svom području mogu obavljati i poslove iz članka 20., "ako su osigurali uvjete za njihovo obavljanje". Ministar Ivanišević obrazložio je kako je taj dio amandmana prihvatljiv, jer nije riječ o obvezi već o mogućnosti. No, drugi dio amandmana kojim se predlagalo da se to odnosi ne na gradove s više od 30.000 nego na one s više od 100.000 stanovnika Vladin predstavnik nije prihvatio, s obrazloženjem da bi se takvo preuzimanje obveza svelo isključivo na još tri grada, osim Zagreba. Nakon toga obrazloženja **Tadić** je povukao drugi dio amandmana.

Na isti je članak i **Odbor za zakonodavstvo** predložio, a Vlada prihvatila, amandman s nomotehničkim uređenjem i zamjenom riječi "podstavci 1-5" s riječima "stavka 1. podstavka prvog do petog".

Klub zastupnika PGS-a i SBHS-a, nakon obrazloženja Vladina predstavnika da je već konzumirano, povukao je amandman na članak 22. kojim se dodavanjem riječi "samoupravnog" predlagalo da predstavničko tijelo jedinice lokalne samouprave može traži od županijske skupštine da joj povjeri obavljanje određenih poslova iz samoupravnog djelokruga županije na području te jedinice.

Vlada je prihvatila amandman **Jadranke Kosor (HDZ)** na članak 24. da referendum, temeljem odredaba zakona i statuta, raspisuje predstavničko tijelo na prijedlog polovine (umjesto jedne petine) mjesnih odbora na području općine, odnosno grada. U obrazloženju je navela da postoje jedinice s manje od pet mjesnih odbora, pa bi sa sadašnjom formulacijom i najmanji mjesni odbor mogao odlučivati o provođenju referenduma.

Na isti je članak također prihvaćen i amandman što ga je podnio **Stjepan Henezi (SDP)**, a kojim se propisuje da se referendum može raspisati i na prijedlog 20 posto birača upisanih u birački popis općine ili grada.

Prihvaćajući taj Vlada nije prihvatila amandman **dr. Tončića**

Tadića koji je predlagao niži cenzus i raspisivanje referenduma na temelju zahtjeva 10 posto birača.

Isti je zastupnik predložio amandman na članak 28. kojim bi se povećao broj članova predstavničkih tijela. Ministar Ivanišević upozorio je da je to drugačija kategorizacija jedinica lokalne samouprave nego što je predloženo u zakonu, te da Vlada to ne može prihvatiti. Tadić je pak objasnio da kod malih jedinica izborni prag od 5 posto odgovara stvarnom pragu za osvajanje jednog mjesta jedino ako ima barem 15 mjesta u vijeću i ako je barem pet lista sudjelovalo u podjeli mandata. Time je objasnio prijedlog da i najmanje općine, odnosno sve do 10.000 stanovnika imaju 15 članova vijeća, a općine i gradovi od 10.000 do 30.000 stanovnika od 15 do 19 članova, no, taj je amandman odbijen i glasovanjem zastupnika.

Na članak 28. prihvaćen je pak amandman **Odbora za zakonodavstvo** po kojem će u slučaju osnivanja grada, kada za to postoje posebni razlozi, broj članova njegova predstavničkog tijela biti određen kao i za općine do 3, odnosno 10 tisuća stanovnika.

O konstituiranju predstavničkih tijela

Vlada nije prihvatila amandman **Kluba zastupnika PGS-a i SBHS-a** na članak 32. da se predstavničko tijelo konstituira izborom predsjednika na prvoj sjednici na kojoj je nazočno dvije trećine članova predstavničkog tijela. Ministar Ivanišević obrazložio je da se kvorum od dvotrećinske većine za konstituirajuću sjednicu ne traži niti za Zastupnički dom. Podsjetio je da je i Ustavom propisano da se Zastupnički dom konstituira ako je prisutna većina od ukupnog broja članova Doma, te upitao zašto bi se onda dvotrećinska većina tražila za lokalna vijeća. S tim su se suglasili i zastupnici i glasovanjem odbili predloženi amandman.

Nakon Vladina objašnjenja od svog je amandmana na isti članak, odnosno da je predstavničko tijelo konstituirano ako je na konstituirajućoj sjednici nazočna natpolovična većina članova, odustao zastupnik **Šepčić**.

Vlada nije prihvatila ni amandman **Kluba zastupnika HDZ-a** na isti članak po kojem bi danom konstituiranja prestao mandat

članova predstavničkog tijela prethodnog mandata. Ministar Ivanišević obrazložio je da bi to značilo da se mandat produžuje na dulje od četiri godine. Podsjetio je da je novim zakonom točno određen termin održavanja redovitih izbora, svake četiri godine, te da se stoga točno zna do kada traje mandat pojedinim tijelima. Predloženim amandmanom taj bi datum varirao s obzirom na dan kad je tijelo konstituirano, te je bolja odluka da mandat prestaje danom raspisivanja izbora, rekao je. Nezadovoljan obrazloženjem **Vladimir Šeks** je rekao da će doći do interregnuma, odnosno da u jednom razdoblju (od raspisivanja izbora do konstituirajuće sjednice) neće biti predstavničkog tijela te da stoga ne može odustati od amandmana. No, ni glasovanjem amandman nije prihvaćen.

Vlada je pak na isti članak prihvatila nomotehničku intervenciju **Odbora za zakonodavstvo** i zamjenu riječi "konstituran" sa "smatra se konstituiranim".

Vlada nije prihvatila amandman **Kluba zastupnika HDZ-a** na članak 34. i prijedlog da predsjednik predstavničkog tijela saziva sjednice po potrebi, a najmanje, umjesto jednom u tri mjeseca, četiri puta godišnje. **Šeks** je prenio obrazloženje da u vrijeme ljetnih mjeseci predstavnička tijela u pravilu ne zasjedaju više od tri mjeseca. S obzirom na to da je člankom 83. predloženog zakona određeno da Vlada raspušta predstavničko tijelo ako u svom djelokrugu ne može donositi odluke dulje od tri mjeseca, **Šeks** je naveo da bi i u slučaju ako se predstavničko tijelo ne bi sazvalo dulje od tri mjeseca Vlada to mogla uzeti kao razlog da ono ne može donositi odluke i raspustiti ga. Ministru Ivaniševiću koji je iznio Vladin stav odgovorio je kako se ne slaže s njegovom formulacijom da ne postoji istovjetnost formulacije jednom u tri mjeseca, ili četiri puta godišnje. No, ni u glasovanju predloženi amandman nije podržan.

Predstavnik predlagatelja zakona prihvatio je pak nomotehničko uređenje zamjenom nekih riječi u članku 34.

Vlada nije prihvatila amandman **dr. Vesne Pusić i Darka Šantića (HNS)** na članak 35. Naime, s obzirom na to da su ti zastupnici predložili amandmanom neposredni izbor načelnika, gradonačelnika i župana niz se

amandmana odnosio na izmjene predloženog teksta u vezi s tim pitanjem. Pa tako i amandman na članak 35. kojim su predložili da se točka 3. promijeni i da u nadležnosti predstavničkog tijela umjesto biranja i razrješenja općinskog načelnika, gradonačelnika i župana i njihovih zamjenika, te članova Poglavarstva, bude samo biranje i opoziv njihovih zamjenika i članova Poglavarstva. Također su predlagali da u nadležnosti bude i utvrđivanje prijedloga za opoziv načelnika, gradonačelnika i župana, te usvajanje proračuna na prijedlog Poglavarstva. To pretpostavlja drugi model upravljanja lokalnim jedinicama, a Vlada ostaje kod predloženog modela, kazao je ministar Ivanišević odbijajući predloženi amandman, a glasovanjem su ga odbili i zastupnici.

Dva su amandmana predviđala nomotehničko uređenje toga članka, ali je zastupnik **Vladimir Šepčić** svoj povukao, a prihvaćen je amandman **Odbora za zakonodavstvo**.

Vlada je odbila amandman **Kluba zastupnika HDZ-a** kojim se predlagalo brisanje stavka 1. članka 40., a kojim je utvrđeno da u općini i gradu koji prema predloženom zakonu ili statutu nema poglavarstvo dužnost općinskog načelnika, odnosno gradonačelnika obavlja predsjednik općinskog, odnosno gradskog vijeća, a dužnost njihovih zamjenika potpredsjednici vijeća. Također je predlagano da općinskog načelnika i gradonačelnika, odnosno župana biraju građani istodobno kada se biraju i članovi predstavničkog tijela lokalne samouprave, te da to mogu biti osobe koje imaju aktivno i pasivno biračko pravo i najmanje 5 godina prebivalište na području jedinice lokalne samouprave za koju se biraju. Izbore za općinskog načelnika, gradonačelnika i župana raspisivala bi Vlada i provodili bi se u skladu s posebnim zakonom. Ministar Ivanišević obrazlažući Vladino odbijanje istaknuo je da bi se time institucionalizirao neposredni izbor načelnika, gradonačelnika i župana, a da je to protivno predloženom modelu te da Vlada to ne može prihvatiti. **Vladimir Šeks** ustrajao je na amandmanu, poglavito na cenzusu od pet godina prebivališta na području jedinice za koju se načelnik, gradonačelnik ili župan bira. Nakon Vladina odbijanja, amandman je odbijen i glasovanjem.

Vlada je pak prihvatila amandman zastupnika HDZ-a **Božidara Kalmete** i **Ivana Šukera** na isti članak, odnosno da općinskog načelnika, gradonačelnika i župana bira vijeće između nositelja lista stranaka i nezavisnih lista koje su osvojile mandate u predstavničkom tijelu, s intervencijom predlagatelja da se prije riječi "bira" doda "u pravilu". U svom su obrazloženju zastupnici istaknuli da bi time nositelji liste automatski bili određeni kao budući načelnici, gradonačelnici, župani, pa bi se na taj način ostvarili efekti neposrednog izbora čelnih dužnosnika lokalnih jedinica, a građani bi unaprijed prepoznali za koga će glasovati.

Općinskog načelnika, gradonačelnika i župana u pravilu bira vijeće između nositelja lista stranaka i nezavisnih lista koje su osvojile mandate u predstavničkom tijelu.

Više je predlagatelja podnijelo isti ili sličan amandman na članak 40., odnosno zatražilo brisanje stavka 1., te u stavcima 2. i 3. brisanje formulacije "iz reda svojih članova", a s obrazloženjem da ne treba zakonom ograničavajuće odrediti da se načelnika, gradonačelnika i župana bira samo iz redova članova predstavničkog tijela. Odbijajući taj amandman ministar Ivanišević obrazložio je da je cijeli zakon zasnovan na konceptu da se čelni čovjek bira iz redova vijeća. Nakon toga zastupnik **Stjepan Henezi** povukao je svoj amandman, a zastupnici glasovanjem odbili one zastupnika **dr. Tončija Tadića**, **Kluba zastupnika HDZ-a** i **SBHS-a**.

Na isti članak 40. amandman su podnijeli i **dr. Pusić** i **Šantić**, a njime su zatražili da općinskog načelnika, gradonačelnika i župana biraju građani na općim i neposrednim izborima, tajnim glasovanjem istodobno s izborom članova predstavničkog tijela te jedinice. Također su zatražili brisanje stavka 3. spomenutog članka. Odbacujući amandman, ministar Ivanišević ocijenio ga je neprihvatljivim jer bi se njime uveo drugačiji model od onoga koji je predložen u zakonu. Naglašavajući da HNS inzistira na neposrednim izborima za načelnike, gradona-

čelnike i župane, **dr. Vesna Pusić** zatražila je glasovanje, ali amandman nije prošao.

Nakon što nije prošao taj amandman zastupnica **dr. Vesna Pusić** i **Darko Šantić** povukli su, smatrajući ga besmislenim, amandman na članak 41. da općinski načelnik, gradonačelnik i župan imaju do dva zamjenika koje predstavničko tijelo bira na njihov prijedlog, a na način i po postupku utvrđenim Poslovnikom, a u skladu sa Statutom i zakonom.

U ime Vlade ministar Ivanišević prihvatio je amandman na isti članak zastupnika **Tončija Žuvele (SDP)** da općinski načelnik, gradonačelnik i župan ima u skladu sa Statutom i zakonom do dva zamjenika koji se biraju većinom svih članova općinskog, gradskog vijeća, odnosno županijske skupštine, a ne kako je to predloženo na isti način i po istom postupku kao načelnici, gradonačelnici i župani.

Prihvaćen je i amandman **Odbora za zakonodavstvo** kojim se nomotehnički uređuje tekst i riječi "ovlaštenim" i "zadržati" zamjenjuju sa "središnjim" i "obustaviti".

Odbijen je amandman **Kluba zastupnika HDZ-a** na članak 44. kojim se predlagalo da je općinsko, gradsko, odnosno županijsko poglavarstvo kolegijalno izvršno tijelo jedinice lokalne samouprave. Klub je u obrazloženju naveo da smatra da u svakoj jedinici lokalne samouprave valja zadržati diobu legislativne i izvršne vlasti, pa stoga ne smatra dobrim rješenjem predlagatelja da općine i gradovi do 3 tisuće stanovnika nemaju izvršnih tijela, da fakultativno o tome odlučuju oni između 3 i 10 tisuća stanovnika. Nakon Vladina odbijanja, amandman je i glasovanjem odbijen, a amandman na isti članak, smatrajući ga besmislenim, jer nije prihvaćen onaj o neposrednom izboru načelnika, gradonačelnika i župana povukli su **dr. Vesna Pusić** i **Darko Šantić**.

Glasovanjem je pak odbije-n onaj zastupnika **dr. Tončija Tadića** da se brišu stavci 2. i 3. Istoga članka, odnosno da se u općini i gradu koji ima do 3 tisuće stanovnika ne bira poglavarstvo već da njegove dužnosti obavlja predstavničko tijelo, a da općina i grad s više od 3, a do 10 tisuća stanovnika statutom može odrediti da se za obavljanje izvršnih poslova ne bira poglavarstvo već da njegove dužnosti obavlja predsta-

vničko tijelo. Ministar Ivanišević obrazložio je da je to neprihvatljivo jer se time dira u osnovnu klasifikaciju jedinica lokalne samouprave koja je temelj za razlikovanje pojedinih oblika upravljanja. Amandman također nije dobio potrebnu većinu glasova.

Vlada je prihvatila amandman **Odbora za zakonodavstvo** kojim se u novom stavku 4. određuje da u slučaju da se osnuje grad zbog posebnih razloga na izbor poglavarstva i broj njegovih članova primjenjuju odredbe koje se odnose na općine do 3 ili 10 tisuća stanovnika.

Članovi poglavarstva ne moraju biti i članovi vijeća

Vlada je prihvatila i amandman **klubova zastupnika HSLŠ-a, SDP-a, HSS-a, IDS-a i HNS-a/LS-a** na članak 46. da članove poglavarstva bira predstavničko tijelo "u pravilu" iz reda svojih članova na prijedlog predsjednika poglavarstva, većinom glasova svih članova. Dodavanjem "u pravilu", kako su obrazložili, omogućava se izbor članova poglavarstva i izvan redova članova predstavničkog tijela.

Na taj je članak podnijeto još šest amandmana. **Klub zastupnika HDZ-a** predložio je novu formulaciju toga članka po koji bi članove poglavarstva lokalnih jedinica biralo i opozivalo vijeće većinom glasova svih vijećnika na prijedlog općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana na vrijeme od četiri godine. Ministar Ivanišević prihvatio je zadnji dio amandmana, odnosno da se biraju na vrijeme od četiri godine, obrazlažući da je opoziv već reguliran odredbama o izboru poglavarstva.

Odbio je pak amandman **dr. Vesne Pusić** i **Darka Šantića** koji su ga nakon obrazloženja i povukli. Predlagali su da članove poglavarstva bira predstavničko tijelo na prijedlog općinskog načelnika, gradonačelnika i župana većinom glasova svih članova, te da članu predstavničkog tijela koji je izabran u poglavarstvo iz te jedinice lokalne samouprave mandat u predstavničkom tijelu miruje s danom izbora u poglavarstvo. Ministar Ivanišević obrazložio je da ne postoji inkompatibilitet između članstva u poglavarstvu i u vijeću što ne znači da članovi poglavarstva ne mogu biti i oni koji nisu vijećnici.

Vlada nije prihvatila ni amandman zastupnika **Mladena Godeka (HLSL)** s obrazloženjem da je to prihvaćeno kroz amandman klubova zastupnika šest stranaka. Naime, amandmanom je predlagao brisanje dijela članka kojim je određeno da se članovi poglavarstva biraju samo iz redova vijeća. S formulacijom da se u pravilu biraju iz redova vijeća, a koju su predložili klubovi zastupnika šestorke, a što je prihvaćeno, otvara se mogućnost da članom poglavarstva otvara se mogućnost da članom poglavarstva može postati netko tko nije član poglavarstva, rekao je dr. Ivanišević. Godek je pak odgovorio kako je intencija njegovog amandmana da članovi poglavarstva ne mogu biti iz redova vijeća, odnosno da se stogo razgraniči predstavničko od izvršnog tijela lokalne jedinice. Glasovanjem je njegov amandman odbijen, a odbijeni su i oni zastupnika **Tončija Žuvele, Kluba zastupnika PGS-a i SBHS-a te Tončija Tadića** koji su također amandmanima zatražili brisanje formulacije "iz reda svojih članova" u članku 46. stavku 1.

Vlada nije prihvatila amandman **Kluba zastupnika PGS-a i SBHS-a** na članak 47. da se broj članova poglavarstva utvrđuje statutom jedinice lokalne, područne (regionalne) samouprave u skladu sa zakonom, te da broj članova općinskog poglavarstva ne može biti veći od 9, gradskog od 11, a županijskog od 15 članova. Predloženim zakonom pak predviđeno je da broj članova poglavarstva mora biti neparan, da se utvrđuje statutom i to tako da općine i grad koji imaju od 3.000 do 10.000 stanovnika ima od 3 do 5 članova, gradovi od 10.000 do 30.000 stanovnika od 5 do 7, grad s više od 30.000 stanovnika od 7 do 9 članova, Grad Zagreb od 9 do 15, a županije od 7 do 13 članova. Ministar Ivanišević istaknuo je kako se amandmanom ne određuje donja granica broja članova poglavarstva što, rekao je, nije baš sasvim prihvatljivo. Napomenuo je da su u predloženom zakonu te donje granice određene s namjerom da se ne ide ispod nekog broja. S predloženim amandmanom otvorila bi se takva mogućnost koja bi se mogla prilagodavati nekakvim lokalnim ili individualnim pretenzijama. Zastupnik **Luciano Sušanaj (PGS)** odgovorio je da namjera amandmana nije niti lokalna niti individualna pretenzija, već se imalo na umu razvijeno

pojedinih općina ili gradova, te da je stoga i određena samo gornja granica broja članova poglavarstva. No, amandman nije u glasovanju dobio potrebnu većinu i nije prihvaćen.

U skladu s ranijim prihvaćenim rješenjima **Odbora za zakonodavstvo** Vlada je prihvatila i njegov amandman na članak 47. po kojem se i u tom članku na grad osnovan zbog posebnih razloga na izbor poglavarstva i broj njegovih članova primjenjuju odredbe koje se odnose na općine do 3 ili 10 tisuća stanovnika.

Zastupnici **dr. Vesna Pusić i Darko Šantić** povukli su svojih pet amandmana na članke 51. i 52., smatrajući ih bespredmetnim s obzirom na to da nije prihvaćen njihov amandman o neposrednom izboru. Naime, tim su amandmanima predlagali način glasovanja o nepovjerenju načelniku, gradonačelniku i županu. Po njihovom prijedlogu, odluka o nepovjerenju prihvaćala bi se ako je za nju glasovalo tri četvrtine članova

Članove poglavarstva bira predstavničko tijelo "u pravilu" iz redova svojih članova na prijedlog predsjednika poglavarstva. To omogućava izbor članova poglavarstva i izvan redova članova predstavničkog tijela.

predstavničkog tijela, nakon toga prijedlog za opoziv dostavljao bi se Vladi, a ona bi u roku ne manjem od 30, a ne dužem od 60 dana raspisivala referendum za njihov opoziv, a taj bi se prijedlog smatrao prihvaćenim ako bi se za njega izjasnila natpolovična veličina birača upisanih u birački popis te jedinice. Nakon toga Vlada bi bila dužna odmah raspisati nove izbore koji bi se održali u roku od 60 dana. Predložili su i novi članak 52a. po kojem bi odluka o nepovjerenju zamjenicima općinskim načelnicima, gradonačelnicima, odnosno županima, pojedinim članovima ili Poglavarstvu u cjelini ako je za nju također glasovalo tri četvrtine svih članova predstavničkog tijela. Nakon izglasavanja nepovjerenja tim zamjenicima ili pojedinom članu poglavarstva ili poglavarstvu u cjelini, načelnik, gradonačelnik ili župan bili bi dužni u roku 30 dana predstavničkom tijelu predložiti nove zamjenike, članove ili poglavarstvo u

cjelini. Također su predlagali i novi članak 52. b po kojem bi predstavničko tijelo bilo dužno u roku od 30 dana od podnošenja prijedloga o izglasavanju nepovjerenja zamjenicima općinskog načelnika, gradonačelnika ili župana, pojedinom članu ili poglavarstvu u cjelini, pristupiti glasovanju o tom prijedlogu. Ako pak predstavničko tijelo ne bi izglasalo povjerenje predloženima pokrenulo bi se pitanje povjerenja načelniku, gradonačelniku, ili županu. Novim člankom 52c predlagali su da, ukoliko predstavničko tijelo ne izgleda nepovjerenje, članovi predstavničkog tijela ne mogu ponovo podnijeti prijedlog prije isteka roka od 6 mjeseci od njegova odbijanja.

Vlada je odbila amandman **Kluba zastupnika HDZ-a** da se izmijeni naziv glave VI. i da umjesto "Upravni odjeli i službe jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave" nosi samo naziv "Upravna tijela", te u članku 53. predložili da se termin "upravni odjeli i službe (upravna tijela)" zamijeni s "upravna tijela (upravni odjeli, službe i sl.)". Naime, tim se člankom 53. regulira da se za obavljanje poslova iz samoupravnog djelokruga jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, kao i poslova državne uprave prenijetih na te jedinice ustrojavaju upravni odjeli i službe (upravna tijela). Ta predložena formulacija iz zakonskog teksta je preuska, jer u skladu s time treba prilagoditi i naziv glave VI., budući da je naziv "upravna tijela" širi, a upravni odjeli i službe su tek organizacijski oblici upravnih tijela, obrazložio je Vladimir Šeks. No, ni glasovanjem taj amandman nije podržan.

Vlada je odbila i amandman **Kluba zastupnika PGS-a i SBHS-a**, nakon čega je on i povučen, a odnosio se također na članak 53. Naime, Klub je predlagao da upravnim odjelima upravljaju pročelnici koji su u pravilu članovi poglavarstva lokalne jedinice, a da pročelnike koji po svom položaju nisu članovi poglavarstva imenuje na temelju javnog natječaja poglavarstvo jedinice, a za svoj bi rad odgovarali članovima poglavarstva zaduženim za područje rada njihova upravna odjela, te poglavarstvu u cjelini. Ministar Ivanišević obrazložio je da Vlada ne može prihvatiti taj amandman jer sadrži normu u kojoj su pročelnici upravnih odjela istovremeno članovi poglavarstva, a da je Vlada baš drugačije htjela urediti to pitanje,

odnosno da pročelnici odjela budu profesionalci i da ne budu izabrani u poglavarstvo već da djeluju kao voditelji pojedinih upravnih tijela birani natječajem.

Vlada je odbila amandman istog Kluba na članak 59. kojim je predlagano da se statutom općine, odnosno grada može propisati da je mjesni odbor pravna osoba. Nakon Vladina obrazloženja da se to ne može urediti statutom, već zakonom, Klub je povukao taj amandman. Povukao je i amandman na članak 60. kojim je zatražio da se statutom općine, odnosno grada, umjesto može izričito kaže da se mjesnom odboru mora povjeriti obavljanje pojedinih poslova iz samoupravnog djelokruga općine ili grada, te da mu se moraju za to osigurati i materijalna sredstva. Ministar Ivanišević objasnio je da se to ne može prihvatiti jer da se predloženim zakonskim tekstom želi kazati da se ti poslovi mogu prenijeti, a to ovisi o kapacitetu mjesnog odbora.

Prihvaćen je amandman **Odbora za zakonodavstvo** i uređenje izričaja u članku 63. riječ "lokalnog" zamjenjuje s "mjesnog".

Nakon što je ministar Ivanišević objasnio da ne može prihvatiti neke termine koji nisu uobičajeni u hrvatskom sustavu, zastupnik **Vladimir Šepčić** povukao je svoj amandman na članak 66. kojim se, inače, uređuje imovina jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave. Šepčić je predlagao nove stavke 66 a. i 66 b., odnosno da stvari u vlasništvu jedinice lokalne samouprave čine i javna dobra u općoj i javnoj uporabi, da predstavničko tijelo može ograničiti uporabu javnog dobra, ili tu uporabu uvjetovati uz odgovarajuću naknadu, da se javnim dobrom u općoj uporabi imaju pravo služiti svi građani jednako, a prema namjeni koju odredi lokalna jedinica, i da javno dobro čine stvari koje služe za ostvarivanje funkcija lokalne samouprave. Također je predložio da jedinica lokalne samouprave može stjecati imovinu, ako je to potrebno za ispunjenje njenih zadaća, a da o raspolaganju imovine koju je stekla, a koja nije u funkciji ispunjenja nekih funkcija odluku o korištenju donosi poglavarstvo. Amandmanom je na članak 67. Šepčić predložio da se u prihode dodaju i prihodi od rente i koncesije ostvarenih od javnog dobra, ali je i taj amandman povukao, kao i onaj kojim je predlagao brisanje

članaka 68., 69., 70. i 72. Ministar Ivanišević obrazložio je, naime, da bi se njihovim brisanjem ukinule i one minimalne odredbe koje se odnose na lokalni proračun. Postoji poseban zakon o financiranju lokalnih jedinica, ali ipak i u ovom je zakonu nužno utvrditi okvirne norme kako to proračunsko financiranje izgleda, kazao je.

No, prihvaćen je amandman **Odbora za zakonodavstvo**, koji je s obrazloženjem da je to riješeno drugim člankom, predložio brisanje članka 70., a u kojem je stajalo da će Vlada raspustiti predstavničko tijelo ako ne donese godišnji proračun niti nakon proteka roka, kao i u slučaju da ne donese odluku o privremenom financiranju.

Time je postao bespredmetan amandman **Tončija Tadića** koji je predlagao da se odredi rok od tri mjeseca od početka godine do kada bi predstavničko tijelo trebalo donijeti godišnji proračun.

Vlada je prihvatila amandman Odbora i na članak 73. kojim se nomotehnički popravljaju tekst, a članak se inače odnosi na donošenje općih akata predstavničkog tijela.

Predlagatelj je prihvatio i amandman zastupnika **Šepčića** i prijedlog da se nakon članak 76. kojim se uređuje donošenje pojedinačnih akata, doda članak 76 a po kojem se pojedinačni akt kojim se rješava o obvezi razreza lokalnih poreza, doprinosa i naknada koji su prihod lokalnih jedinica donosi po skraćenom upravnom postupku. Taj će se postupak provoditi i kod pojedinačnih akata kojima se rješava o pravima, obvezama i interesima fizičkih i pravnih osoba kojima je lokalna jedinica osnivač.

Vlada je odbila, a on je nakon toga povukao, amandman na članak 79. kojim je propisan nadzor nad zakonitošću rada. Amandmanom je Šepčić predložio njegovu izmjenu i razradio način i proceduru po kojoj bi samo Ustavni sud mogao obustaviti od primjene akt predstavničkog tijela jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave. To bi, navodi u obrazloženju, mogao samo Ustavni sud, a ne državni službenik ili dužnosnik. To je, objasnio je Vladino odbijanje ministar Ivanišević, prijedlog sasvim drugi način provođenja nadzora nad zakonitošću u kojem bi odluka bila prepuštena Ustavnom sudu.

Vlada je prihvatila amandman **Odbora za zakonodavstvo** da se u člancima 79., 80 i 84. riječ "odlaganja" zamjenjuje sa "odgađanja", i time nomotehnički uređuje tekst.

Šepčić je pak povukao svoj amandman kojim je predlagao brisanje članaka 80. i 81., a koje se odnose na odluke o obustavi od primjene općeg akta, odnosno o proceduri nadležnih tijela državne uprave i Vlade Republike Hrvatske o pokretanju postupka za ocjenu ustavnosti i zakonitosti pred Ustavnim sudom kada je riječ o odluci o obustavi općeg akta od primjene.

Raspuštanje predstavničkog tijela

Povukao je i svoj amandman kojim je zatražio promjenu članka 83. koji se odnosi na raspuštanje predstavničkog tijela, predlažući da Vlada na prijedlog središnjeg tijela državne uprave nadležnog za lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu može raspustiti to predstavničko tijelo, ako ono donese odluku ili opći akt kojim se ugrožava suverenitet i teritorijalnu cjelovitost Republike Hrvatske, ako ne donese proračun u zakonom određenom roku, ako iz bilo kojeg razloga ne može donositi odluku iz svojeg djelokruga dulje od 3 mjeseca, ako ocijeni da na tijela lokalne samouprave nisu obavila određeni posao u za to određenom roku, te u slučaju ostavke najmanje polovine članova predstavničkog tijela. Ministar Ivanišević kao slabost toga amandmana iznio je mogućnost diskrecionog prava da Vlada, ali i ne mora, to napraviti. Predloženom odredbom htjeli smo upravo suprotno, odnosno točno utvrditi slučajeve kada se može raspustiti predstavničko tijelo, kazao je.

Vlada je odbila i amandman **dr. Tadića** na isti članak, a kojim je tražio da se izmijeni točka 3., odnosno da se predstavničko tijelo može raspustiti "ako donese opće akte suprotne Ustavu", a ne kako se predlaže "ako učestalo donosi opće akte suprotne Ustavu". To je, napisao je u obrazloženju, posve neprecizna formulacija. Koliko puta se smije prekršiti Ustav da bi to trebalo biti sankcionirano - 1, 10, 100 puta? Očito samo jednom, naveo je u obrazloženju, tražeći da se to amandmanom i precizira. Ministar Ivanišević rekao je da je to prestrogo

određen pristup, a i glasovanjem je amandman odbijen.

I **Klub zastupnika HDZ-a** imao je amandman na isti članak, a zatražio je da se u točki 3. iza riječi "učestalih" doda i riječ "težih" što se odnosi na povredu zakona i drugih propisa. Također su predložili brisanje točke 8., odnosno da predstavničko tijelo Vlada može raspustiti ako ono u zakonom predviđenom roku ne donese prostorni plan. U ime Vlade ministar Ivanišević je nakon pojašnjenja predlagatelja amandmana prihvatio prvi dio, a odbio brisanje točke 8. Složivši se s prihvaćanjem prvog dijela amandmana, u ime predlagatelja **Vladimir Šeks** objasnio je prijedlog o brisanju točke 8. Naime, rekao je, da jedinice lokalne samouprave možda prostorne planove neće moći biti u stanju donijeti u zakonskom roku zbog toga što neće imati novca, ili što neće biti ispunjene sve pretpostavke. To se može dogoditi mnogim predstavničkim tijelima jedinica lokalne samouprave jer neće imati novca, ili će pak pritisnute rokovima donositi takve planove koji će biti neka mimikrija, odnosno nešto što neće biti prostorni plan, a da bi se zadovoljila forma. Ivanišević mu je odgovorio da, ako se za to ne propiše nikakva sankcija, onda će se zadržati današnja situacija u kojoj svega 7 županija i oko 50-ak gradova i općina ima prostorne planove. Smisao je odredbe u rješavanju toga pitanja, rekao je, dodajući da je nakon što je saznao te podatke pristao na tu odredbu. Drugi dio amandmana u glasovanju nije dobio potrebnu većinu glasova.

Zastupnici **dr. Vesna Pusić i Darko Šantić** povukli su svoj amandman na isti članak 83. kojim su predlagali brisanje točke 4., odnosno da se predstavničko tijelo može raspustiti ako ne izabere načelnika, gradonačelnika i župana u roku 30 dana od dana konstituiranja predstavničkog tijela, ili od iskazanog nepovjerenja, odnosno kod podnošenja ostavke. Povlačenje su objasnili bespredmetnošću, s obzirom na to da nije prihvaćen njihov model o neposrednom izboru.

Dr. Tadić podnio je amandman i na članak 85., predlažući da dodavanje novog stavka, odnosno da izbori za predstavničko tijelo jedinica lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave trebaju biti održani najkasnije 60 dana od dana imenovanja povjerenika Vlade RH.

Ministar Ivanišević rekao je da je to pitanje riješeno izbornim zakonom, odnosno da je u tom zakonu naveden rok u kojem se moraju održati izbori. I glasovanjem je amandman odbijen.

Dr. Pusić i Darko Šantić povukli su, smatrajući ga bespredmetnim, amandman o brisanju članka 86., a kojim se predviđa da se danom stupanja na snagu rješenja o imenovanju Vladina povjerenika smatra razriješenim i općinski načelnik, gradonačelnik, odnosno župan, kao i poglavarstvo, a njihove ovlasti preuzima povjerenik.

Amandmanom na članak 87. zastupnik **dr. Tadić** predlagao je, a Vlada nije prihvatila, da zadaća Vladina povjerenika bude priprema i provedba novih izbora za predstavničko tijelo. Ministar Ivanišević je objasnio da se to ne može prihvatiti jer restriktivno definira zadaću povjerenika kojemu jedina zadaća nije priprema izbora, nego da je ujedno i onaj koji preuzima i obveze, odnosno dužnosti vijeća i poglavarstva i to radi cijelo vrijeme dok se izbori ne održe. **Tadić** je na to dodao da bi bilo dobro kada bi se u zakonu utvrdilo da su to povjerenikove prvenstvene obveze, a teko onda ostalo, jer je cilj povjerenika dovesti do čim ranijih izbora. No, amandman je i glasovanjem odbijen.

Vlada nije prihvatila, a ni glasovanjem nije podržan amandman zastupnice **Dorice Nikolić (HSL)** na članak 89. koji se odnosi na prava izabranih, odnosno imenovanih osoba na određene dužnosti. Predlagala je da uz općinskog načelnika, gradonačelnika i župana, te njihovih zamjenika dužnosti profesionalno mogu obavljati i predsjednik gradskog vijeća, županijske skupštine i Gradske skupštine Grada Zagreba. Ivanišević je obrazložio da bi to predviđalo profesionalizaciju predsjednika vijeća, a da je intencija predloženog zakona da oni budu volonteri. Istaknuo je kako bi to možda bilo moguće u slučaju Gradske skupštine Grada Zagreba, ali za sve gradske ili županijske skupštine ne. Zastupnica **Nikolić** kazala je da se tom odredbom praktički čitav dio jedne izvršne vlasti i predstavničkog tijela onemogućava u da tome, ako to netko želi, ili ako ima dovoljno sredstva, konkretno u slučaju grada Rijeke, ili Zagreba to učini, odnosno omogućiti profesionalizaciju za te dužnosti.

Dr. Vesna Pusić i Darko Šantić povukli su amandman na članak 89., a koji je zamjenom riječi

"profesionalno" u "neprofesionalno" predviđao da funkcija načelnika, gradonačelnika, župana i njihovih zamjenika bude u pravilu profesionalna, odnosno samo iznimno neprofesionalna.

Vlada je odbila, a ni u glasovanju nije dobila podršku, amandman **Kluba zastupnika HDZ-a** na isti članak, odnosno prijedlog o brisanju stavka 3. po kojem se osnovna mjerila za određivanje plaće, odnosno naknade plaće načelniku, gradonačelniku, županu i njihovim zamjenicima određuju posebnim zakonima. U ime Kluba **Šeks** je objasnio da lokalna samouprava u pogledu plaća ima neotuđivo pravo na samostalnost u odlučivanju. Predloženu odredbu u zakonu smatra suprotnu samoupravnom djelokrugu iz ranijeg članka 18. predloženog zakona. Ministar Ivanišević objasnio je da Vlada ostaje kod svog stajališta, te najavio da Vlada namjerava donijeti zakon kojim će se plaće lokalnih dužnosnika urediti na isti način za cijelu zemlju.

Odbor za zakonodavstvo povukao je svoj amandman na isti članak i stavak 3. kojim je predlagao brisanje riječi "osnovna", a koja se odnosi na mjerila za određivanje plaća. Također je povukao i amandman na članak 90., kojim je predlagao da se u stavku 1., podstavku 2., izmijeni tekst i propiše da predsjednicima i ostalim izabranim dužnosnicima predstavničkog tijela prava na temelju obavljanja dužnosti prestaju "danom podnošenja ostavke na dužnost", umjesto predloženog "danom donošenja rješenja o razrješenju od dužnosti", te da se u podstavku 4. propiše da im mandat prestaje nakon "stupanja na snagu rješenja o imenovanju" povjerenika Vlade, umjesto kako je predloženo danom "imenovanja" povjerenika.

Zastupnik **Vladimir Šepčić** povukao je svoj amandman na isti članak kojim je tražio da se utvrdi da predsjednicima i ostalim izabranim dužnosnicima predstavničkog tijela prava i dužnosti prestaju s osnova radnog odnosa.

I **Odbor za zakonodavstvo** povukao je amandman na članak 91., kojim se tražilo da općinskom načelniku, gradonačelniku, županu, njihovim zamjenicima i članovima poglavarstva prava na temelju obavljanja dužnosti prestaju "danom podnošenja ostavke na dužnost, odnosno danom razrješenja od dužnosti povodom iskazanog nepovjerenja", a ne kako je predloženo danom kada ga

predstavničko tijelo razriješi dužnosti povodom podnijete ostavke, ili iskazanog mu nepovjerenja.

Amandman je povukao i zastupnik **Šepčić** kojim je predlagao da se iza članak 91. dodao nova glava "XI a. Sudska zaštita" i novi članak da lokalne jedinice imaju pravo na sudsku zaštitu u skladu s Ustavom i zakonom, da je takav postupak pred sudom hitan, te da je lokalna jedinica oslobođena plaćanja sudskih i upravnih pristojbi.

Raspoređivanje službenika i namještenika

Vlada je prihvatila amandman **Kluba zastupnika HDZ-a** na članak 92., da se službenici i namještenici raspoređuju, a ne kako je bilo predlagano da se "mogu rasporediti" na poslove i zadatke upravnih tijela jedinica lokalne i područne samouprave bez natječaja. Amandmanom se, obrazložio je Klub, nedvosmisleno utvrđuje obveza rasporeda službenika i namještenika u tijela jedinica lokalne i područne samouprave na poslove koji prelaze u samoupravni djelokrug čime se jamči kontinuitet, kvaliteta i stručnost obavljanja preuzetih poslova.

Vlada pak nije prihvatila amandman istog Kluba na članak 93., a kojim su predlagali da prostor i opremu koju su do stupanja na snagu koristili župani i podžupani nastavljaju koristiti župani i njihovi zamjenici. U zakonskom tekstu predloženo je da će se to korištenja urediti sporazumom županije i Republike Hrvatske.

Vlada je prihvatila nomotehničke intervencije **Odbora za zakonodavstvo** i njegove amandmane na članke 94. i 95., a nije prihvatila intervenciju **Kluba zastupnika HDZ-a** na članak 95., a taj amandman nije dobio ni podršku zastupnika. Klub je tim amandmanom tražio da do donošenja zakona kojim će se regulirati prava, obveze i odgovornosti, kao i druga pitanja od značaja za rad službenika i namještenika u upravnim tijelima lokalnih jedinica se na odgovarajući način primjenjuju odredbe Zakona o upravi, umjesto Zakona o državnim službenicima i namještenicima. Prihvati li se Vladin prijedlog istovremeno bi se izvršio potpun nadzor, kontrola i odlučivanje u radno-pravnom smislu od središnjih tijela državne uprave, a što bi kompletno

isključilo samostalnost općine, grada i županije u odlučivanju u poslovima iz njihovog samoupravnog djelokruga, a to nije u skladu s Ustavom, zakonom i Europskom poveljom o lokalnoj samoupravi, objasnio je **Šeks**. Ministar Ivanišević podsjetio je da je u prvom prijedlogu stajalo da se na te službenike primjenjuje Zakon o upravi i da je to promijenjeno na prijedlog iz rasprave.

Vlada je odbila i amandman istoga Kluba na članak 96., kojim se predlagalo da se on nakon riječi "prema" dopuni riječima "koji su imenovani sukladno", a kako bi se osigurala stručnost kadrova koji su po sada važećim propisima imenovani temeljem javnih natječaja. Ako ne bi bilo predložene dopune profesionalnost obavljanja stručnih poslova bila bi dovedena u pitanje, a osim toga upitan je i kontinuitet obavljanja niza stručnih poslova koji slijede nakon konstituiranja predstavničkih tijela. Ako se predloženi amandman ne bi prihvatio uvodi se nesigurnost u profesionalno obavljanje određenih stručnih poslova i moguća posljedica je prekid kontinuiteta obavljanja tih poslova, objasnio je **Šeks**. Ministar Ivanišević objasnio je da, iako izgleda samo kao stilističko poboljšanje, izričaj amandmana nije prihvatljiv jer je riječ o drugačijem prijedlogu imenovanja pročelnika upravnih tijela. Predložili smo da se postupak imenovanja pročelnika provede nakon konstituiranja predstavničkih tijela kako se ne bi dogodilo da do raspisivanja izbora bude proveden natječaj, objasnio je. To je razlog zašto je dikcija predloženog članka takva, ona ne može biti drugačija jer bi u protivnom moglo doći do zlorabe, odnosno da pročelnici budu imenovani u intervalu od raspuštanja pa do konstituiranja novih predstavničkih tijela, istaknuo je, a amandman je odbijen i glasovanjem.

Amandmanom je **dr. Tadić** predlagao novi članak 97.a., odnosno da će prijenos vlasti u jedinicama lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave biti reguliran posebnim zakonom, te da je predstavničko tijelo lokalne jedinice dužno statutom, u skladu sa zakonom, regulirati problem sukoba interesa članova poglavarstva jedinica lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave. Ministar Ivanišević rekao je da će prijenos vlasti biti reguliran posebnim zakonom, te da je amandman

bespredmetan, dok je **dr. Tadić** rekao kako je to potrebno definirati, jer se kod promjene vlasti događa da se "pokrene metla koja čisti sve". Treba znati tko je javni službenik, i u tom slučaju tko ostaje raditi, a tko kupi kofere i odlazi s dužnosti u općini, gradu ili županiji, kazao je, no, njegov je amandman glasovanjem odbijen.

Vlada nije prihvatila, smatrajući ga bespredmetnim, i amandman **dr. Tadića** kojim je predlagao da se u članku 98. brišu stavci 1. i 2., te da se izmijeni stavak 3., odnosno da se utvrdi da se u lokalnim jedinicama koje do predstojećih izbora ne izmijene svoje statute sukladno predloženom zakonu, predstavničko tijelo svih gradova i općina do 25.000 birača imaju 15 članova. Ministar Ivanišević kazao je kako se to ne može prihvatiti jer je u suprotnosti s predloženom kategorizacijom da postoji različiti model za gradove do 2.500 birača, od toga broja do 8.500, te do 25.000 birača. Tadić je pak objasnio da je taj njegov amandman u skladu s ranije podnesenim amandmanom da vijeća moraju imati barem 15 članova da bi izbori bili doista sukladni izbornom pragu od 5 posto. Kategorija gradova što se tiče broja stanovnika može ostati, riječ je samo o veličini vijeća, rekao je, ali njegova amandman nije prihvaćen.

Vlada je prihvatila amandman **Odbora za zakonodavstvo** na članak 99. po kojem danom stupanja na snagu ovog zakona prestaje važiti Zakon o lokalnoj samoupravi i upravi i tim amandmanom nomotehnički dopunila izričaj brojevima "Narodnih novina" u kojima su objavljeni zakoni i odluke Ustavnog suda kojima su mijenjane odredbe zakona navedenih u tom članku.

Vlada nije prihvatila amandman **Kluba zastupnika HDZ-a** da se iz tog članka briše da danom stupanja na snagu Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi prestaje važiti Zakon o određivanju poslova iz samoupravnog djelokruga jedinica lokalne samouprave i uprave. Klub je u obrazloženju naveo da donošenjem novih zakona u najvećem dijelu taj Zakon prestaje važiti, ali da se još uvijek primjenjuje u odnosu na pojedine zakone i propise, npr. Zakon o naseljima. Ministar Ivanišević je rekao kako je u prijedlozima i završnim odredbama precizirano da će i taj Zakon prestati važiti, a na pitanje **Vladimira Šeksa** jamči li da nije ostala pravna praznina niti u

jednom dijelu stavljanjem izvan snage cjelokupnog spomenutog Zakona, odgovorio da to ne može jamčiti. Unatoč tome Vlada ne može prihvatiti amandman, rekao je Ivanišević, da on nije prihvaćen ni glasovanjem.

Zastupnik **Vladimir Šepčić** povukao je amandman kojim je tražio da se u cijelom tekstu zakona riječ "župan" zamijeni riječima "županijski načel-

nik", a riječi "županijska skupština" riječima "županijsko vijeće".

GLASOVANJE

Time je zaključeno izjašnjavaње o amandmanima, a prije prelaska na glasovanje, u ime **Kluba zastupnika HDZ-a Vladimir Šeks** zatražio je pojedinačno glasovanje o Konačnom

prijedlogu zakona. Za donošenje zakona bila je potrebna većina glasova svih zastupnika, dakle najmanje 76. **Nakon pojedinačnog glasovanja, utvrđeno je da je Zakon o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi prihvaćen potrebnom većinom glasova i da je za njega glasovalo 79 zastupnika, 26 je bilo protiv i 3 suzdržana.**

S.Š.-H.; N.B; M.S.-J.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZBORU ČLANOVA PREDSTAVNIČKIH TIJELA JEDINICA LOKALNE I PODRUČNE (REGIONALNE) SAMOUPRAVE

Kandidatura vezana uz prebivalište

Nakon opširne rasprave, Hrvatski je sabor na 11. sjednici potrebnom većinom glasova svih zastupnika (79 za, 23 protiv, dva suzdržana) donio Zakon o izboru članova predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave prema kojemu će se redovni lokalni izbori u Hrvatskoj održavati svake četvrte godine, treće nedjelje u svibnju. To znači, da će građani na ovogodišnje lokalne izbore izići 20. svibnja.

Gotovo do samog izglasavanja zakona 'lomila' su se koplja oko neposrednog izbora načelnika, gradonačelnika i župana. Ipak, Vlada je ustrajala na svojim argumentima da nije vrijeme za tako radikalne zaokrete, da je kratko vrijeme za kvalitetnu pripremu tako ozbiljnog zahvata, da se procesom decentralizacije krenulo u tom smjeru.

Polemiziralo se i o zastupljenosti manjina u lokalnim predstavničkim tijelima, ravnopravnosti spolova, načinu zamjene člana predstavničkog tijela kojemu mandat prestane prije redovnog roka.

Sabor je obvezao Vladu da uredbom regulira pravo studenata na popust u željezničkom prijevozu od 70 posto uz predočenje iskaznice ili indeksa, kako bi im se omogućilo glasovanje na mjestima prebivališta.

O PRIJEDLOGU

O promjenama što ih je između dvaju saborskih čitanja doživio predloženi zakon o izboru članova lokalnih predstavničkih tijela vrlo je precizno govorio ministar pravosuđa,

uprave i lokalne samouprave dr. **Stjepan Ivanišević**.

Konstituirajuće sjednice općine i grada više ne saziva župan

Promjene koje je između dvaju čitanja doživio predloženi Zakon pred Hrvatskim je saborom predstavio ministar pravosuđa, uprave i lokalne samouprave dr. **Stjepan Ivanišević**.

Prihvaćeno je, kazao je, da se za člana predstavničkog tijela jedinice lokalne samouprave može kandidirati i biti izabran hrvatski državljanin s biračkim pravom koji ima prebivalište u jedinici lokalne samouprave.

Upravo ovim zakonom treba biti uređeno pravo pripadnika manjina na njihovu zastupljenost u tijelima lokalne samouprave, ne dolazi u obzir poseban zakon kako se ovdje predviđa.

To je ograničenje, ali uvedeno je kako bi se izbjegla praksa da se kao kandidati pojavljuju osobe koje u jedinici ne prebivaju.

Ugrađena je odredba da člana predstavničkog tijela izabranog na stranačkoj listi zamjenjuje prvi po redu slijedeći izabrani kandidat s dotične liste s koje je izabran i član, a koji je član političke stranke predlagatelja liste. Time se, kazao je, osigurava da se ne dogodi da automatskim izborom slijedećeg bude

izabran netko tko nije pripadnik stranke čija je to lista.

Preformuliran je članak koji govori o političkom predstavništvu manjina u lokalnim jedinicama. Taj je tekst, rekao je ministar, sada usklađen u većoj mjeri s Ustavnim zakonom (o manjinama), posebno zbog toga jer nema za sada pouzdanih podataka o tome koliki je to postotak koji bi bio presudan da bi se osiguralo razmjerno predstavništvo. Tako da je ostavljeno da se to regulira posebnim zakonom, nakon što se ustanovi stvarna struktura stanovništva Hrvatske.

U tekst konačnog prijedloga dodan je stavak da se pri sastavljanju lista vodi računa o načelu ravnopravnosti spolova.

Prihvaćena je i primjedba da u pogledu proširenog sastava izbornih povjerenstava, od državnog na niže, i za one koji se biraju iz redova vladajuće koalicije također posluži kockom, dakle da se primijeni isto načelo kao i za predstavnike oporbenih stranaka.

U pogledu biračkih odbora, prihvaćeno je da budu sastavljeni na način da ne bude zapreka pripadnost političkoj stranci.

Ono što je novo odnosi se na konstituirajuću sjednicu. Predloženo je da konstituirajuće sjednice općinskih i gradskih vijeća, umjesto župana, saziva čelnik središnjeg tijela državne uprave nadležan za poslove lokalne i područne samouprave ili osoba koju on ovlasti. Ostalo je da konstituirajuće sjednice županijskih i zagrebačke gradske skupštine saziva Vlada, zaključio je izlaganje ministar Ivanišević.

RADNA TIJELA

O konačnom prijedlogu zakona mišljenja su dostavila četiri odbora - za Ustav, Poslovnik i politički sustav; za zakonodavstvo; za ljudska prava i prava nacionalnih manjina te za ravnopravnost spolova.

Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav jednoglasno je predložio Hrvatskom saboru da donese Zakon o izboru članova predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave.

Konačni prijedlog zakona razmotrio je kao matično radno tijelo.

U raspravi je izrazio zadovoljstvo što je predlagatelj u konačnu prijedlog ugradio i neke primjedbe Odbora iz prvog čitanja.

Na tekst Konačnog prijedloga zakona Odbor je iznio nekoliko primjedbi. Drži da zakonom treba jasno propisati trajanje, početak i prestanak mandata predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne samouprave. S tim u svezi, navodi, potrebno je u članku 3. stavku 1. brisati "u trajanju od četiri godine", a u članku 4. propisati da mandat članova predstavničkih tijela prestaje najranije 60, a najkasnije 30 dana prije održavanja izbora. S tim u svezi također u prijelaznim odredbama treba propisati da danom raspisivanja izbora po ovom Zakonu prestaje mandat članovima tekućeg mandata predstavničkih tijela, ističe Odbor.

Odbor nadalje drži da u članku 8. stavku 2. riječi "a koji je član političke stranke predlagatelja liste" treba zamijeniti riječima "a kojeg je predložila politička stranka čiji se kandidat zamjenjuje, jer kandidat na listi političke stranke ne mora obvezno biti i član te stranke.

Drži također da u članku 34. treba propisati da promatrači trebaju pratiti cijeli izborni proces s tim da se podržava odredba da Državno izborno povjerenstvo obveznim uputama podrobnije utvrđuje prava i dužnosti promatrača. Odbor drži da prigodom određivanja promatrača prednost treba dati udrugama koje su registrirane za praćenje izbora s tim da se ne isključe i ostale zainteresirane udruge.

U članku 35., drži Odbor, treba brisati "u pravilu", jer se glasovanje obavlja u svakom slučaju osobno.

Odbor smatra da članak 41. stavke 2. i 3. treba preformulirati tako da se jasno propiše da birač koji nije upisan

u popis birača može pristupiti glasovanju ako potvrdom tijela nadležnog za vođenje popisa birača dokaže da može pristupiti glasovanju u toj jedinici. Rečenu potvrdu birač prilaže i ona čini sastavni dio izbornog materijala.

U članku 43. stavku 4. treba preispitati odredbu po kojoj se u slučaju kad se utvrdi da je na biračkom mjestu glasovao manji broj birača od broja glasova u glasačkoj kutiji, glasovanje na tom mjestu ponavlja, osim u slučaju kada ponovljeno glasovanje ne bi nikako moglo utjecati na izborne rezultate, kako bi se izbjegle bilo kakve formulacije koje bi mogle dovesti u sumnju regularnost izbora.

Odbor je zaključio da neće utvrđivati amandmane na konačni prijedlog zakona jer se suglasio s predlagateljem da razmotri primjedbe Odbora i na temelju njih utvrdi svoje amandmane.

Odbor za zakonodavstvo većinom glasova za i jednim protiv podupire donošenje Zakona i ne protivi se prijedlogu da on stupi na snagu danom objave u "Narodnim novinama".

Prigodom određivanja promatrača prednost treba dati udrugama registriranim za praćenje izbora, s tim da se ne isključe i ostale zainteresirane udruge.

Na tekst Konačnog prijedloga Odbor je podnio dva amandmana. Prvim, na članak 43. predlaže da se u stavku 4. iza riječi "ponavlja" stavlja točka i preostali dio rečenice briše. Neprihvatljivo je rješenje prema kojemu se glasovanje na nekom biračkom mjestu ne bi ponavljalo u slučaju kada bi se prilikom prebrojavanja glasova utvrdilo da je glasovao manji broj birača od broja glasova u biračkoj kutiji ako ponovljeno glasovanje ne bi nikako utjecalo na izborne rezultate. Svaku pogrešku treba ispraviti, pa makar to značilo i ponavljanje glasovanja na određenom biračkom mjestu, jer to dokazuje pogreške u izbornom postupku koje se mogu okvalificirati kao kazneno djelo koje je utvrđeno Kaznenim zakonom. Pored toga, nedopustivo je zakonom konvalidirati netočan rezultat izbora bez obzira na

to što vjerojatno ne bi utjecao na konačni izborni rezultat, stoji u obrazloženju.

Odbor predlaže da se u članku 50. stavku 2. riječi "uporabom i" zamjenjuju riječju "te" obrazlažući to uređenjem izričaja.

Odbor je podržao primjedbe Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav očekujući da će predlagatelj svojim amandmanima otkloniti manjkavosti na koje je ukazano.

Nakon provedene rasprave, **Odbor za ljudska prava i prava nacionalnih manjina** predložio je Hrvatskom saboru da donese Zakon.

Odbor je raspravu proveo kao zainteresirano radno tijelo.

U raspravi se osvrnuo na članak 5. kojom se uređuje tko ne može biti član predstavničkog tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave. Odbor smatra da odredbu stavka 2. tog članka treba proširiti na način da dužnosnici u policiji te poslovima unutarne sigurnosti i sličnim, ne bi smjeli biti članom predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne samouprave. To iz razloga što poslovi koje obavljaju po prirodi

stvari ne dopuštaju sudjelovanje u vlasti konkretne jedinice.

Osobitu pažnju Odbor je posvetio odredbi članka 9. Konačnog prijedloga zakona kojom se uređuje da će statutom jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave odrediti broj članova predstavničkog tijela iz redova državljana pripadnika etničkih i nacionalnih zajednica ili manjina sukladno razmjernom udjelu njihovih pripadnika u ukupnom stanovništvu jedinice.

Odbor je odredbu razmatrao vezano uz odredbu članka 61. Konačnog prijedloga zakona kojim se uređuje početak primjene članka 9. te način sastavljanja lista.

Odbor prije svega upozorava na opasnost nepostojanja još uvijek službenog rezultata popisa stanovništva iz 2001. Nadalje na nejasnoću stavka 2. članka 61. glede uvažavanja načela o odgovarajućoj zastupljenosti manjinskog stanovništva koja bi se trebala procjenjivati tako da se vodi računa o lokalnim prilikama.

Odbor upozorava da je Ustavnim zakonom o ljudskim pravima i slobodama i o pravima etničkih i nacionalnih zajednica ili manjina, i to člankom 18., već uređeno da pripadnici etničkih i nacionalnih zajednica ili manjina imaju pravo na zastupljenost u tijelima lokalne

samouprave razmjerno svom udjelu u ukupnom stanovništvu određene jedinice lokalne samouprave. Pravo iz stavka 1. članka 18. Ustavnog zakona osigurava se zakonom kojim se uređuje lokalna samouprava i statutom jedinice lokalne samouprave.

Odbor ocjenjuje da upravo ovim zakonom treba biti uređeno pravo pripadnika etničkih i nacionalnih zajednica ili manjina na njihovu zastupljenost u tijelima lokalne samouprave te da ne dolazi u obzir poseban zakon kako se ovdje predviđa.

Odbor upozorava na nerazmjernost u pogledu vremenske mogućnosti koja će jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave preostati nakon stupanja na snagu ovog zakona i početka njegove primjene do momenta usvajanja statuta sukladno propozicijama koje zakon nalaže.

Ocjenjuje neprimjerenim rok u kojem se zakon donosi, te svjestan da se radi o prijelaznom razdoblju i da predložena rješenja nisu najprihvatljivija. Još jednom ističe da će manjine, usvoji li se Konačni prijedlog zakona sigurno, a posebice srpska, biti znatno zakinute. Temeljem takvog stava bilo je i stajališta prema kojima bi možda dopunskim izborima trebalo osigurati odgovarajuću zastupljenost manjina kako bi se osigurala objektivna slika stvarnog stanja.

S obzirom na odredbu stavka 2. članka 9. Konačnog prijedloga zakona, kojom se osigurava odgovarajuća primjena i na zastupljenost pripadnika hrvatskog naroda u jedinicama u kojima pripadnici etničkih i nacionalnih zajednica ili manjina čine većinu stanovništva, upozorava se na isti problem.

Odbor je podržao odredbu članka 11., osobito glede dužnosti predlagatelja da prilikom sastavljanja lista vodi računa o načelu ravnopravnosti spolova. S tim u vezi bilo je prijedloga da se odredba pojača na način da se osigura kvota odnosno donji limit koji bi jamčio realizaciju načela zastupljenosti ravnopravnosti spolova. S tim u svezi trebalo bi, kako je rečeno, osigurati mehanizam za dosljedno provođenje minimalne kvote koja bi išla u prilog ravnopravnosti spolova na listama za izbor predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne samouprave.

Odbor upozorava da u proračunu jedinica lokalne i područne (regi-

onalne) samouprave još uvijek nisu osigurana sredstva za izbore koji bi se trebali provesti temeljem ovog zakona.

Donošenje Zakona o izboru članova predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, Hrvatskom je saboru predložio i **Odbor za ravnopravnost**. Konačan tekst toga zakona Odbor je razmotrio kao zainteresirano radno tijelo.

U raspravi je ukazano još jednom na potrebu za što konkretnijim uređivanjem učešća žena na izbornim listama za predstavnička tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave.

Iznesen je i prijedlog da je predlagatelj liste prilikom sastavljanja lista dužan voditi računa da zastupljenost jednog spola ne bude veća od tri četvrtine ukupnog broja kandidata, s tim da ta odredba ne bude obvezujuća, odnosno da ne povlači sankcije. Međutim, većina članova Odbora bila je mišljenja da bez sankcija odredba neće izazvati nikakav učinak, te da već postojeća odredba skreće pažnju političkim strankama i predlagateljima nezavisnih lista građana na potrebu većeg uključivanja žena na izborne liste.

Osim toga, naglašeno je da će biti potrebno u sljedećim fazama reorganizacije lokalne i područne (regionalne) samouprave, kroz zakonska rješenja, ali i uredbe Vlade, omogućiti što veće učešće žena, ne samo u predstavničkim, već i u svim drugim tijelima u kojima se odlučuje o bitnim društvenim pitanjima.

AMANDMANI

Čelnici biračkog odbora u pravilu pravne struke

Vlada je na Konačan prijedlog zakona podnijela 19 amandmana.

Predložila je da se u članku 2. (tko može biti izabran, a tko birati), brišu riječi o upisu u popis birača jedinice, obrazlažući da je uvjet upisa u taj popis suvišan s obzirom na uvjet prebivališta u jedinici. Osim toga, postoji i iznimka kada birač koji nije upisan u popis birača glasuje na temelju potvrde.

Vlada predlaže da se u članku 3. stavku 1. iza riječi "glasovanjem" stavi točka, a ostatak rečenice briše, te da se iza stavka 2. doda novi koji propisuje da mandat članova pred-

stavničkih tijela izabranih na redovnim izborima traje do objave Vladine odluke o raspisivanju izbora ili do objave odluke o raspuštanju predstavničkog tijela.

Uvjet upisa u popis birača suvišan je s obzirom na uvjet prebivališta na području jedinice. Osim toga, postoji i iznimka kada birač koji nije upisan u popis birača glasuje na temelju potvrde.

Radi usklađenja s pravnim institutom i terminologijom Zakona o hrvatskom državljanstvu, predložila je izmjenu članka 7. (slučajevi u kojima vijećnicima mandat prestaje prije isteka redovitog mandata) na način da se u podstavak 6. doda odredba "ako mu prestane hrvatsko državljanstvo sukladno odredbama zakona kojim se uređuje hrvatsko državljanstvo, danom njegovog prestanka".

U cilju ujednačavanja teksta i izbjegavanja nejasnoća, predložila je da članak 8. stavak 1. glasi "članovi predstavničkih tijela imaju zamjenike koji obnašaju tu dužnost ukoliko članu predstavničkog tijela mandat miruje ili prestane prije isteka vremena na koje je izabran". Po Vladinu amandmanu stavak 3. glasio bi "člana predstavničkog tijela izabranog na koalicijskoj listi dviju ili više političkih stranaka zamjenjuje prvi po redu neizabrani kandidat s liste koji je kandidat one stranke kojoj je u trenutku izbora pripadao član predstavničkog tijela kojem je prestao mandat, odnosno, ako to nije moguće, sljedeći prvi po redu neizabrani kandidat s liste".

Ujednačavanje teksta Vlada je predložila i u članku 11. stavku 4. tražeći da se riječ "zajedničku" zamijeni riječju "koalicijsku". Obrazložila je da postoje dvije vrste kandidacijskih lista koje predlažu političke stranke: lista jedne stranke i lista koju zajednički predlažu dvije ili više stranaka, a za koju se koristi izraz "koalicijska". Stoga se ujednačava tekst da ne dođe do zabune da se pod pojmom "zajednička" podrazumijeva neki treći tip kandidacijske liste. Vlada traži da pravo izborne promidžbe pod jednakim uvjetima imaju sve političke stranke koje su predložile liste i nositelji ili drugi

predstavnicima nezavisnih lista (članci 18. i 19.).

Predlaže da se člankom 32. propiše da se birački odbori imenuju za svako biračko mjesto, da odbore čine predsjednik i njegov zamjenik, te dva člana i njihovi zamjenici, a da će njih (sve), najkasnije pet dana prije izbora, imenovati nadležno izborno povjerenstvo. Predsjednik odbora i njegov zamjenik u pravilu trebaju biti pravne struke.

U Vladinu amandmanu na članak 33. navodi se da će nadležna izborna povjerenstva, najkasnije osam dana prije izbora, objaviti koja su biračka mjesta određena i koji birači imaju pravo glasovati na pojedinom mjestu, kao i da na svakom biračkom mjestu trebaju biti vidljivo istaknute sve kandidacijske liste s pregledno navedenim imenima svih kandidata.

Amandmanom na članak 34. naglašava se pravo promatrača da prate izbore tijekom čitavog postupka.

Prema amandmanu na članak 41. prije no što birač pristupi glasovanju, predsjednik biračkog odbora ili od njega ovlašten član provjerava u popisu birača da li je birač koji je pristupio glasovanju upisan. Ukoliko se ustanovi da nije, neće mu se dozvoliti glasovanje, osim ako potvrdom tijela nadležnog za vođenje popisa birača ne dokaže da ima pravo pristupiti glasovanju u toj jedinici. Tu potvrdu, birač je dužan predati biračkom odboru i ona je sastavni dio izbornog materijala.

Vlada precizira da mandat članova predstavničkih tijela, izabranih 13. travnja 1997. i kasnije, prestaje objavom njene odluke o raspisivanju izbora za članove predstavničkih tijela u 2001.

Dijelom amandmana Vlada je pojednostavila i poboljšala neke odredbe.

Imunitet i vijećnicima

Amandmanom klubova zastupnika HSLS-a, SDP-a, HSS-a, HNS-a i LS-a te IDS-a provodi se načelo nespojivosti istovremenog obnašanja dužnosti člana predstavničkog i izvršnog tijela određene jedinice.

Amandmanom što ga je u ime Kluba zastupnika HSLS-a podnijela Zrinjka Glovacki-Bernardi traži se da iznimno od odredbe članka 3. stavka 1. Zakona tekući mandat članovima predstavničkih tijela traje do održavanja prvih izbora po Zakonu. Zadnji su redovni izbori održani 13.

travnja 1997., pa mandat sadašnjim članovima predstavničkih tijela traje do 12. travnja 2001., a izbori će biti 20. svibnja. Budući da će se po odredbama Konačnog prijedloga zakona prva, konstituirajuća sjednica sazvati u roku od 30 dana od dana objave izbornih rezultata, predstavnička tijela neće funkcionirati dulje od dva mjeseca. Da bi se to izbjeglo zastupnica predlaže prihvaćanje amandmana.

Željko Glavan (HSLS) predlaže svojevrsan "imunitet" za vijećnike. Naime, po njegovu amandmanu član predstavničkog tijela ne bi mogao biti pozvan na kaznenu i prekršajnu odgovornost za izgovorene riječi, niti za glasovanje u radu predstavničkog tijela.

Predlaže brisanje odredbe da se, uz listu, dostavljaju i očitovanja svih kandidata. Naime, očitovanje kandidata nije predviđeno ni za zastupnike, pa nema razloga da to ostane za vijećnike, jer bi to kompliciralo postupak i značilo tisuće posjeta javnim bilježnicima.

Predlaže brisanje stavka 2. u članku 22. te nove stavke u članku 33. Prema njima, članovi biračkog odbora i njihovi zamjenici određivali bi se tako da su jedan član odbora i njegov zamjenik predloženi predstavnici većinske političke stranke odnosno koalicije u predstavničkom tijelu jedinice lokalne samouprave u kojoj se nalazi biračko mjesto, a jedan član biračkog odbora i njegov zamjenik dogovorno predloženi predstavnici oporbenih stranaka. Ne postigne li se dogovor o predstavnicima stranaka u odboru, biraju se kockom između predloženih kandidata. Ako stranke do roka koji odredi nadležno povjerenstvo ne predlože dovoljan broj kandidata, članove biračkog odbora i njihove zamjenike odredit će izborno povjerenstvo.

Traži da se, ako se kod prebrojavanja glasova na biračkom mjestu utvrdi da je glasovao manji broj birača nego je glasova u kutiji, birački odbor raspusti i imenuje novi, a glasovanje ponovi nakon 15 dana. Kod ponavljanja, rezultat bi se utvrdio u roku od 24 sata nakon ponovljenog glasovanja.

Klub zastupnika HSS-a amandmanom traži da člana predstavničkog tijela izabranog na stranačkoj listi zamjenjuje neizabrani kandidat s dotične liste s koje je izabran član, a kojeg odredi politička stranka koja je predlagatelj liste. Člana predstav-

ničkog tijela izabranog na koalicijskoj listi, predlažu HSS-ovci, zamijenit će neizabrani kandidat s iste s koje je izabran i član, a kojeg odredi stranka kojoj je u trenutku izbora pripadao član predstavničkog tijela kojem je prestao mandat. Klub drži da će se tim rješenjima omogućiti poštivanje volje birača u pogledu stranačke, ali i ravnomjerne teritorijalne zastupljenosti u lokalnim predstavničkim tijelima.

Traži da pravo na naknadu za rad imaju svi članovi izbornih povjerenstava i biračkih odbora i njihovi zamjenici, a ne samo stalni.

Neposredno birati župane, gradonačelnike, načelnike

Zastupnici HNS-a **Vesna Pusić i Darko Šantić** podnijeli su 14 amandmana kojima se predviđa neposredan izbor čelnika općine, grada i županije, pa su na tom tragu zatražili i dopunu naziva Konačnog prijedloga zakona.

Član predstavničkog tijela ne može biti pozvan na kaznenu i prekršajnu odgovornost za izgovorene riječi, niti za glasovanje u radu predstavničkog tijela.

Predložili su, nadalje, proširivanje nespojivosti istovremenog obnašanja određenih dužnosti i u odnosu na općinske načelnike, gradonačelnike i župane, kao što je to utvrđeno za članove predstavničkih tijela.

Intervenirali su na odredbu o slučajevima u kojima mandat prestaje prije isteka redovitog roka. Predložili su da se to dopuni i odredbom ako općinski načelnik, gradonačelnik i župan prihvati obnašanje dužnosti koja se prema Zakonu smatra nespojivom, danom prihvaćanja te dužnosti te njihovim opozivom, danom donošenja odluke o opozivu.

Jednim od amandmana traže da kandidate za izbor općinskog načelnika, gradonačelnika i župana, također predlažu u Hrvatskoj registrirane političke stranke i birači.

Razradili su i odredbu o broju potrebnih potpisa za izbor općinskog načelnika, gradonačelnika i župana kada njihov izbor, kao ovlašten predlagatelj, predlažu građani. Slijedom toga, za općinsku bi listu bili dužni prikupiti 100 potpisa, za

općinskog načelnika te za gradsku listu po 150, za gradonačelnika 300, za županijsku listu, odnosno za izbor članova zagrebačke Gradske skupštine 500 potpisa, za župana tisuću, odnosno za zagrebačkog gradonačelnika dvije tisuće potpisa.

Predlažu da je nadležno izborno povjerenstvo dužno sastaviti i u javnim glasilima objaviti, pored pravovaljano predloženih lista za izbor članova predstavničkih tijela i kandidate za dužnost općinskog načelnika, gradonačelnika, župana i zagrebačkog gradonačelnika.

Predlažu da se kandidati na liste unose prema abecednom redu prezimena, da se uz njihovo ime, prezime, matični broj navodi i naziv stranke koja je kandidata predložila, a ako su ga predložili birači, obvezno se uz njegovo ime i prezime navodi "nezavisni kandidat".

Traže i da se općinski načelnik, gradonačelnik, župan i zagrebački gradonačelnik bira većinom glasova svih birača koji su glasovali. Ako niti jedan kandidat ne dobije takvu većinu, provodi se drugi krug izbora (ponovljeni izbori).

Voditi računa o ravnopravnosti spolova

Klub zastupnika DC-a navodi da je kod sastavljanja liste predlagatelj dužan voditi računa o ravnopravnosti spolova tako da lista obvezno sadrži najmanje 30, a najviše 70 posto predstavnika bilo kojeg spola. Ukoliko predlagač ili predlagači kandidacijske liste ne udovolje tim uvjetima lista gubi pravo na naknadu troškova izborne promidžbe.

Predlaže nadalje da u diobi mjesta u predstavničkom tijelu vlasti sudjeluje ona stranačka ili neovisna lista koje je na izborima ostvarila najmanje pet posto, koalicija dviju stranaka osam, a višestranačka koalicija 11 posto važećih glasova birača. Na taj bi se način, smatra Klub, spriječio neravnan položaj stranaka koje će samostalno izići na izbore u odnosu na stranke koje će koalirati, a s obzirom na to da je predviđen jedinstven prag od pet posto.

Klub zastupnika DC-a također traži da se u zakon ugradi rješenje da promatrači specijaliziranih nevladinih udruuga za promatranje izbora imaju pravo promatrati rad izbornih povjerenstava na njihovim sjednicama

za čitavog izbornog procesa. Te su udruge, kaže, imale važnu ulogu u unapređenju procesa demokratizacije, iznimno su važan čimbenik za dalji proces razvoja civilnog društva i stoga im se mora omogućiti promatranje čitavog izbornog procesa kako bi se dodatno spriječila mogućnost njegove moguće zlorabe i kršenja izbornih pravila.

Na potrebu skrbi o ravnopravnosti spolova, zajedničkim je amandmanom upozorila i skupina od 16 zastupnika iz redova **PGS-a, SDP-a, HSLŠ-a, IDS-a, HND-a**, te **redova nacionalnih manjina**. Kod sastavljanja liste, ističu, predlagatelj je dužan voditi računa o ravnopravnosti, tako da ni jedan spol ne može biti zastupljen u omjeru manjem od jedne petine. Ukoliko političke stranke i nositelji nezavisnih lista koji su ostvarili pravo na naknadu troškova izborne promidžbe nisu to poštovali, visina naknade umanjit će im se za jednu petinu.

Na istom je tragu amandman **Jadranke Kosor (HDZ)** koja predlaže da se na liste uvrsti najmanje četvrtina (25 posto) žena, a da se predlagatelju koji tako ne postupi uskrati 25 posto sredstava za troškove izborne promidžbe.

Kako do broja predstavnika manjina?

Amandman **Kluba zastupnika nacionalnih manjina** glasi: Broj članova predstavničkog tijela iz redova hrvatskih državljana pripadnika etničkih i nacionalnih zajednica ili manjina sukladno razmjernom udjelu njihovih pripadnika u ukupnom stanovništvu jedinice. Ta se odredba odgovarajuće primjenjuje i na zastupljenost pripadnika hrvatskog naroda u jedinicama u kojima pripadnici etničkih zajednica ili manjina čine većinu stanovništva.

Klub traži da sredstva potrebna za izbornu promidžbu političkih stranaka i nositelja nezavisnih lista, koji na izborima dobiju najmanje jednog člana predstavničkog tijela osigurava Vlada.

Zastupnici **Lucija Debeljuh i Furio Radin** predlažu da se, ako je statutom jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave propisano učešće pripadnika nacionalne manjine u predstavničkom tijelu odredbe statuta primjenjuju bez obzira je li on usklađen s odredbama Zakona.

Dr. **Boris Kandare (HSP)** predložio je izmjenu koja obuhvaća nespojivost dužnosti, kako opće, tako i posebne. Slijedom toga, osoba koja obnaša neku od nespojivih dužnosti može se kandidirati za člana predstavničkog tijela jedinice, no ukoliko bude izabrana dužna je pri konstituiranju predstavničkog tijela izjasniti se prihvaća li dužnost člana; u slučaju neprihvatanja, mandat joj prestaje, a zamjenjuje je zamjenik, u skladu s odredbama Zakona.

Predlaže nadalje da člana predstavničkog tijela izabranog na stranačkoj listi zamjenjuje prvi po redu slijedeći neizabrani kandidat s dotične liste s koje je izabran i član, a kojeg je predložila politička stranka čiji se kandidat zamjenjuje.

Traži i ugrađivanje rješenja koje glasi: Ako nakon predaje lista postane nepotpuna radi smrti nekog od predloženih kandidata ili gubitka nekog od obveznih elemenata za mogućnost njegove kandidature, njegovo će se ime izbrisati s liste, a lista će se smatrati nepotpunom. Pritom obrazlaže da predloženi kandidat može, osim vlastite smrti, uzrokovati nepotpunost predane liste i u slučaju da izgubi, odnosno naknadno izmijeni, neki od obveznih elemenata (ime i prezime, nacionalnost, JMBG, te promjene u već danom očitovanju o prihvaćanju kandidature). Drži da bi u slučajevima promjene u obveznim uvjetima za kandidaturu, trebalo podnesenu listu smatrati potpunom.

Biraču se, ako se ustanovi da nije upisan u popis birača, neće dozvoliti glasovanje, osim ako potvrdom Županijskog izbornog povjerenstva ne dokaže da ima pravo na upis u popis birača. Birač je potvrdu o pravu na upis u popis birača dužan predati biračkom odboru i ona čini sastavni dio izbornog materijala, predlaže Kandare.

Tražiti veći broj potpisa za nezavisne liste

Držeći da je predloženi broj potpisa za pravovaljanost nezavisne liste nedovoljan i da se njegovim povećanjem ostvaruje odgovorniji pristup kandidiranju takvih lista, **Dubravka Horvat (SDP)** traži da se broj potpisa za gradsku listu sa 150 poveća na 500, a za županijsku sa 500 na tisuću.

Predlaže da se popisu dužnosti na kojima istovremeno ne može biti član

predstavničkog tijela doda i članstvo u nadzornom odboru trgovačkog društva koje je u pretežitom ili djelomičnom vlasništvu jedinice. Ako je namjera predlagatelja da članovi predstavničkih tijela lokalne samouprave ne mogu biti članovi upravnih vijeća ustanova kojima je jedinica osnivač, logično je isti princip primijeniti i na članove nadzornih odbora trgovačkih društava u potpunom ili djelomičnom vlasništvu jedinica, obrazlaže zastupnica.

Neposredni izbor općinskog načelnika, gradonačelnika i župana provodi se u dva kruga u slučaju da niti jedan kandidat u prvome ne dobije većinu glasova svih birača koji su glasovali. Drugi krug izbora (ponovljeni izbori) održavaju se nakon (7) 14 dana, a u njega idu dva kandidata koji su u prvom krugu osvojili najveći broj glasova. Na ponovljenim izborima izabran je kandidat koji dobije većinu glasova birača koji su glasovali.

Stjepan Henezi (SDP) drži da gore spomenutom popisu treba dodati i predsjednika ili člana poglavarstva iste jedinice. Obrazlaže kako to treba učiniti radi razdvajanja predstavničke i izvršne vlasti, proširivanja kadrovske osnove i sprječavanja sukoba interesa.

Sadržajno istovjetan amandman predložio je i Tomči Žuvela (SDP). Traži također da se u Zakon ugradi rješenje koje glasi: Kada je predstavničko tijelo raspušteno u kalendarskoj godini u kojoj se održavaju redovni izbori, a prije njihovog održavanja, odnosno ako je predstavničko tijelo raspušteno u prethodnoj godini, a prijevremeni izbori nisu održani do kraja te godine, u toj se jedinici neće raspisati i održati prijevremeni izbori. Na taj se način, drži, onemogućava manipuliranje s raspuštanjem predstavničkog tijela krajem godine koja prethodi izbornoj godini i ujedno se onemogućava održavanje prijevremenih izbora u izbornoj godini.

Vladimir Šepčić (SDP) amandmanom pobliže određuje kojim

će se biračima omogućiti glasovanje izvan biračkog mjesta (birač koji zbog teže bolesti, tjelesnog oštećenja ili nemoći...).

Birač može i pogriješiti

Zlatko Kramarić (LS) navodi da je Hrvatska jedna od rijetkih europskih zemalja koja u izbornom zakonu ne uvažava činjenicu da građani, prilikom glasovanja, mogu i pogriješiti. Potaknut time, svojim je amandmanima predložio unosenje kategorije "pogrešno ispunjenih glasačkih listića" u sve odgovarajuće odredbe predloženog Zakona.

Predlaže, dakle, da birač, ako pogriješi pri ispunjavanju glasačkog listića, može od predsjednika biračkog odbora zatražiti novi i on mu ga je dužan dati. Pogrešno ispunjeni glasački listić činio bi sastavni dio izbornog materijala, a takve listiće predsjednik biračkog odbora bi pohranjivao u poseban omot. Birače koji su zbog učinjene pogreške zatražili novi listić predsjednik bi poimenično naveo u zapisnik o radu biračkog odbora.

Konstituirajuće sjednice općinskih i gradskih vijeća, umjesto župana, saziva čelnik središnjeg tijela državne uprave nadležan za poslove lokalne i područne samouprave ili osoba koju on ovlasti.

Zastupnik je razradio i prava, obveze, te postupak vezan uz promatrače, navodeći da oni trebaju imati pravo promatranja cjelokupnog izbornog postupka - od dana proglašenja do objave službenih rezultata izbora.

Podsjeća pritom da su parlamentarni izbori 2000. bili prvi na kojima su se pojavili neovisni domaći promatrači, te smatra da nema razloga da se visoki izbornopravni standard u pogledu promatrača, proveden na parlamentarnim izborima 2000., ograniči na lokalnim izborima. Promatrači trebaju imati pravo promatranja cjelokupnog izbornog postupka, uključujući i pravo promatranja rada svih izbornih tijela, dakle i biračkih odbora, ali i izbornih povjerenstava na svim razinama, u istovjetnom (ili sličnom)

postupku kakav je predviđen za parlamentarne izbore, predlaže.

Intervenirao je i na odredbu o poništavanju provedenog glasovanja i ponavljanja izbora na biračkom mjestu. Tako bi se, ako se prilikom prebrojavanja glasačkih listića na biračkom mjestu utvrdi da je broj glasačkih listića u glasačkoj kutiji veći od broja birača koji su pristupili glasovanju na tom biračkom mjestu, birački odbor raspustio i imenuje novi, a glasovanje na tom biračkom mjestu se ponavlja.

RASPRAVA

Izvješća radnih tijela podnijeli su njihovi predstavnici. S obzirom na to da smo tu materiju opširno obradili u poglavlju Radna tijela zainteresirane upućujemo na taj dio teksta. Ovom prilikom navodimo tek da je u ime Odbora za ravnopravnost spolova govorio Ivo Fabijanić, onog za zakonodavstvo Ingrid Antičević-Marinović, a u ime Odbora za ljudska prava i prava nacionalnih manjina dr. Furio Radin.

Metropolizacija na lokalnoj razini?

Raspravu rezerviranu za zastupničke klubove otvorio je Klub zastupnika IDS-a u čije je ime govorio Damir Kajin. IDS-ovci su se, rekao je, nadali da će se zadržati postojeći, mješoviti izborni sustav u kojem se 75 posto vijećnika birao s lista, a 25 posto u izbornim jedinicama, jer bi se na taj način izbjegla možebitna metropolizacija na lokalnoj razini. Naime, za pretpostaviti je, kaže, da će veća općinska ili gradska središta imenovati većinu ili pretežnu većinu vijećnika u buduća vijeća i da će na taj način biti zapostavljeni rubni dijelovi tih naselja.

Žaleći što će se primijeniti čisti proporcionalni sustav, izrazio je bojazan da je on u malim jedinicama gotovo neprovediv. No, ističe, veći je problem što gradonačelnici i načelnici neće biti birani neposredno.

Mišljenja je da bi manje probleme moglo stvoriti rješenje što na (izbornim) listama neće moći biti zastupljen član uprave trgovačkog društva u pretežitom vlasništvu lokalne samouprave, pa u ime IDS-a predlaže da se to briše. Objašnjava kako je to možda i logično za velike gradove, npr. Rijeku ili Pulu, ne i za

Buzet, Kastav, a da se i ne govori o malim općinama poput Višnjana, Klane, Lupoglava.

Drži da imperativno treba odrediti da se poštuje Ustavni zakon o manjinama, te da one budu primjerenom zastupljene u izvršnim, ali i predstavničkim tijelima. IDS-ovci su, ističe, u cijelosti na tragu Odbora za manjine koji predlaže da se poštuju lokalni statuti, jer u protivnom, treba imati na umu da se statuti u roku od šest mjeseci imaju uskladiti sa Zakonom o lokalnoj samoupravi i da to može izazvati problem zastupljenosti manjinskih zajednica.

Mišljenja je da ne bi bilo zgoroga propisati da vijećnici ne mogu odgovarati zbog svog glasovanja ili izgovorenoga u vijećnici, da im se, dakle, prizna svojevrsni "imunitet". Suglasan je da se u zakon ugradi institut ravnopravnosti spolova.

Istaknuo je također, da bi po IDS-u i izborne i organizacijske promjene tijela lokalne vlasti trebale biti što je moguće manje, a promjene na području nadležnosti i financiranja što je moguće veće.

Sve u svemu, pošto je takav odgovor, IDS glasa za ovaj zakon, iako smo iskreno očekivali da se čitav (izborni) sustav može vratiti na kombinirani, rekao je, uz ostalo, Damir Kajić.

Problem fiktivnog prebivališta

Klub zastupnika DC-a nezadovoljan je Konačnim prijedlogom zakona, jer ga u velikoj mjeri drži nepreciznim i manjkavim, diskriminirajućim u odnosu na pojedine subjekte koji će sudjelovati u izbornom procesu, istaknula je u ime Kluba **Vesna Škare-Ožbolt**.

Na istoj su adresi prijavljene osobe koje na njoj stvarno prebivaju i one koje su tu (ranije) živjele, a koje (sada) žive negdje drugdje, čak i u drugim zemljama, ali obje ostvaruju biračko pravo na toj adresi. Drugim riječima, susrećemo se s institucijom fiktivnog prebivališta.

Iznijela je nekoliko vrlo ozbiljnih primjedbi, dio kojih je Klub izrazio i kroz amandmane, pa upućujemo na poglavlje Amandmani gdje su sadržane. Podsjećamo tek da se odnose na jedinstveni izborni prag od pet posto, ravnopravnost spolova te promatranje izbornog procesa.

Upozorila je potom na još neke probleme, među kojima je i ostvarivanje biračkog prava, odnosno problem fiktivnog prebivališta. Taj je problem, rekla je, izrazit u područjima od posebne državne skrbi, jer primjerice u Belom je Manastiru od 1997. oko 500 kuća i 100 stanova promijenilo vlasnika, a prema dostupnim podacima, bivši vlasnici nisu objavili svoje prebivalište. Tako su na istoj adresi prijavljene osobe koje na njoj stvarno prebivaju i one koje su tu (ranije) živjele, a koje (sada) žive negdje drugdje, čak i u drugim zemljama, ali obje ostvaruju biračko pravo na toj adresi. Drugim riječima, kaže, susrećemo se s institucijom fiktivnog prebivališta koje, primjerice, naše iseljeničtvo nema i stvaraju se pretpostavke na taj način za njegovu zlorabu.

Navodi da ima primjera koji ukazuju na taj problem - adrese ulica od Belog Manastira, Vukovara i itd. i misli da to pitanje treba riješiti i da se više ne može prešutno tolerirati nezakonitost u praksi u pojedinim jedinicama lokalne i regionalne samouprave.

Glede izbora predstavnika manjina koji čine najmanje osam posto biračkog tijela i stava predlagatelja da tu problematiku rješava statut jedinice, pita što učiniti ako pojedini statut to pitanje ne definira, tko će u tom slučaju arbitrirati? To držimo vrlo važnim pitanjem, jer se tiče prava koja proizlaze iz Ustava i stoga je nužno da se ta problematika definira ovim Zakonom, naglasila je zastupnica.

Drži da vrijeme predizborne kampanje, zbog karaktera izbora, i medije na nacionalnoj razini, treba obvezati na poštivanje obveza koje vrijede za lokalne medije (jednaki uvjeti promidžbe). Nužnim označava točno odrediti slučajeve kada je glasački listić nevažeći.

Predloženi tekst Zakona, ukoliko se iz njega ne uklone nelogičnosti i neprecizne formulacije, DC ne može prihvatiti, rekla je Škare-Ožbolt.

Još nisu stvoreni uvjeti za neposredan izbor

Mladen Godek u ime **Kluba zastupnika HSLS-a** ocjenjuje da središnje mjesto u predloženom Zakonu predstavlja definitivno predlagateljevo opredjeljenje da se svibanjski lokalni izbori održe po čistom razmjernom ili proporcionalnom sustavu. HSLS se, doslovce, od samih svojih početaka zauzima za takav sustav zbog očiglednih prednosti.

Osvrnuo se i na "mnogo buke" koje je izazvao prijedlog pojedinih klubova o neposrednom izboru načelnika, gradonačelnika i župana. Ne pada mu, kaže, na pamet da optužuje te stranke i kolege da žele postići samo političke efekte, (naprotiv) uvjeren je da je to bio odraz njihova uvjerenja kako je to najbolje rješenje. Takvo uvjerenje dijeli HSLS, ja bih samo stavio primjedbu predlagateljima neposrednog izbora da moguće nisu dovoljno vodili računa o vremenu kada se to predlaže, rekao je Godek, napominjući da treba imati na umu posljedice takve odluke.

Treba, navodi, analitički pristupiti pitanju odnosa između vijeća i gradonačelnika, pitanju gradonačelnikova opoziva itd. To se, istaknuo je, ni teoretski nije stiglo obraditi, (ni) praktički nisu stvoreni uvjeti da se to oživotvori i zato se boji da je to neostvarivo. Zato u tom smislu HSLS ovo neće moći podržati, poručuje.

Osvrnuo se i na problem zamjene na listi, držeći velikim iskorakom rješenje koje je ponudio predlagatelj, a to je da umjesto onoga kojemu mandat miruje ili mu je prestao mora biti izabran član političke stranke koja je nositelj te liste. Da je takva odredba postojala ranije, ne bi imali slučaj Koprivnica i sve što se dogodilo HSLS-u i SDP-u. Tada bi bilo potpuno nemoguće da sa zajedničke liste spomenutih stranaka, umjesto vijećnika koji su napustili svoj položaj, u gradsko vijeće uđu predstavnici drugih stranaka, precizirao je zastupnik.

HSLS će, najavio je, glasovati za donošenje predloženog Zakona.

Zastupniku Godeku replicirala je dr. **Vesna Pusić (HNS)** kazavši da činjenica da netko ostaje kod svojih uvjerenja i predizbornih obećanja i zauzima se za neposredne izbore, ne znači da hvata političke poene.

Direktni su izbori bili i ostali naš program, za njih ćemo se uvijek zalagati, naglasila je.

Rekao sam da vjerujem u iskrenost (vaših) namjera i da su naše iste, samo dolazeći iz prakse kažem (da) znam kako je to momentalno nemoguće napraviti i provesti u praksi, uzvratilo je Godek, opetujući da je neposredan izbor i HSLŠ-ov stav.

Zašto ne i "koalicija jabuka"?

Klub zastupnika HSP-a/HKDU-a nema posebnih primjedbi na predloženu proporcionalnu izbornu metodu i jedinstveni izborni prag od pet posto glasova, istaknuo je u ime tog Kluba dr. **Boris Kandare** napominjući kako ima niz drugih primjedbi od kojih je neke on osobno uobličio u amandmane (upućujemo na istoimeno poglavlje).

Koaliciji koja je predala prijedlog svoje kandidatske liste trebalo bi omogućiti da je nazove imenom koalicije kao npr. kao što je u svijetu poznato, da to bude maslina, jabuka, itd.

Prva primjedba koja nije tako uobličena zapravo je zahtjev da se u stavku 1. članka 3. (izbor članova predstavničkih tijela) brišu riječi "na neobvezujući mandat u trajanju od četiri godine". Naime, neobvezujući mandat i trajanje od četiri godine već su navedeni u Ustavu i nema potrebe da budu u spomenutom članku Zakona.

Druga se primjedba odnosi na odredbu koja propisuje slučajeve u kojima članu predstavničkog tijela mandat prestaje prije isteka redovitog roka. Klub drži da odredba o gubitku hrvatskog državljanstva ne može biti uključena u predloženi Zakon, jer aktualni zakon o hrvatskom državljanstvu govori samo o njegovu prestanku. Slijedom toga predlaže da se riječ "izgubi" zamijeni riječju "prestane".

Klub smatra da bi koaliciji koja je predala prijedlog svoje kandidatske liste trebalo omogućiti da ju nazove imenom koalicije kao npr. kao što je u svijetu poznato da to bude maslina, jabuka, itd.

Klub se zauzeo da se u predloženom Zakonu kaže da li će glasač koji je pogriješio ispunjavajući glasački

listić moći isti vratiti biračkom odboru i dobiti novi.

Ako naše primjedbe budu usvojene neće biti ozbiljnih razloga koji bi priječili naše afirmativno glasovanje o cijelom prijedlogu, rekao je zastupnik Kandare u ime Kluba zastupnika HSP-a/HKDU-a.

Klub zastupnika SDP podržava donošenje predloženog Zakona, rekao je u ime toga Kluba **Tonči Žuvela**. Istaknuo je da SDP predloženi Zakon vezuje uz započeti proces decentralizacije što obuhvaća reorganizaciju koja u konačnici mora dovesti do potpunog preuzimanja odgovornosti lokalne zajednice i iskorištavanja svih raspoloživih kapaciteta, prvenstveno ljudskih, a sve u cilju stvaranja što kvalitetnijih uvjeta za život građana.

Kao posebno dobro i kvalitetno rješenje, označava preciziranje rokova za održavanje redovnih i prijevremenih izbora. Ovdje želimo naglasiti nemogućnost održavanja prijevremenih izbora u godini u kojoj se provode redovni, rekao je zastupnik.

Kvalitetnim drži i rješenje o prestanku mandata, zamjenjivanju člana predstavničkog tijela kojemu je mandat prestao po nekom od zakonom definiranih osnova. Kao jednu od bitnih vrijednosti ističe mogućnost mirovanja mandata kada član predstavničkog tijela prihvati obnašanje nespojive dužnosti.

SDP podržava uvođenje čistog razmjernog modela, kao i jedinstven izborni prag od pet posto.

Pozdravlja odredbu o ravnopravnosti spolova to više, kaže zastupnik, što su žene u politici često bile zapostavljene. SDP je davao i ubuduće će davati potporu većem angažmanu žena, a stranka je to već i promovirala na prethodnim (parlamentarnim) izborima, podsjetio je **Žuvela**.

Ostaje dilema o najboljem izbornom modelu

Marijan Maršić u ime **Kluba zastupnika HSS-a** kazao je da su (hrvatski građani) već navikli da se izborna pravila mijenjaju prije svakih lokalnih izbora. Ovoga puta predložen je čisti razmjerni sustav i pravo je parlamentarne većine da to predlaže, no u javnosti će, sasvim sigurno, ostati dilema je li takav izborni sustav najbolje rješenje, smatra zastupnik.

Pojašnjava pritom da kod čistog razmjernog sustava građani mogu

glasovati samo za stranačke ili nezavisne liste, ne mogu se opredjeljivati za svoje neposredne predstavnike u vijećima, dakle one koji bi bili iz njihove neposredne blizine - gradske četvrti ili pojedinog naselja. Tako se doista može dogoditi da pojedini dijelovi gradske četvrti ili pojedini dijelovi grada, općine ili županije imaju u vijećima veći broj predstavnika, a da neki nemaju ni jednog.

No, **Maršić** napominje da i čisti razmjerni sustav ima niz dobrih strana, jer dolazi do izražaja stranačka infrastruktura, aktivnosti i općenito ugled čelnika i same stranke koja izlazi na izbore.

Istaknuo je da i HSS neposredni izbor načelnika i gradonačelnika vidi kao viši ili čak najviši stupanj demokratičnosti, no da je nakon razgovora sa stručnjacima došla do zaključka da u sadašnjem trenutku nisu stvorene sve pretpostavke da se takav način izbora može primijeniti.

U nastavku izlaganja iznio je određene primjedbe i prijedloge, među kojima je i primjedba vezana za zamjenu člana predstavničkog tijela izabranog na stranačkoj, odnosno koaličijskoj listi. Tu je primjedbu Klub uobličio u amandman (na članak 8.) pa upućujemo na poglavlje Amandmani.

Klubu HSS-a prihvatljivo je ponuđeno rješenje o izboru manjinskih predstavnika u lokalna predstavnička tijela, iako je, kaže, trebalo voditi računa da se bolje uredi stavak 2. članka 9. koji propisuje kako će se odrediti broj manjinskih predstavnika.

Podržava odredbu prema kojoj treba voditi računa o načelu ravnopravnosti spolova, izražavajući nadu da će to otvoriti mogućnost da žene budu zastupljenije, ne samo na listama, nego i u vlasti.

Suglasan je i s odredbom prema kojoj pravo na naknadu troškova imaju samo one stranke i nositelji nezavisnih listi koji na izborima dobiju svoje predstavnike u predstavničkim tijelima.

Klub podržava i rješenje prema kojemu će konstituirajuće sjednice općinskih i gradskih vijeća, umjesto župana, ubuduće sazivati čelnik središnjeg tijela državne uprave nadležne za poslove lokalne i regionalne samouprave ili osoba koju on ovlasti.

Suglasan je i s odredbom da sjednica, do izbora predsjednika pred-

sjedava najstariji član predstavničkog tijela.

Klub zastupnika HSS-a, istaknuo je Maršić, predložio je da se zaključkom obveže Vlada da uredbom regulira pravo studenata na popust u željezničkom prijevozu 70 posto uz predočenje iskaznice ili indeksa kako bi im se omogućilo glasovanje na mjestima prebivališta.

HSS će, poručio je, prihvatiti Zakon s određenim izmjenama.

”Uzalud Vam trud svirači”

U ime **Kluba zastupnika HDZ-a** govorio je **Vladimir Šeks** koji je izrazio nezadovoljstvo malim brojem zastupnika dok Sabor raspravlja o tako važnom zakonu, kao što je izborni zakon za lokalna predstavnička tijela. U dvorani je 40-ak zastupnika, više od 100 ih ne prati raspravu, što samo zorno pokazuje da smo mi zastupnici svjesni da smo puki statisti, da su ključne političke odluke već donijete, a nama preostaje da slušamo glazbu iz pjesme ”Uzalud Vam trud svirači”, izjavio je Šeks.

U dvorani je 40-ak zastupnika, više od sto ih ne prati raspravu, što samo zorno pokazuje da smo mi zastupnici svjesni da smo puki statisti, da su ključne odluke već donijete, a nama preostaje da slušamo glazbu iz pjesme ”Uzalud Vam trud svirači”.

Primijetio je kako se mnoštvo političkih stranaka i zastupnika ne slaže s bitnim dijelovima Zakona, a ipak će za njega glasovati.

Prisjetio se i televizijske slike kada, kaže, razdragani šefovi stranaka vladajuće koalicije ulaze u zgradu Vlade na dogovore i onda se na večer objavi da je između njih postignut dogovor oko ključnih dijelova politike i zakona, pa i predloženoga.

Sabor i njegovi zastupnici, tvrdi, trebaju dakle glasovati po unaprijed donijetim odlukama, zadovoljiti se time da s nekim amandmanima, uz dobrohotnost Vlade, pokušaju popraviti neke marginalne dijelove zakona.

Šeks se osvrnuo i na argumentaciju da nije bilo vremena da se razradi ideja neposrednog izbora načelnika,

gradonačelnika i župana. Zapitao je pritom, nije li upravo Klub zastupnika HDZ-a još prošle godine stavio u proceduru zakonski prijedlog o lokalnoj samoupravi gdje je predviđen i neposredan izbor? Bilo je vremena, postojao je prijedlog, o njemu se moglo raspraviti i ugraditi sve mehanizme da taj model profunkcionira, to više što se, prema ispitivanjima javnog mišljenja, većina građana zauzima za neposredan izbor, naveo je.

A bilo je, kaže, vremena da se preko noći i za nekoliko dana ulazi u krupne ustavne promjene, prvi put u studenome, pa onda nedavno. Bilo je vremena za ključne, strateške promjene u državnom ustroju, ali za sustav lokalne uprave, eto nije bilo, ustvrdio je zastupnik.

Vrlo zanimljivom drži činjenicu što je Vlada amandmanom na članak koji uređuje aktivno i pasivno biračko pravo, zatražila brisanje odredbe o potrebi upisa birača u birački popis jedinice. Kritičan je prema Vladinu obrazloženju da je taj upis suvišan s obzirom na uvjet prebivališta, te da postoji i iznimka kada birač koji nije upisan u birački popis glasuje temeljem potvrde.

Što znači amandmanski pokušaj Vlade da promijeni opću odredbu, upitao je Šeks. Pri tom je upozorio na faktično stanje na dijelu državnog teritorija koji je (zbog srpske agresije) bio izvan ustavno-pravnog poretka Republike Hrvatske i gdje postoji mnoštvo (ljudi) koji nemaju regulirano pitanje državljanstva, upisa birača, prebivališta, kao i oni koji su upisani u birački popis i imaju prebivalište, ali samo na papiru, jer godinama ne žive u Hrvatskoj.

I sada, naglašava, stvarati dodatnu konfuziju odredbom da nije nužno biti upisan u popis birača znači da se želi, na neki način, omogućiti situaciju u kojoj bi pravo glasa na lokalnim izborima imali i oni koji ne bi zadovoljavali uvjete - prebivalište i upis u popis.

Šeks se ne protivi odredbi da će se statutom lokalne jedinice odrediti broj članova predstavničkog tijela iz redova manjina, no pita zašto nema imperativne i jasne odredbe da će i pripadnici hrvatskog naroda u jedinicama gdje čine manjinu imati pravo na razmjernu zastupljenost.

Mišljenja je da se precizno moraju navesti okolnosti kada birač nije u mogućnosti osobno pristupiti na biračko mjesto, jer bi se inače, razni

birači mogli sjetiti pa zvati birački odbor da im dođe doma.

Klub zastupnika HDZ-a predlaže da mandat članova predstavničkih tijela prestaje danom konstituiranja (novog) tijela i ne vidi logiku po kojoj bi taj mandat trebao prestati danom Vladine odluke o raspisivanju izbora.

Zbog svih navedenih razloga, Klub zastupnika HDZ-a neće dati potporu predloženom Zakonu, zaključio je izlaganje Vladimir Šeks.

Izravno birati načelnike, gradonačelnike i župane

Stavove **Kluba zastupnika HNS-a/LS-a** iznio je **Darko Šantić**.

Kostur njihove koncepcije, kaže, može se sažeti u nekoliko točaka i tome su podređeni svi predloženi amandmani. Prva je točka da se načelnici, gradonačelnici i župani biraju neposredno. Radi očuvanja ustavnog principa o trodiobi vlasti, Klub drži da ista osoba ne može istodobno biti član predstavničkog tijela i izvršne vlasti. Izuzetak od tog principa samo su općine i gradovi do tri tisuće stanovnika u kojima se ne bira izvršna vlast, dakle načelnik, gradonačelnik i poglavarstvo, već njihove funkcije preuzima predstavničko tijelo.

Klub ističe da neposredno izabrani načelnici, gradonačelnici i župani predlažu predstavničkom tijelu izbor svojih zamjenika - do dva i čitavo poglavarstvo. Spomenute čelnike predstavničko tijelo može opozvati pod uvjetima i na način kako se to predlaže u amandmanima Kluba, istaknuo je Šantić, dodajući da se oni biraju po dvokružnom modelu, kakav je primijenjen i na zadnjim predsjedničkim izborima.

Osvrnuo se i na prethodne rasprave, zaključivši kako se razlozi za neprihvatanje neposrednog izbora mogu sažeti u tri grupe.

U prvoj se spominje navodna kratkoća vremena da se takav model kvalitetno osmisli. Razdoblje od godine i tri mjeseca je dovoljno i ne bih želio da previše spominjemo da nismo imali dovoljno vremena, jer ćemo se izložiti ozbiljnoj kritici da nismo radili ozbiljne stvari, a organizacija lokalne samouprave i uprave zasigurno je jedan od prioritarnih zadataka našega rada, kazao je zastupnik.

Uvjeren je da resorno ministarstvo i ministar Ivanišević ima(ju) gotova

rješenja kojima se otklanjaju sve dileme oko neposrednog izbora, a i zastupnik Mato Arlović kaže, najavio je mogućnost da bi veliki gradovi, u konačnici ovog Zakona, mogli dobiti neposredan izbor gradonačelnika.

U drugoj su skupini tvrdnje da je prijedlog dobar, da jesmo za neposredne izbore, ali da sada nije trenutak, možda će biti za četiri godine, kada dođe do nekih promjena. Kakve to promjene za četiri godine očekujemo, zašto stalno odlažemo dobra rješenja, upitao je, dodajući da treba postaviti i pitanje kakvu poruku (takvim stavom) šaljemo građanima, posebno mladim, inovativnim ljudima koji su sada, ne za četiri godine, spremni preuzeti teret odgovornosti u svojim malim lokalnim sredinama?

Kada ćemo pristupiti ventiliranju tih naših sredina u kojima se stvorila učmala situacija gdje stranke odlučuju, gdje kvaliteta čovjeka ne može izići na površinu, zapitao se Šantić?

Treću skupinu razloga koji govore protiv naposrednog izbora drži najpoštenijom i najkonkretnijom. To je, kaže, dan prije eksplicirao ministar pravosuđa kazavši "Nemojte precjenjivati kvalitete neposrednog izbora. U Europi je sada trend takvih izbora, pred deset godina nije bio i nemojmo sada krenuti grlom u jagode".

Šantić je svjestan da na relaciji načelnik, gradonačelnik i župan - poglavarstvo - predstavničko tijelo ima bezbroj problema. No, ako se smatra da to nije dobra koncepcija - to sada treba reći kako se ne bi dogodilo da se za četiri ili šest mjeseci govori drugačije.

Konkretnije govoreći o koncepciji Kluba o neposredno zabranom načelniku, gradonačelniku i županu, ustvrdio je da je dužnost čelnog čovjeka izvršne vlasti bipolarna.

S jedne strane on je zastupnik jedinice lokalne samouprave, kazao je Šantić te upitao čiji je legitimitet u predstavljanju lokalne sredine jači - čovjeka koji legitimitet izvlači iz stranke ili onoga koji ga izvlači iz neposrednih izbora, volje birača? Ne osporavam da i političke stranke, pogotovo u većim sredinama, ne bi mogle kroz predstavničko tijelo iznjedriti kvalitetnog čovjeka, ali mi sužavamo mogućnost i zato je moramo proširiti na neposredan izbor, poručio je.

Druga strana dužnosti gradonačelnika je činjenica da je tako neposredno izabrani gradonačelnik ili

načelnik, odnosno župan predsjednik poglavarstva, on je u neku ruku manager koji oko sebe okuplja kvalitetne ljude i dijeli svoju sudbinu s poglavarstvom. Iz takvog postavljanja stvari, ističe, proizlazi i mehanizam njegova opoziva. Ako predstavničko tijelo nije zadovoljno s osobom gradonačelnika ili načelnika ono ga po jednom mehanizmu opoziva, a ukoliko nije zadovoljno s radom njegovog poglavarstva ono ga ponovo, a po gotovo istom modelu, opoziva.

Zastupnik Šantić pozvao je zastupnike da pomno pogledaju HNS-ove amandmane dodajući da je odluka u njihovim rukama. Suštinu sam kazao i odlučite sa da li sada krenuti u promjene ili ih odlagati za neko drugo, navodno bolje vrijeme, zaključio je izlaganje.

Manjine su naš domaći zadatak

U ime **Kluba zastupnika nacionalnih manjina** govorila je **Zdenka Čuhnil** istaknuvši da Konačan prijedlog zakona Klub smatra gorom varijantom od one koja je bila u prvom čitanju. Ako ništa drugo, ono s razloga koji se odnose na prava manjina. Naime, ponovo se ta prava pokušavaju gurnuti pod tepih, ponovo ih ne rješavamo onako kako smo ih propisali zakonima koje smo donijeli, ustvrdila je zastupnica.

Prihvaćamo da su manjine naš domaći zadatak, da njihova prava trebamo mi rješavati, a ne samo onda kad nam na to ukazuje međunarodna zajednica.

Drugim riječima, nastavila je, ponovo ne prihvaćamo da su manjine naš domaći zadatak, da njihova prava trebamo mi rješavati, a ne samo onda kada nam na to ukazuje međunarodna zajednica.

Ilustrirala je to člankom 9. Zakona koji govori o zastupljenosti članova manjina u predstavničkim tijelima. Stavkom 3., navela je, kaže se da će se postupak izbora iz dva prethodna stavka propisati posebnim zakonom, iako je člankom 18. Ustavnog zakona o manjinama rečeno da će se to učiniti zakonom o lokalnoj samoupravi i statutima jedinica te samouprave. Budući da smo jučer raspravljali o

spomenutom zakonu i da smo vidjeli da je prekratak rok da bi se donijeli i uskladili novi statuti sa zakonom, definirano je na koji će se način birati predstavnici u ta tijela, (ali) nažalost, nigdje nije spomenuto na koji će način biti zastupljeni pravo pripadnici manjina, kaže Čuhnil.

Navela je da se, doduše, u tom zakonu daje pojašnjenje da će na redovnim izborima 2001. godine predlagatelji lista uvažiti načelo odgovarajuće zastupljenosti manjinskog stanovništva, vodeći računa o lokalnim prilikama. Koja su to načela, upitala je, na temelju kojih argumentata, što su to lokalne prilike i tko ih ocjenjuje? I još jednom podsjećam, što je s važećim Ustavnim zakonom člankom 18.? Hoće li on ostati pod tepihom ili ćemo se potruditi da uvažimo postojeće stanje i da, eventualno, predvidimo dopunske lokalne izbore kad budu poznati rezultati popisa stanovništva za 2001. god. i da tada uskladimo članak 9. - rekla je Čuhnil.

Podržala je da člana predstavničkog tijela izabranog na stranačkoj listi zamjenjuje prvi po redu (neizabrani kandidat s dotične liste kojeg odredi stranka predlagatelj liste). Budući da stranke sastavljaju liste, najbolje poznaju svoje članove i treba im ostaviti da odlučuju, naglasila je.

Upozorila je da u članku 13., koji govori o tome da se, ako je predložena nezavisna lista, popisi birača prikupljaju na posebnom obrascu, nije definirano da svaki birač može podržati listu samo jednom.

Pravila o praćenju predizborne kampanje, trebalo bi, uz lokalna sredstva priopćavanja vrijediti i za regionalna i područna. Jednako tako, nužno bi bilo propisati i obveze HRT-a, kaže zastupnica.

Mišljenja je da bi bilo dobro propisati sankcije za prekršitelje izborne šutnje i one koji se neće pridržavati odredbi o jednakim uvjetima za sve sudionike u izbornoj utrci.

Glede naknade za troškove izborne promidžbe, koju moraju osigurati jedinice lokalne samouprave, upozorava se da se ne vodi računa o snazi jedinica. Naime, još teku tužbe za neizvršene obveze iz izbora 1997.

Bez uvažavanja, odnosno izmjena članaka 9. i 61., koji izvan funkcije ostavljaju članak 18. Ustavnog zakona o manjinama, bez usklađenja i definiranja na koji će se način birati predstavnici manjina, Klub predloženi

zakon neće podržati, poručila je zastupnica Čuhnil.

Ljudi žele znati tko će voditi grad

Vrijeme rezervirano za pojedinačne zastupničke rasprave prva je iskoristila **Jadranka Kosor (HDZ)**. Konstatirala je da se zakon o lokalnim izborima donosi u posljednjem trenutku te podsjetila da se HDZ-u u bliskoj prošlosti itekako prigovaralo da oteže s izbornim pravilima, da kalkulira, da manipulira. O tome su uvijek uzbuđeno govorile međunarodne organizacije i međunarodna javnost, a sada, gle čuda, svi šute i očito su ovim promjenama tri minute do 12 svi zadovoljni i u tome ne vide ništa loše, primijetila je zastupnica.

Postavila si je pitanje je li zbog mogućih neprilika oko donošenja predloženog Zakona brzopotezno ukinut i Županijski dom te odgovorila potvrdno. Vjerojatno da, jer to je sasvim sigurno jedan od razloga. Naime, Županijski bi dom mogao znatno otežati brzinu donošenja zakona i biti kočnica koja se prije izbora, kaže, morala predvidjeti i spustiti.

Mijenjanjem mješovitog izbornog sustava u razmjerni, slijedom kojega će birači odlučivati samo za stranačke liste, vladajuća koalicija predlaže zakon suprotno svojim obećanjima, rekla je Kosor, te iznijela rezultate istraživanja koji pokazuju da se velik dio ispitanika izjasnio za izravan izbor gradonačelnika i načelnika. Iz toga, rekla je, proizlazi da ljudi žele znati koga će birati, tko će biti čovjek koji će voditi grad, općinu ili županiju i da na tim mjestima nikako ne žele stranačke poslušnike.

Mišljenja je da mediji u predloženom Zakonu nisu dobro obrađeni, govori se samo o obvezama lokalnih sredstava priopćavanja, ništa se ne kaže o medijima na državnoj razini.

Upozorava da se "ženska kvota" vrlo lako može izigrati, te ističe da nije dovoljno samo propisati koliko bi žena trebalo biti na pojedinim listama, nego je puno važnije stavljati ih na prva mjesta i tako im dati priliku da uistinu budu izabrane.

Amandmanom je zatražila da se na listu uvrsti najmanje 25 posto žena, no odustala je od kaznenih odredbi da se strankama koje ne ispune tu kvotu uskrate sredstva za promidžbu. Drži,

naime, da neke stranke tu kvotu ne bi mogle ispuniti, a osim toga, smatra, prava će kazna strankama doći na izborima, jer za pretpostaviti je da biračice neće glasovati za liste na kojima ne bude dovoljno žena.

Ministra pravosuđa upitala je tko će biti predsjednik Državnog izbornog povjerenstva kad je predsjednik Vrhovnog suda RH (koji tu dužnost obnaša po položaju) smijenjen brzopoteznim ustavnim promjenama.

Majica za Matu Arlovića

Zastupnica Kosor ispunila je, kako reče jednu obvezu, konkretno pripremila je dar za potpredsjednika Hrvatskog sabora **Matu Arlovića**. Pojasnila je kako ga je na samom početku sjednice, kad se počelo raspravljati o ustavnim promjenama, nazvala "speedy Mato", na što je on odgovorio da mu je, na neki način, postala kuma i da od kume očekuje dar. Ja sada ispunjavam obećanje i darovat ću mu (majicu) kad dođe sa željom da je nosi kad bude razmišljao o promjenama i to brzim. Ali to je, naravno, i poruka svima vama poštovani kolege iz vladajuće šestorice, dakle "Brzina, ali oprez", poentirala je Kosor.

Reagirao je **Marin Jurjević (SDP)** navodeći da ima načina da se izbjegne skrivanje iz stranačkih lista, odnosno da se izbjegn timer stranački poslušnici. Najavio je da će njegova stranka u Splitu, kad počne predizborna kampanja, izaći s imenom svoga kandidata za gradonačelnika, ukoliko SDP bude u prilici da kao stranka daje gradonačelnika.

Zastupnici Kosor je spočitnuo da je upravo njena stranka, HDZ, (u Splitu) svojedobno kupovala četiri vijećnika, jednog gradonačelnika, mijenjala strukturu vlasti bez obzira na liste i druge stvari.

Predlagatelj liste dužan je voditi računa o načelu ravnopravnosti spolova, dakle nema ni 25 ni 30 posto, nego se radi o paritetnoj zastupljenosti.

Za riječ se javila i **Ingrid Marinović-Antičević (SDP)** kazavši da se njena replika odnosi na majicu na kojoj piše "Brzina, ali oprez". Ona (majica) bi vjerojatno trebala nositi poruku našem kolegi Arloviću, za njega se

zaista može reći da je brz, ali nema onog suprotnog veznika - "ali" je bespotreban, jer on (Arlović) je oprezan, a staro je načelo "tko brzo daje, dvostruko daje", izjavila je zastupnica.

Uključivanje žena važno je pitanje

U pojedinačnoj raspravi zastupnica **Antičević-Marinović** usredotočila se na samo jedan članak, točnije na odredbu da je predlagatelj kod sastavljanja liste dužan voditi računa o načelu ravnopravnosti spolova. Bez obzira kako će ovaj Zakon izgledati u konačnici, mislim da se njegova demokratičnost, najveći stupanj demokratičnosti ogleda upravo u toj jednoj jedinjoj normi, ocijenila je.

Naglasila je da je predlagatelj liste dužan voditi računa o načelu ravnopravnosti spolova, dakle da nema ni 25 ni 30 posto, nego se radi o paritetnoj zastupljenosti. Nije točno da se radi o instruktivnoj, neobvezujućoj normi, ona je obvezna, istaknula je, osvrćući se na neke naglaske iz rasprave.

Drži da uključivanje žena u donošenje odluka nije samo pitanje demokracije radi demokracije i obične pravice, već ga valja vidjeti prvenstveno kao korak i to bitan korak prema ozbiljnom shvaćanju interesa svih građana. Osim toga, napominje, racio te odredbe je u tome što se tiče, i to izravno, legitimnosti sustava uopće, koji u svim demokratskim državama mora uzimati u obzir reprezentativnost svih građana u vlasti. Dakle, političke odluke koje donose isključivo ili uglavnom muškarci, ne mogu nikako na dulje osigurati legitimnost te iste vlasti, pa makar što ona mislila o sebi, naglasila je zastupnica, dodajući da graditi demokratsko društvo bez žena, znači odreći se demokracije unaprijed.

Podsjetila je da je zastupljenost žena u lokalnoj politici čak ispod pet posto, te ocijenila da se predloženim zakonom i normom stvaraju preduvjeti za čekanje znatno boljih rezultata.

Politika je, kaže, nažalost, kod nas još uvijek respektabilan i dobro plaćen posao, jer da nije tako muškarci se ne bi tako svesrdno (za nju) borili, nego bi ženama otvorili širom vrata, ta još uvijek dobro završljena vrata politike.

Poručila je da pitanje nije da žene budu samo ukras na listama, da ih je više na broju. Cilj je pragmatika koju žene zastupaju, a naročito na toj lokalnoj razini, jer upravo su se žene, vodeći kućne budžete, pokazale mnogo racionalnije u trošenju tih novaca, tih zajedničkih sredstava koja tako mukotrpno pristižu u lokalne proračune, kazala je, uz ostalo, zastupnica Antičević-Marinović.

Naknada svim članovima povjerenstava

Mr. **Željko Glavan (HSLŠ)** podsjetio je da se Vlada pri donošenju predloženog Zakona odlučila da temelj izbornog sustava bude opredjeljivanje građana za stranačke liste i to na način da izborni sustav bude u potpunosti razmjern. Ako je to bila osnovna ideja, onda bi, kaže, iznio neke primjedbe koje od te ideje odudaraju.

Prema Prijedlogu zakona sastav biračkih odbora određuje izbornu povjerenstvo, što je, kaže, vraćanje na tzv. nestranačke biračke odbore koji su bili u vrijeme HDZ-a. Stoga će u ime HSLŠ-a predložiti da se članovi biračkog odbora i njihovi zamjenici određuju tako da su jedan član i njegov zamjenik predloženi predstavnicima većinske stranke ili koalicije u jedinici samouprave na području koje se biračko mjesto nalazi, a jedan član i njegov zamjenik su predloženi predstavnicima oporbe.

Mišljenja je da predloženi Zakon u još jednom segmentu odstupa od osnovne ideje stranačkih lista. To je, navodi, određivanje zamjenika u gradskom vijeću, odnosno županijskoj skupštini nakon što se neki vijećnik povuče ili mu prestane mandat (jer) nije stavljeno ponovno u nadležnost stranke, tj. predlagatelja liste da predloži zamjenika.

Smatra da udio u stanovništvu ne može biti (jedini) kriterij za određivanje broja vijećnika iz redova nacionalnih manjina.

Suglasan je s idejom o svojevrsnom "imunitetu" vijećnika.

Drži da na razini države treba ujednačiti naknade biračkim odborima.

Primjedbe vezane za očitovanja svih kandidata (koja se dostavljaju uz liste) te za ponavljanje izbora na biračkom mjestu zastupnik je uobličio u amandmane, pa upućujemo na istoimeno poglavlje.

Osvrćući se na izbornu zakonodavstvo u novijoj hrvatskoj povijesti, dr. **Ljubica Lalić (HSS)** ustvrdila je kako je njegova očita namjera bila da dođe do čistog proporcionalnog sustava, vjerojatno ocjenjujući da je bitna prednost tog sustava u potpunom postizanju jednakosti prava glasa svakom biraču. Ovim se Zakonom, kaže, to postiže, prvi put se utvrđuje nemogućnost istovremenog članstva u dva ili više predstavničkih tijela te mirovanje mandata.

Nužnim drži u Zakon ugraditi rješenje da se predlagatelju liste ostavi sloboda odlučivanja o zamjeni člana predstavničkog tijela kojemu prestaje mandat prije isteka redovitog mandata.

Ističe da pravo na naknadu trebaju imati svi članovi izbornih povjerenstava i biračkih odbora, neovisno jesu li u stalnom ili proširenom sastavu. Nepravedno je, kaže, da pravo na naknadu imaju samo stalni članovi spomenutih tijela.

Zadovoljna je što je iz izbornog zakona nestala odredba da predsjednik biračkog odbora i njegov zamjenik ne smiju biti članovi političkih stranaka. Takva odredba, koja je bila do sada, je licemjerna, jer u praksi nije bila provedena, niti je provediva, ocijenila je zastupnica.

Upozorila je da je formulacijom o praćenju provedbe izbora onemogućeno praćenje cijelog izbornog procesa.

Zadovoljna je rješenjem da mandat, u slučaju podnošenja ostavke, prestaje danom dostave pismene ostavke. Pritom podsjeća na slučajeve koje je proizveo pozitivni zakon prema kojemu je članu predstavničkog tijela, ako bi podnio ostavku, mandat prestajao danom kada bi predstavničko tijelo utvrdilo činjenično stanje. Dogodilo se da u jednoj općini više od godine dana nije funkcioniralo vijeće, jer je od 16 članova ostavku podnijelo njih osam i nije željelo više doći na sjednicu. Vijeće se nije moglo sastati i utvrditi činjenicu podnošenja ostavki, kazala je, uz ostalo, zastupnica Lalić.

Povjerenik na dužnosti gotovo pet mjeseci

Ivo Baica (HDZ) dobrim drži utvrđivanje fiksnog datuma za redovne lokalne izbore, no neprihvatljivim drži rješenje da se, kada je predstavničko tijelo raspušteno u

kalendarskoj godini u kojoj se održavaju izbori, a prije njihovog održavanja, prijevremeni izbori neće raspisati i održati. To znači, istaknuo je, da bi u tom slučaju povjerenik mogao obnašati dužnost gotovo pet mjeseci ili bolje rečeno, podružnice stranaka koje na državnoj razini obnašaju vlast, mimo volje birača, preko svog predloženog, a kasnije od Vlade i imenovanog povjerenika, obnašali bi vlast gotovo 160 dana.

Upitnom drži predloženu nespojivost funkcija člana predstavničkog tijela u dvije jedinice, npr. između grada i županije, to više što jedinice lokalne i područne samouprave nisu nadređene jedna drugoj.

Stavljanjem serijskih brojeva na glasačke listiće tajnost glasovanja postaje upitna.

Mišljenja je da nije dobro rješenje da člana predstavničkog tijela izabranog na stranačkoj listi zamjenjuje prvi po redu slijedeći neizabrani kandidat s dotične liste s koje je izabran i član, a koji je član političke stranke predlagatelja liste. To, kaže, nije dobro, jer sama stranka, npr. na županijskoj listi skrbi o zastupljenosti kandidata i gradova i općina sa svog područja, zato se stranci mora ostaviti da, umjesto kandidata iz jednog područja županije, predloži drugog iz istog područja. Osim toga, za mandata neki kandidati s liste mogu promijeniti stranački dres, pa je neprihvatljivo da oni ulaze u predstavničko tijelo s liste sada već svoje bivše stranke.

Smatra da bi broj popisa potrebnih za nezavisnu kandidatsku listu bilo bolje vezati uz postotak broja birača u jedinici, jer predloženi broj potpisa od 100, 150 ili 500 može biti prevelik ili premalen u odnosu na veličinu same općine, grada ili županije.

Drži da treba predvidjeti da su, pored lokalnih, i regionalna sredstva javnog priopćavanja dužna svim sudionicima izbora dati jednake uvjete.

Podsjeća da je prihvaćanjem Ustavnog zakona za provedbu Ustava, Hrvatski sabor dužnosti razriješio predsjednika Vrhovnog suda RH koji je po položaju predsjednik Državnog izbornog povjerenstva, tijela iz kojeg se, kaže, piramidalno imenuje stalni sastav županijskih povjerenstava, itd.

Mišljenja je da bi, u pogledu sastava biračkih odbora, kvalitetnije rješenje

bilo da u njima sjede predstavnici stranaka. Drži da činom stavljanja serijskih brojeva na glasačke listiće tajnost glasovanja postaje upitna. Sve u svemu, u predloženom Zakonu ima dosta nedostataka i mislim da nije prihvatljiv, poručio je Baica.

Vladimir Šeks (HDZ) predložio je da se, zbog malog broja zastupnika u Velikoj vijećnici, rasprava prekine. Sada nas ima oko 30-ak, ministar i njegov zamjenik su otišli, a prema poslovničkim odredbama ako raspravi nije nazočan Vladin predstavnik, Hrvatski sabor, može, ako smatra da je nazočnost predstavnika Vlade nužna, raspravu prekinuti ili odgoditi i o tome Dom odlučuje bez rasprave, naveo je Šeks.

Predsjedavajući **Baltazar Jalšovec** odgovorio je da je ministar (u drugoj) sobi da nešto rješava oko predloženih amandmana i da, ako treba, svakog časa može ući u dvoranu. Na istom je tragu bila i intervencija mr. **Mate Arlovića (SDP)**, koji je pritom naveo i da predstavnik predlagatelja može sjednicu pratiti na razne načine i da ne mora biti stalno u dvorani.

Depolitizacija samouprave imala je šansu

Kako se u međuvremenu ministar Ivanišević vratio u dvoranu, **Šeks** je nastavio raspravu o predloženom Zakonu. Izrazio je žaljenje što je iznevjereno jedno od temeljnih načela prijedloga, a to je depolitizacija samouprave i bitno smanjenje utjecaja političkih stranaka na izborni proces u lokalnoj samoupravi.

Depolitizacija je, smatra, imala šansu, ali će ona očito biti propuštena - za račun i za ljubav političkih stranaka i stranačkih interesa, da se ovom prigodom omogući građanima da izravno biraju načelnike, gradonačelnike i župane i da se time bitno smanji utjecaj političkih stranaka koje se rukovode jednim drugim načelom i interesom, (ruko)vode se stranačkim interesima koji su parcijalni, nisu cjeloviti.

Načelo neposrednog izbora se ne prihvaća iako je ono, kaže Šeks, bilo sadržano i u zakonskom prijedlogu Kluba zastupnika HDZ-a, i u amandmanima Kluba zastupnika HNS-a. Vlada drži da za to ipak nije vrijeme i da to ne treba prihvatiti.

Propitajući se zašto se ističe da bi, ako Vlada drži da taj model nije tehnološki primjenjiv, ministar trebao

iznijeti precizne razloge za to. Ako te razloge ne dobijemo, kaže, onda će biti jasno da je posrijedi politička odluka i procjena dijela stranaka u vladajućoj koaliciji da iz političkih razloga ne želi prihvatiti model neposrednoga izbora.

Vraćajući se temi depolitizacije lokalne samouprave, naglasio je da je ona važna jer su međustranačke razlike na razini općine, grada, županije toliko marginalne da se mora umjetno izmišljati razlika između političkih stranaka. Zauzimaju se zajednički za ono što treba donijeti boljitak i standard života u cijeloj javnoj sferi, u granicama svojih ovlasti i materijalnih mogućnosti. Zašto onda i zakonom ne omogućiti taj refleks zajedničkih interesa i u neposrednim izborima, upitao je Šeks. Dodao je da zna da njegovi prijedlozi neće biti prihvaćeni, ali, ističe, "ponekad treba govoriti, pa makar čovjek ostaje usamljen, da zakuca na savjest onih koji odlučuju".

Vladimir Šepčić (SDP) mišljenja je kako su ljudi, odnosno kadrovi osnovno pitanje svega. Stoga se, kaže, ne opterećuje (izbornim) modelima, pitanje i unutarstranačkog i međustranačkog dogovora (je) da se za svoj kraj nađu programi i ljudi koji ih mogu najkvalitetnije odraditi i dovesti do boljitka za građane.

Predlaže da se u članak koji govori o tome kada članu prestavnčkog vijeća mandat prestaje prije isteka redovnog mandata, unese rješenje "ako podnese ostavku, danom kada predstavničko tijelo donese odluku o prestanku mandata".

Drži da bi u članku koji govori o biračkim odborima trebalo kazati na koji će se način doći do tih prijedloga i tko zapravo predlaže kandidate za odbore. Možda bi, rekao je, trebalo ići po sadašnjoj situaciji, odnosno da daju u biračke odbore kandidate one političke stranke koje su sada u predstavničkom tijelu, i to sve stranke po jednoga, a da ostale imaju mogućnost kroz promatrače da budu prisutne na biračkom mjestu.

Riječ su potom trebali dobiti **Zrinjka Glovacki Bernardi (HSL)** i **Drago Krpina (HDZ)**, no kako ih u tom trenutku nije bilo u Velikoj vijećnici izgubili su pravo glasa. Time su svi koji su se prijavili za raspravu govorili, konstatirao je **predsjedavajući mr. Mato Arlović** i pozvao predstavnika predlagatelja da dade završnu riječ.

Službeni podaci o popisu stanovništva početkom 2002.

Ministar pravosuđa, uprave i lokalne samouprave **Stjepan Ivanišević** prvo se osvrnuo na višekratno istaknuti zahtjev o neposrednom izboru čelnika jedinica lokalne i regionalne samouprave.

Kao razlog, rekli smo i to da vrijeme koje smo imali na raspolaganju ne dopušta da se takva značajna promjena napravi i da je to jedan od razloga. Ne misli se tu samo na kratkoću vremena, nego na sve što prati ove promjene, pa ako hoćete i čitavu situaciju u kojoj se događaju te promjene, rekao je ministar.

Podsjetio je da je Vlada pokrenula proces decentralizacije i da je u tom pogledu napravljen tek prvi korak. Doneseni su, kaže, zakoni koji će lokalnim jedinicama, ne samo dati u djelokrug određene poslove koje do sada nisu imali, nego ih i opteretiti novim zadaćama. Upitno je bi li takva promjena upravljačke strukture u tim jedinicama bila u stanju izdržati taj prvi test snažnije decentralizacije u državi.

Potpuno službene podatke o popisu stanovništva Hrvatska će imati tek početkom slijedeće godine. Do kraja ljeta imat će poluslužbene podatke, ali to za svibanjske izbore ne vrijedi.

Formalne ovlasti, nastavio je, koje tijela izvršne vlasti kod nas imaju, posebno poglavarstvo, a ona bi se prenijela na (neposredno) izabranog gradonačelnika, prilično su velike. Po Zakonu o vlasništvu i drugim stvarnim pravima oni imaju mogućnost raspolagati imovinom, ne samo upravljati njome, nego i raspolagati, prodati. Koje ćemo koćnice imati u ovoj situaciji da se takva velika ovlast, kraj svih zadaća koje će dodatno pristići na razinu izvršnih struktura lokalnih jedinica, neće zloupotrijebiti, zapitao je ministar, izrazivši bojazan da za takvu promjenu te jedinice još nisu pripremljene.

Ovo što se ovdje predlaže, nije takav radikalni zaokret u modelu upravljanja, jest stanovita racionalizacija, ali nije takav zaokret koji bi mogao biti u nekim slučajevima i vrlo riskantan. I u tom smislu smo govorili o vremenu,

ovo vrijeme se ne može baš nazvati normalnim, mnoge su stvari u fazi turbulencije i ponašati se kao da je zapravo sve jedno kakav će model biti primijenjen nije realno, rekao je.

Ministar se osvrnuo i na izjavu da je neposredan izbor najdemokracijski način biranja lokalnih čelnika. Kada bi bilo tako, onda demokracije u Europi uopće ne bi bilo ili bi bila znatno manja nego u Sjedinjenim Državama gdje je to pravilo, kazao je, napominjući da čak i Amerikanci to nemaju svugdje. Naime, pola njihovih jedinica funkcionira, ne na bazi neposrednog izbora gradonačelnika, nego na bazi profesionalnog menadžera ili posebne komisije od pet članova koja upravlja gradom.

Ono što se za to (neposredan izbor) može reći, to je da je možda, jasnije definirana odgovornost, da je to model koji osigurava djelotvorniji mehanizam upravljanja jedinicom, nema gubljenja na rasprave kao ovdje, nego je gradonačelnik onaj koji vodi upravu i odgovara za nju.

Opetujući da će Vlada ostati kod svog modela, dakle bez rješenja za neposredan izbor, najavio je da će amandmani koji su išli u tom smjeru morati biti odbijeni.

Što se tiče prigovora manjina, ministar je istaknuo da je Vlada nastojala to pitanje urediti na način sukladan sa sadašnjim pravnim poretkom. Kada donesemo novi ustavni zakon o manjinama onda ćemo to, kazao je, morati prilagoditi i u tom je smislu stiliziran članak 9.

Naveo je pritom, da je trebalo uzeti u obzir da sada nema potpuno jasne slike o postotku manjina u pojedinoj lokalnoj jedinici i zato je teško postaviti pravila putem kojih bi se to moglo ovaj čas realizirati.

Utoliko se onda, u prijelaznoj i završnoj odredbi zakona, morala ostaviti mogućnost da se to kasnije regulira posebnim zakonom, vodeći računa o ovogodišnjem popisu stanovništva. Prema informacijama nadležnih, potpuno službene podatke o popisu stanovništva Hrvatska će imati tek početkom slijedeće godine. Do kraja ljeta imat će poluslužbene podatke, ali to za svibanjske izbore ne vrijedi, rekao je ministar pravosuđa.

Tko će biti na čelu DIP-a?

Reagirao je **Vladimir Šeks (HDZ)** kazavši da je netočan ministrov navod "da su ove rasprave koje se vode u Hrvatskom saboru, gubljenje vreme-

na". Zatražio je da ministar precizno kaže je li taj navod dobro shvaćen. **Jadranka Kosor (HDZ)** je istaknula da nije točna konstatacija da zastupnici u Saboru gube vrijeme na rasprave, a **Vesna Škare-Ožbolt (DC)** opetovala je upit o fiktivnom prebivalištu.

Konstatiravši da je očito nešto krivo shvaćeno, ministar **Ivanišević** je kazao da ne misli da su zastupničke rasprave gubljenje vremena. Ja samo mislim, istaknuo je, da se o ovim stvarima može jako dugo raspravljati, a da ta rasprava ne bude sasvim produktivna. U jednom trenutku se treba za nešto odlučiti.

Kad je riječ o popisima birača, naveo je da se o tome vodi računa i da nitko, tko ne ispunjava uvjete za upis, neće biti u njih upisan.

Polemika o ministrovim izjavama završena je vrlo brzo, a rasprava o tekstu Zakona zaključena je nakon ministrova odgovora na upit **zastupnice Kosor (HDZ)** tko će biti na čelu Državnog izbornog povjerenstva.

Pa, zakon to jasno kaže, predsjednik Vrhovnog suda je (po položaju) predsjednik Povjerenstva. Predsjednik ima zamjenika, zato i postoji imena, ako nema predsjednika, može obavljati zamjenik, rekao je ministar Ivanišević.

Izjašnjavanje o amandmanima

O 70-ak podnijetih amandmana izjasnio se ministar **Ivanišević**.

Vlada nije prihvatila ideju o neposrednom izboru načelnika, gradonačelnika i župana, pa ni amandman **dr. Vesne Pusić i Darka Šantića (HNS)** da se shodno konceptu neposrednog izbora, promijeni naziv predloženog Zakona. Budući da nije prihvaćen HNS-ov prijedlog o neposrednom izboru, Šantić je povukao amandmane koji su razrađivali tu ideju, a nešto kasnije i ostale amandmane koje je podnio sa zastupnicom Pusić.

Vladimir Šeks (HDZ) zatražio je glasovanje o Vladinu amandmanu koji iz članka o aktivnom i pasivnom biračkom pravu briše odredbu o upisu u birački popis jedinice. Vladin amandman, kaže, nije prihvatljiv, pa predlaže da se povuče. Tome se usprotivio ministar **Ivanišević**, kazavši da je osobno inzistirao na predloženom rješenju.

Prije glasovanja o Vladinu amandmanu pristupilo se provjeri kvoruma, no kako ga nije bilo, određena je stanka, a predsjednik Sabora **Zlatko**

Tomčić pozvao je predsjednike klubova da hitno osiguraju kvorum.

U nastavku sjednice kvorum je osiguran, a Vladin amandman prihvaćen.

Stranka određuje zamjenu

Nakon konstatacije ministra Ivaniševića da je jasnija Vladina odredba o prijevremenim izborima, **Tonči Žuvela (SDP)** povukao je svoj amandman na tu temu.

Člana predstavničkog tijela izabranog na stranačkoj listi zamjenjuje neizabrani kandidat s dotične liste s koje je izabran član, a kojeg odredi politička stranka koja je predlagatelj liste.

Suprotno stavu Vlade, zastupnici su prihvatili amandman **klubova zastupnika HSLs-a, SDP-a, HSS-a, HNS-a/LS-a i IDS-a** kojim se provodi načelo nespojivosti istovremenog obnašanja dužnosti člana predstavničkog tijela određene jedinice i izvršnog tijela te jedinice. Slijedom toga, članak 5. stavak 1. glasi: "Član predstavničkog tijela jedne jedinice ne može istovremeno biti član predstavničkog tijela druge jedinice, niti član poglavarstva iste jedinice".

Vlada nije prihvatila amandmane zastupnika **Tončija Žuvele (SDP), Dubravke Horvat (SDP) i Stjepana Henezija (SDP)** na isti članak, pa su ih oni povukli. Nije prihvatila ni amandman **dr. Borisa Kandarea**, podniet također na članak 5. Kako zastupnika nije bilo u dvorani o njegovu se amandmanu glasovalo, no ni tada nije dobio dovoljan broj zastupničkih glasova.

Suprotno stajalištu Vlade, zastupnici su podržali amandman Kluba zastupnika HSS-a i time drugačiju formulaciju članka 8. Slijedom toga, člana predstavničkog tijela izabranog na stranačkoj listi zamjenjivat će neizabrani kandidat s dotične liste s koje je izabrani član, a kojeg odredi stranka koja je predlagatelj liste. Člana predstavničkog tijela koji je izabran na koalicijskoj listi zamjenjivat će neizabrani kandidat s dotične liste s koje je izabran i član, a kojeg odredi stranka kojoj je u trenutku izbora pripadao član predstavničkog tijela.

Amandman što ga je na isti članak podnio **dr. Boris Kandare (HSP)** nisu prihvatili, ni Vlada, ni zastupnici. Nije prihvaćen ni amandman istog zastupnika da se drugačije formulira stavak 3. članka 15. Zastupnik je prihvatio obrazloženje da je njegov amandman o tijelu od kojeg birač treba zatražiti potvrdu o svom biračkom pravu, uključen u Vladin amandman, te ga je povukao.

Predsjednik je izvijestio da je amandman **Kluba zastupnika nacionalnih manjina** na članak 9. povučen.

Ministar Ivanišević izvijestio je da Vlada ne prihvaća amandman Kluba zastupnika DC-a na temu ravnopravnosti spolova. Zatraženo je glasovanje, no amandman nije dobio ni podršku zastupnika. Istu su sudbinu doživjeli i amandmani **Nikole Ivaniša (PGS)** i **skupine zastupnika te Jadranke Kosor (HDZ)**, također na temu ravnopravnosti spolova.

Povučen je amandman **Dubravke Horvat (SDP)** koji se odnosio na broj potpisa potrebnih za nezavisne liste.

Vlada nije mogla prihvatiti **amandman Kluba zastupnika nacionalnih manjina** da ona osigurava sredstva potrebna za izbornu promidžbu onih stranaka i nositelja nezavisnih lista, koji na izborima dobiju najmanje jednog člana predstavničkog tijela. Ne može se prihvatiti da to osigurava Vlada, to je (stvar) lokalnih proračuna, istaknuo je ministar. Prihvatila je, međutim (ostala dva amandmana), uz ministrovu napomenu da je uvjet za to da bude navedeno da će se nakon objave rezultata popisa stanovništva iz 2001. provesti dopunski izbori u roku od 90 dana.

Nakon što je Vlada odbila amandman **Kluba zastupnika DC-a** da se diferenciraju pragovi za jednostranačke i koalicijske liste, **Vesna Škare-Ožbolt** je izvijestila da Klub povlači amandman.

Naknada svim članovima povjerenstava i odbora

Vlada je prihvatila amandman **Kluba zastupnika HSS-a** da svi članovi izbornih povjerenstava i biračkih odbora, kao i njihovi zamjenici imaju pravo na naknadu za svoj rad, a ne samo stalni.

Vladinu, a ni podršku Sabora nije, međutim, dobio amandman **mr. Željka Glavana (HSLŠ)** vezano uz sastav biračkih odbora, kao ni onaj koji je predviđao da se uz listu, dostavljaju i

očitovanja svih kandidata. Vlada je podržala njegove amandmane o svojevrsnom "imunitetu" vijećnika, te o ponavljanju glasovanja. Uz ministrovu obrazloženje da je zastupnikov amandman na članak 22. uključen u Vladin, taj je amandman povučen.

Vlada nije podržala amandmane **dr. Zlatka Kramarića (LS)**.

Unatoč ministrovu objašnjenju da je Vlada svojim amandmanom šire (riješila) pitanje promatranja izbora, **Vesna Škare-Ožbolt** zatražila je glasovanje o amandmanu **Kluba zastupnika DC-a** koji se odnosio na promatrače specijaliziranih nevladinih udruga za promatranje izbora, ali ga zastupnici nisu prihvatili.

Prihvaćen je amandman **Vladimira Šepčića (SDP)** koji pobliže određuje kojim će se biračima omogućiti glasovanje izvan biračkog mjesta, te amandman **dr. Furia Radina** da se, ako je statutom jedinice lokalne i područne samouprave propisano učešće pripadnika nacionalne manjine u predstavničkom tijelu te odredbe statuta primjenjuju bez obzira je li statut usklađen s odredbama ovoga Zakona.

Vlada je podržala oba amandmana **Odbora za zakonodavstvo**.

Amandman **Kluba zastupnika HSLŠ-a** da, iznimno od odredbe članka 4. stavka 1. ovog Zakona, tekući mandat članovima predstavničkih tijela traje do održavanja prvih izbora po ovom Zakonu je povučen, nakon što je ministar naveo da je on uključen u Vladin amandman.

Vladimir Šeks (HDZ) nije se složio da Vladinom odlukom o raspisivanju izbora prestaje mandat predstavničkim tijelima jedinica lokalne samouprave (izabranim na izborima 1997.) pa je zatražio glasovanje o Vladinu amandmanu koji sadrži takvo rješenje, te pojedinačno glasovanje o cijelom Zakonu. Vladin amandman je prihvaćen.

Prije pristupanja glasovanju, predsjednik **Tomčić** je ponovio da je za donošenje predloženog Zakona potrebna većina glasova svih zastupnika, najmanje 76 glasova.

Javljaajući se zbog povrede Poslovnika, **Vladimir Šeks (HDZ)** je ustrdno da je povrijeđena odredba članka 233. Poslovnika, jer se radi o zakonu koji se donosi dvotrećinskom većinom. Naveo je da prema članku 83. Ustava RH, zakone kojima se uređuju prava nacionalnih manjina te organske zakone, Hrvatski sabor donosi dvotrećinskom većinom glasova svih zastupnika. Ovaj Zakon, među inim, uređuje i izborna prava etničkih zajednica i manjina i stoga drži da je

potrebna dvotrećinska većina za njegovo izglasavanje.

Ispravljajući netočan navod, **dr. Furio Radin** je kazao da mu se čini da je riječ o pogrešnoj interpretaciji zastupnika Šeksa i da to (o čemu govori) do sada nije bila praksa. **Mr. Mato Arlović** je pak istaknuo da je stavkom 2. članka kojeg spominje Šeks jasno utvrđeno da se izborni sustavi donose većinom glasova svih zastupnika.

Zastupnik Šeks ustrajao je na svojoj tvrdnji ističući da pravo nacionalnih manjina na razmjernu zastupljenost proistječe iz članka 18. Ustavnog zakona i to su izborna prava manjina.

Ako bi bilo kako kaže Šeks, onda bi mnogo različitih zakona, gotovo 25 posto trebalo biti doneseno na spomenuti način, odgovorio je zastupnik **Radin**.

Zastupnik **Arlović** naveo je pak da se lokalnim izbornim zakonom samo razrađuje ostvarivanje prava, u njemu se prava ne utvrđuju.

Ističući da se u predloženom zakonu uređuju prava /manjina/, **Šeks** je podsjetio da u prošlom sazivu Sabor nije uspio donijeti Zakon o službenoj uporabi jezika ili pisma nacionalnih manjina, jer se nije mogla skupiti potrebna dvotrećinska većina. Zakon se mora donijeti dvotrećinskom većinom, ustrajao je **Šeks**.

U raspravu se uključio i **Mladen Godek (HSLŠ)**, ocijenivši da Šeks zlorabi zastupničku strpljivost i da je nemoguće da on ne može razumjeti nešto što je jasno napisano. Nakon što je **dr. Ljerka Mintas-Hodak** upozorila da se spomenuti zastupnik nije pozvao na odredbu Poslovnika temeljem koje ulaže primjedbu, niti je govorio o poslovničkoj primjedbi, stvar je razriješio predsjednik Hrvatskog sabora **Zlatko Tomčić** odlučivši da se pristupi glasovanju.

S obzirom na zahtjev Kluba zastupnika HDZ-a pristupilo se pojedinačnom glasovanju. Zakon o izboru članova predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave donesen je potrebnom većinom glasova. Za njega je glasovalo 79 zastupnika, 23 su bila protiv, a dva su se zastupnika suzdržala od glasovanja.

Jednoglasno je (sa 93 glasa "za") prihvaćen prijedlog Kluba zastupnika HSS-a da se obveže Vladu da uredbom regulira pravo studenata na popust u željezničkom prijevozu od 70 posto uz predodženu iskaznice ili indeksa kako bi im se omogućilo glasovanje u mjestima prebivališta.

M.B.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O POTVRĐIVANJU RIMSKOG STATUTA MEĐUNARODNOG KAZNENOG SUDA

Hrvatski sabor je potrebnom dvotrećinskom većinom prihvatio predloženi konačni tekst zakona, čime se Republika Hrvatska pridružila zemljama koje su prihvatile osnivanje stalnog Međunarodnog kaznenog suda u Haagu.

RASPRAVA

Republika Hrvatska podržala je osnivanje suda i ideju stalnog međunarodnog kaznenog sudovanja. Među prvima je koja je potpisala Rimski statut usvojen 1998. godine u Rimu na Diplomatskoj konferenciji UN-a. U određenom roku, do kraja 2000. godine, u kojem je trebalo potpisati Statut, to je učinilo 139 država a ratificiralo 27. Statut stupa na snagu kada ga ratificira 60 država. Hrvatskoj je u interesu da bude u tom broju, jer stiče međunarodni ugled i moralno pravo na zahtijevanje stručnih pozicija u tijelima suda.

Predviđeno je da Međunarodni kazneni sud ima sjedište u Haagu, da je nadležan za procesuiranje za zločin genocida, zločin protiv čovječnosti, ratni zločin i zločin agresije. Sud je ovlašten postupati samo ako nacionalna pravosudna tijela ne žele ili nisu u stanju djelovati. Statut se primjenjuje jednako na sve osobe, bez obzira na službeno svojstvo.

Statut osigurava pravičan tretman optuženika u skladu s opće prihvaćenim standardima zaštite prava čovjeka kao i pravo sudjelovanja žrtve zločina u postupku, te njenog obeštećenja.

Predviđa da se nacionalni kazneni zakonici i drugi zakoni oblikuju kako bi odražavali obveze nacionalnih pravosudnih tijela.

Donošenjem ovog zakona i stupanjem na snagu Statuta Republika Hrvatska preuzima na međunarodnoj razini sva prava i obveze koje proizlaze iz Statuta za države stranke.

Hitnost postupka proizlazi iz potrebe da Hrvatska bude među 60 država koje će ratificirati Statut - pridonosi svome međunarodnom ugledu i može očekivati određene stručne pozicije.

RADNA TIJELA

O zakonskom prijedlogu očitovala su se radna tijela. Odbor za zakonodavstvo nije se protivio hitnom postupku i amandmanom zatražio korekciju jer iz nomotehničkih razloga nije prihvatljivo da propis sadrži odredbu nakon odredbe o stupanju na snagu.

Odbor za pravosuđe je podržao hitni postupak i predložio donošenje zakona.

AMANDMANI

Zastupnica **Ingrid Antičević-Marinović (SDP)** zatražila je brisanje stavka 1. u članku 3. jer smatra da nije prihvatljivo da se bilo kojim zakonom obvezuje Sabor, dakle samoga sebe na donošenje drugih zakona u zadanom roku, nego može biti sadržaj posebnog zaključka kojim obvezuje Vladu na donošenje prijedloga.

RASPRAVA

Statut je već potpisan

Zastupnicima se obratio predstavnik predlagatelja dr. **Stjepan Ivanišević**, ministar pravosuđa rekavši da se predlaže donošenje Zakona, jer je Hrvatska već potpisala statut. Razlog hitnosti donošenju je u želji da se Hrvatska što prije nađe među 60 zemalja potpisnica kako bi Statut mogao stupiti na snagu. Do sada je Statut ratificiralo 27 zemalja, a za Hrvatsku bi, dolazak među prvih 60 zemalja omogućilo sudjelovanje u izboru članova suda te druge pogodnosti.

Statut je međunarodni ugovor, nastao zajedničkim naporima da se formira institucija koja će provoditi kaznene postupke na međunarodnoj razini za djela ratnog zločina ali i druga. Važan je utoliko što postavlja nova pravila - primat ima nacionalno pravosuđe (u tome odstupa od pravila Haškog tribunala), ostaje mogućnost da se u području kaznenog pravosuđa proširi na kaznena djela i suzbijanje međunarodnog kriminala.

Nakon uvodnog izlaganja, u ime Odbora za pravosuđe **Jadranka Kosor** je rekla da Odbor dvoji o potrebi hitnog postupka, jer s rješanjem nije dovoljno upoznata opća i stručna javnost. Otklonio bi se dojam da se rado prihvaćaju međunarodni akti i pristupa međunarodnim asocijacijama, odnosno olako prihvaća sve što dolazi od međunarodne zajednice. Drugi članovi Odbora drže da je hrvatska javnost dovoljno obaviještena, da se potvrđivanjem iznosi stav o radu Haškog suda, da će se pridonijeti ugledu Republike Hrvatske te da će dobiti moralno pravo da participira i sa stručnih pozicija.

Stav Kluba zastupnika HSP-a/HKDU-a iznio je dr. **Boris Kandare**. Razlozi za ratifikaciju nisu opravdani - postignut je iznimno mali broj ratifikacija, stupanje na snagu je daleko, neke od najvećih svjetskih sila izražavaju ozbiljne rezerve, brza ratifikacija ne bi pridonijela ugledu Hrvatske, a sve je prije nego ozbiljan razlog da će naši stručnjaci dobiti određene pozicije.

U slučaju da Sabor bespogovorno i hitno ratificira Rimski statut, naš pravni sustav uvodi pravila međunarodnog prava - stalno univerzalno nadležno sudbeno tijelo, utvrđuje opis međunarodnih kaznenih djela, odnosno postupanja pred međunarodnim sudom (prema anglosaksonskom modelu), ustanovljuju se obveze države na razne oblike suradnje te se u znatnoj mjeri narušava suverenitet i ustavni poredak država potpisnica.

Ratifikacija - složen ispit

Ratifikacija je složen ispit pa nalaže krajnji oprez u smislu rješenja statuta i nacionalnog kaznenog prava, a bitno utječe na suverenitet države u području cjelokupnog kaznenog prava, u mnogim točkama bitno drugačije od suvremenog tradicionalnog europskog kontinentalnog i hrvatskog kaznenog prava.

Primjenom statuta nastala bi dva međunarodna kaznena suda, po rimskom statutu sudio bi za kaznena djela nastala nakon stupanja na snagu, neizvjestan je datum osnivanja, moći će se primjenjivati na

državljane potpisnice, a to barem za sada neće biti najveće svjetske sile.

Prilikom ratifikiranja valja utvrditi da u razdoblju 7 godina od stupanja na snagu, odredbe ne mogu biti primijenjene na državljane države koji su djela počinili na njezinom teritoriju. Nedostaju elementarna pravila o pružanju međunarodne pravne pomoći. Međunarodni kazneni sud vjerojatno bi bio kao i postojeći haški - nadnacionalno tijelo koje nije vezano temeljnim načelima našeg suvremenog kaznenog suda, pa će za isto kazneno djelo biti primijenjeni različiti načini suđenja.

Iskustvo s Haškim sudom ne daje jamstvo glede razumnog vremena trajanja suđenja pa valja biti oprezan. Rimskim statutom se ne djeluje na usklađenje s europskim zakonodavstvom (primjer - generalu Blaškiću se sudilo gotovo 3 godine, Kordiću više od 2 godine, a kazne po drastičnosti nisu sukladne hrvatskom pravu).

Brojni problemi nastali između međunarodnog i nacionalnog sustava nalažu promišljanje u stručnom i političkom smislu.

Usljed nepripremljenosti hrvatskog kaznenog zakonodavstva za povezivanje sa cjelinom statuta, nema mjesta hitnom postupku, a dojam je da će slučajeve koje ne stigne procesuirati Haški tribunal pasti na novoosnovani temeljem Rimskog statuta.

Luka Trconić u ime Kluba zastupnika HSS-a, žalio je što stalni sud nije osnovan prije Međunarodnog suda u Hagu, nastalog na brzinu. Ovlasti stalnog suda bile bi drugačije, i uravnoteženije jer više uvažavaju interesno pravo.

Zalaganje za formiranje stalnog suda proizlazi iz procjene da će suditi po načelima pravednosti, što je posebno važno za male narode, a sudovi s ograničenom djelatnošću (formirani zbog određenih okolnosti) pokazalo se nose u sebi previše politike. Bez obzira na moćnike morat će proraditi na principu pravednosti, za što je Hrvatska zbog svoje tragične povijesti naročito zainteresirana.

Predlagatelj je u pravu kada kaže da će prihvaćanjem Statuta Hrvatska povećati međunarodno-pravni položaj.

Uspostava međunarodnog kaznenog suda potrebna je od Drugog svjetskog rata i radi postizanja minimuma međunarodnog kaznenog zakonodavstva i globalnog moralnog napretka.

Oснаživanje humanitarnih standarda

Ingrid Antičević-Marinović u ime Kluba zastupnika SDP-a tvrdi da osnivanje Međunarodnog kaznenog suda predstavlja značajan zaokret u uspostavi vladavine prava i osnaživanja međunarodnih humanitarnih standarda.

Ideja za osnivanje stalnog kaznenog suda nastala je u UN 1945. godine. Prvi put nakon Drugog svjetskog rata svjetska zajednica ima namjeru sankcionirati teške povrede humanitarnog i ratnog prava, te 1993. godine osniva Međunarodni kazneni sud za područje bivše Jugoslavije, a po istom obrascu za Ruandu, ali se već tada govorilo o potrebi uspostave stalnog suda.

Istina je da su se velike sile protivile osnivanju stalnog Suda a najviše SAD, ali je taj stav promijenjen u vrijeme Clintonove vladavine.

Prednost suda je u njegovoj neovisnosti kao međunarodne institucije, zamišljen je kao nadopunjujući s nacionalnim sudovima, nadležan samo ako nacionalni nije spreman provesti istragu ili suditi.

Dvostruko će djelovati: preventivno - pomagat će funkcioniranju nacionalnih sudova, poticati nacionalne sudove da izgrade visoke pravosudne standarde.

Prema Statutu, sud je nadležan za kazneno djelo genocida, agresije, povrede prava i običaja primjenjivanih u oružanim sukobima. Pravo pokretanja ima Vijeće sigurnosti same države i njezin tužitelj.

Uspostavom će se utjecati na rad Haškog suda u smislu ujednačavanja normi međunarodnog kaznenog i humanitarnog prava, što je garancija pravne sigurnosti.

Ivan Milas (HDZ) je u ispravku navoda upozorio da je administracija predsjednika Busha javno obznanila da će tražiti izmjene i spriječiti ratifikaciju. Nije oduševljena ni Engleska ni zemlje koje vode ratove na tuđim teritorijima, pa tvrdi da će se suditi samo malima.

Darko Šantić, u ime Kluba zastupnika HNS-a/LS-a, reče da je ratifikacija izuzetno važan čin. Prihvaćanje temeljnih načela međunarodnog kaznenog sudovanja i prenošenje dijela nacionalnog sudovanja na pravosudnu instituciju dokaz je spremnosti otvaranja prema međunarodnoj zajednici.

Razlozi radi kojih treba pristupiti ratifikaciji - ima ovlaštenje da postupi samo ako zakažu nacionalna pravosudna tijela, - naši sudovi će dobiti na vjerodostojnosti i legitimnosti za suđenje u predviđenim postupcima.

Zainteresiranost potvrđuju brojke - Statut je potpisalo 139 država a ratificiralo 27, pa Hrvatska mora požuriti i naći se među 60 država, participirati u radu suda i skupštini država stranaka, a predstoji usuglašavanje našeg kaznenog zakonodavstva sa Statutom.

U raspravi u trajanju 10 minuta **Jadranka Kosor (HDZ)** je podsjetila da je Hrvatska bila jedna od prvih potpisnica Statuta čime je pokazala opredijeljenost za osnivanje Međunarodnog kaznenog suda, te je na to ponosna. Time potvrđuje da se zalaže za kažnjavanje najtežih kaznenih djela učinjenih u ovom stoljeću, te vlastitog stravičnog iskustva s ratnim zločinom i genocidom nad Hrvatima.

Vjerujući da je pravda spora ali dostižna, smatra da ne treba brzati, nego provesti redovni postupak donošenja. U tom bi slučaju stručna i opća javnost bila detaljnije upoznata s normama zakona, radi činjenice što se dio kaznenopravnog suvereniteta države prenosi na univerzalnu instituciju.

Razlozi koje navodi predlagatelj (pridonosi se međunarodnom ugledu i postavljanju u stručne pozicije) nemaju osnova jer je ugled već stvoren stavljanjem potpisa. Naivno je vjerovati da će se postići stručne pozicije. Budući da ratifikacija iziskuje određena proračunska sredstva dobro bi bilo znati kolika su.

Sud - hrvatski interes

Dr. Ljerka Mintas-Hodak u ime Kluba zastupnika - podržava ratifikaciju i zalaže se za redovni postupak, jer treba vremena da se sud osnuje. Hrvatska je aktivno i kvalitetno surađivala u pripremanju statuta radi uspostave standarda pravne odgovornosti na međunarodnoj razini, i uspostave jednakosti za velike i male zemlje.

U interesu joj je da prihvati statut, povećava brojnost članica, sud započne s radom te uz diplomatsku pomoć ugasi Haški, u velikoj mjeri, ispolitizirani sud.

U predviđenom međunarodnom sudištu koji bi se uspostavio, postojala bi veća garancija pravednog i

zakonitog suđenja nego što sada postoji u Haškom sudu a to je Hrvatskoj u interesu, unatoč primjedbama da javnost nije dovoljno upućena.

U završnoj riječi ministar uprave i pravosuđa dr. **Stjepan Ivanišević** je konstatirao da su zastupnici u raspravi pokazali sklonost ratifikaciji. Odgodom ratifikacije ne postiže se ništa, da druga rasprava ne bi bila plodnija od upravo provedene niti bi javnost bila senzibilizirana. Tema će se ponoviti u raspravi o našem kaz-

nenom zakonu radi prilagodbe normama statuta. Što se tiče troškova za sada nisu predviđeni a kao ostale punopravne članice imat ćemo obvezu davanja doprinosa čiji će iznos utvrditi nadležno tijelo.

Donošenje ratifikacije je zahtijevniji zakonski postupak i treba je donijeti 2/3 većinom, bio je stav **Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav**, (od njega je Dom zatražio mišljenje) zbog mišljenja da u postupanju pred Međunarodnim kaznenim sudom treba štititi temeljna ljudska prava i

slobode, i ocjene da dijelom može ograničiti suverenitet sudbene vlasti.

Nakon što se predstavnik predlagatelja Ranko Marijan pozitivno izjasnio o podnijetim amandmanima, sa 127 glasova "za" i 4 "suzdržana" (više od potrebne dvotrećinske većine) donijet je Zakon o potvrđivanju Rimskog statuta Međunarodnog kaznenog suda u tekstu kako ga je predložio predlagatelj, zajedno s prihvaćenim amandmanima.

M.P.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O POTVRĐIVANJU KONVENCIJE O ZABRANI I TRENUTNIM DJELOVANJEM ZA UKIDANJE NAJGORIH OBLIKA DJEČJEG RADA

Dio civilizacijskog dostignuća

Zastupnici Sabora jednoglasno su prihvatili zakonski tekst o kojem se raspravljalo u hitnom postupku, a koji je uputila Vlada Republike Hrvatske.

O PRIJEDLOGU

Ovim se zakonom potvrđuje Konvencija koja se odnosi na sve osobe mlađe od 18 godina i poziva na trenutne i učinkovite mjere koje će osigurati zabranu i ukidanje najgorih oblika dječjeg rada kao pitanje nužnosti.

Konvenciju je usvojila Međunarodna organizacija rada i primjenjuje se od 1999. godine, u više od 50 zemalja svijeta.

RADNA TIJELA

O ovom su prijedlogu raspravljala saborska tijela - **Odbor za zakonodavstvo** izvijestio je da se ne protivi donošenju hitnim postupkom i podnio amandman kojim traži da se pravno i nomotehnički uredi izričaj, jer dan donošenja ovog zakona u odnosu na članak 5. nije pravno relevantan. Naknadno objavljivanje podataka o stupanju Konvencije na snagu za Republiku Hrvatsku treba se objaviti sukladno odredbi članka 30. stavka 3.

Zakona o sklapanju međunarodnih ugovora. **Odbor za obitelj, mladež i sport** predložio je da se zakon donese. **Odbor za rad, socijalnu politiku i zdravstvo** pozitivno se očitovao.

RASPRAVA

Prvi sudionik rasprave bila je **Snježana Biga-Friganović** koja je izvijestila o radu Odbora za rad, zdravstvo i socijalnu politiku, i njegovom stavu glede ovog zakonskog prijedloga. U raspravi je ukazano, rekla je predsjednica Odbora da Ustav Republike Hrvatske i zakonodavstvo pokazuju vrlo visoke standarde na području zaštite djece, a osobito na području zabrane zapošljavanja djece, posebno zaštite mladih na radu. S obzirom na to da je zlostavljanje i nasilje nad djecom nerijetka pojava i kod nas, Odbor kao jednu od bitnih mjera za sprječavanje nasilja traži ustrojavanje instituta pravobranitelja za prava djeteta, što je i bio zaključak Zastupničkog doma. Državni zavod za zaštitu obitelji, materinstva i mladeži ustrojio je Radnu skupinu za izradu prijedloga zakona o pravobranitelju za prava djeteta, a uskoro se očekuje i rasprava o zakonskom prijedlogu, a prije rasprave o državnom proračunu, za

sljedeću godinu kako bi se pravovremeno osigurala sredstva za rad pravobraniteljstva. Stav Odbora za mladež, obitelj i sport prenijela je **Dubravka Šuica**, rekavši da je Odbor Prijedlog razmotrio kao matično radno tijelo.

Usljedilo je izjašnjavanje u ime klubova zastupnika. HSS-ov stav iznio je dr. **Ante Simonić**. Klub se zalaže za očuvanje ljudskih prava na temelju Deklaracije o ljudskim pravima Ujedinjenih nacija iz 1948. godine, Pariškoj povelji za novu Europu iz 1990. godine, zaključcima Kopenhavske konvencije iz 1990. i Moskovske konvencije iz 1991. godine. Unatoč njima ukupna je situacija vrlo teška, rekao je. O tome kazuju podaci prema kojima se u oko 30 posto država ne poštuje mentalni i fizički integritet pojedinca, proganja se politička, regionalna raznolikost i dozvoljena je tortura.

No, na ponos je čovječanstva da je u posljednja dva stoljeća gotovo u cijelosti iskorijenio ropstvo, žene su ostvarile značajne uspjehe u uspostavljanju ravnopravnosti s muškarcima, djeci se posvećuje mnogo veća pažnja nego u prošlosti, opći higijenski standardi i uvjeti rada i življenja za većinu ljudi bitno su unaprijeđeni, dostupnost edukacije i informacija

enormno je proširena. Međutim, još uvijek je nejednakost golema. Primjerice, trećina čovječanstva raspolaže sa 80 posto sveukupnog materijalnog bogatstva, a od neishranjenosti pati milijun ljudi i svaki dan od gladi umire više od 50 tisuća ljudi. Poštivanje ljudskih prava mora biti uklopljeno u društvo kao dio kulture i ponašanja.

Zastupnik je potom citirao neke od ključnih odredbi zakonskog prijedloga, te iznio podatke o populacijskoj eksploziji čovječanstva, o smrtnosti, bolestima.

Što se tiče podataka za Hrvatsku, dječji sve manje ostaje za igru - djeca u četvrtom razredu osnovne škole trošila su tijekom 1997. godine samo

58 minuta dnevno, a djeca osmog razreda samo 34 minute.

HSS smatra da Republika Hrvatska treba prihvatiti konvenciju o najnižoj dobnjoj granici od 18 godina za zasnivanje radnog odnosa.

Dubravka Šuica je govorila u ime Kluba zastupnika HDZ-a, postavljajući pitanje položaja djeteta u modernom vremenu, i konstatirajući da funkcionira u svijetu kako odgovara odraslima.

Klub se zalaže za prihvaćanje ove Konvencije, rekla je i smatra da se time potvrđuje opredjeljenje za dosljedno poštivanje ljudskih prava, a posebice prava djece. Ujedno je sugerirala da se kao pojedinci, svi trebaju zapitati što čine da se ova konvencija dosljedno primijeni u praksi.

Stav Kluba zastupnika HSP-HKDU iznio je **Tonči Tadić**, rekavši da usvajanjem Konvencije Hrvatska diže glas protiv svodenja djece na roblje, te joj daje potpunu podršku.

Po završetku rasprave, prije glasovanja predstavnik predlagatelja Božo Borko Žaja, zamjenik ministra rada i socijalne skrbi, pozitivno se izjasnio o amandmanu Odbora za zakonodavstvo, koji je time postao sastavni dio zakona, te se glasovalo o Prijedlogu i Konačnom prijedlogu zakona o potvrđivanju Konvencije o zabrani i trenutnim djelovanjima za ukidanje najgorih oblika dječjeg rada. Jednoglasično, sa 133 glasa "za" donesen je Zakon kako ga je predložio predlagatelj zajedno s prihvaćenim amandmanom.

M.P.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENI I DOPUNAMA ZAKONA O SOCIJALNOJ SKRBI

Jednoglasično za pomoć najugroženijima

Hrvatski sabor jednoglasno je, hitnim postupkom donio Zakon o izmjeni i dopunama Zakona o socijalnoj skrbi. Temeljna izmjena se odnosila na to da se dječji doplatk za pomoć se izračunava na temelju kojih se izračunava pomoć za uzdržavanje. Predlagatelj je bila Vlada Republike Hrvatske.

O PRIJEDLOGU

O predloženom Zakonu pisali smo u IHS-u, broj 290., na strani 26. pod naslovom: "Pomoći najsiromašnijim obiteljima s djecom", rezimirajući tada raspravu u Županijskom domu.

RADNA TIJELA

Odbori za rad, socijalnu politiku i zdravstvo, za obitelj, mladež i šport te za useljništvo poduprli su donošenje predloženog Zakona.

AMANDMAN

Amandman je podnio Klub zastupnika HDZ-a. Njime predlažu da se riječi: "s danom stupanja na snagu ovog zakona" zamijene riječima: "od

dana stupanja na snagu Zakona o dječjem doplatku".

RASPRAVA

Glavne značajke Zakona uvodno je iznio zamjenik ministra rada i socijalne skrbi **dr. Božo Borko Žaja**.

Potom su **Snježana Biga-Friganović**, predsjednica Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo te **Dubravka Šuica**, predsjednica Odbora za obitelj, mladež i šport iznijele stavove navedenih odbora glede predloženog Zakona.

Što prije stvoriti pretpostavke za dostojniji život svih

U ime Kluba zastupnika HDZ-a govorila je **Ljerka Mintas-Hodak (HDZ)**. Rekla je da Klub podržava donošenje predloženih izmjena i dopuna Zakona o socijalnoj skrbi kako bi se što prije stvorile pretpostavke za dostojni život najsiromašnijih slojeva pučanstva. Zamjerila je ujedno predlagatelju da socijalna pomoć nije povećana na 400 kuna, što je kaže, bilo i obećanje Ministarstva rada i socijalne skrbi u čiju svrhu su i osigurana proračunska sredstva. Postavila je

tada tri pitanja. Prvo je, zašto Ministarstvo rada i socijalne skrbi nije već u predloženom zakonu ili s predlaganjem izmjena Zakona o doplatku na djecu predvidjelo iznimku da se doplatka za djecu ne uračunava u prihode na temelju kojih se izračunava doplatka za pomoć za uzdržavanje prema Zakonu o socijalnoj skrbi. Zatim ju je zanimalo, da ako doista postoji socijalna osjetljivost, zašto se iznos socijalne pomoći priznaje korisniku tek od stupanja na snagu ovog Zakona. Ne bi li, kaže, bilo logičnije da im se prizna pravo na pomoć i u proteklom razdoblju kad su primjenom novog Zakona o doplatku na djecu i postojećeg Zakona o socijalnoj skrbi bili zakinuti za ostvarivanje tog prava. Zadnje pitanje odnosilo se na izjave Ministarstva rada i socijalne skrbi da je do kraja 2000. izdano samo 60 tisuća novih rješenja o dječjem doplatku. Pitala je, zašto je to tako mali broj, kada se zna da ima oko 150 tisuća novih zahtjeva, a nova rješenja čeka još 250 tisuća dosadašnjih korisnika dječjeg doplatka. Zaključila je da se s predloženom promjenom kasni, te ako se uzme u obzir i sporo rješavanje prava na dječji doplatk, država šteti dio sredstava. Iz tog razloga je, kaže, Klub zastupnika

HDZ-a podnio amandman kako bi se sredstva vratila korisnicima koji na njih imaju pravo.

U ime Kluba zastupnika SDP-a **Sonja Borovčak (SDP)** je rekla da se predloženim promjenama proširio krug korisnika pomoći za uzdržavanje, a budući da su potrebna sredstva osigurana u sklopu

Socijalna skrb je od posebnog interesa za Republiku Hrvatsku jer njome se osigurava i ostvaruje pomoć financijski ugroženim osobama.

proračunske pozicije za pomoć obiteljima i kućanstvima, Klub podržava donošenje ovog Zakona po hitnom postupku i njegovo stupanje na snagu danom objave u "Narodnim novinama".

Socijalna skrb je od posebnog interesa za Republiku Hrvatsku jer osigurava i ostvaruje pomoć financijski ugroženim osobama, rekao je u ime Kluba zastupnika HSS-a dr. **Miroslav Furdek (HSS)**. Istaknuo je da Klub podržava donošenje predloženog Zakona uz primjedbu zašto nije predložen ranije. Predložio je na kraju izlaganja da Zakon stupa na snagu 1. siječnja 2001., budući da je tada stupio na snagu Državni proračun.

Predloženi zakon podržala je i **Jadranka Kosor (HDZ)**, jer smatra kako je jedino pravično da se doplatka za djecu ne uračunava u prihode na temelju kojih se izračunava pomoć za uzdržavanje. Istaknula je da joj nije jasno zašto se na raspravu o ovom

Zakonu čekalo tako dugo, kada su proračunska sredstva već osigurana. Kasnije se osvrnula na gužve s kojima se susreću ljudi koji traže rješenja za pravo na dječji doplatka te pitala Ministarstvo rada i socijalne skrbi može li to nekako zaustaviti. Također ju je zanimalo kako će se namaknuti sredstva za isplatu doplatka za djecu do kraja ove godine, jer, kaže, ima najava da s tim u svezi ima poteškoća.

I **dr. Juraj Njavro (HDZ)** pridružio se onima koji podržavaju predložena zakonska rješenja.

Nakon rasprave, zamjenik ministra rada i socijalne skrbi, **dr. Bože Borko Žaja** odgovorio je na postavljena pitanja. Osvrnuo se prvo na pitanje zašto predložena rješenja nisu u sklopu Zakona o dječjem doplatku. Rekao je kako je to bilo predviđeno, ali se odustalo s obzirom na donošenje proračuna 15. prosinca i ograničenja vezana uz povećanje socijalne pomoći sa 350 na 400 kuna. Istaknuo je da je Vlada donijela Odluku prema kojoj će sada socijalna pomoć ipak biti 400 kuna. Sada se, kaže, postavlja pitanje, zašto to nije bilo napravljeno ranije, te odgovara kako je razlog taj što je Ministarstvo rada i socijalne skrbi moralo isplatiti zaostatke socijalne pomoći koja nije bila isplaćivana 3 do 4 mjeseca 1999. godine. Sva iznijeta pitanja oko dječjeg doplatka, postavljamo sami u Ministarstvu, naglasio je dalje, dodavši kako će Sabor potrebna izvješća dobiti u travnju ili svibnju ove godine. Rekao je da Ministarstvo stalno upozorava ljude da nije potrebno stajati u redu prilikom podnošenja zahtjeva za dječji doplatka, budući da se potrebna dokumentacija može poslati i poštom.

Na kraju je odgovorio i na pitanje vezano uz možebitne probleme oko isplate dječjeg doplatka glede nepostojanja novaca u te svrhe. Smatra da bi takvo nešto bilo nedopustivo te vjeruje da Ministarstvo neće doći u takvu situaciju.

Netočni navod ispravila je **Ljerka Mintas-Hodak (HDZ)**. Smatra kako je prošla proračunska godina zatvorena sa 31. 12. 2000. a iz Proračuna za ovu godinu predviđeno je povećanje socijalne pomoći. Na taj način, kaže, korisnici su zakinuti za prva tri mjeseca.

Kod primjene odluka što se tiče sredstava iz Proračuna dinamiku određuje Ministarstvo financija, te je tom dinamikom prošle godine potrošeno 65 milijuna kuna samo za vraćanje dugova, odgovorio je zamjenik ministra dr. Bože Borko Žaja. To se, kaže, može izjednačiti sa zakinućima o kojima je riječ.

Onima koji primaju socijalnu pomoć to ne može biti jednako, ispravila je ponovno **Ljerka Mintas-Hodak (HDZ)**. Drži kako nije trebalo navesti u Zakonu da za njegovu provedbu nije potrebno osigurati dodatna sredstva, jer to ne stoji glede prva tri mjeseca ove godine.

Shodno već prije navedenom **dr. Bože Borko Žaja** nije prihvatio podneseni amandman.

Smatram da sredstava ima i da bi nepravda trebala biti ispravljena, rekla je **Ljerka Mintas-Hodak (HDZ)**, zatraživši glasovanje o amandmanu.

Zastupnici su se tada glede amandmana složili s predstavnikom predlagatelja, te jednoglasno donijeli Zakon o izmjeni i dopuni Zakona o socijalnoj skrbi.

M.S.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O PLAĆAMA SUDACA I DRUGIH PRAVOSUDNIH DUŽNOSNIKA

Utvrđivanje plaća sudaca

Velikom većinom glasova zastupnici Hrvatskog sabora donijeli su predloženi zakonski tekst zajedno s prihvaćenim amandmanom. Prihvatili su i zaključak kojim se Vlada Republike Hrvatske obvezuje da u roku od 6 mjeseci preispita i utvrdi sustav plaća u pravosuđu kao poseban sustav u odnosu na ostale grane vlasti

koji će uvažiti kriterij radnog staža, te ostale europske standarde na ovom području.

O PRIJEDLOGU

Predloženi zakonski tekst podnijela je Vlada Republike Hrvatske predlažući ujedno primjenu hitnog postupka u zakonodavnoj proceduri.

Osnovica koja se primjenjuje za obračun i isplatu plaća sudaca i pravosudnih dužnosnika od 5. ožujka 2000. godine je 3.055,00 kuna, što je prosjek isplaćene neto plaće zaposlenih u Republici Hrvatskoj u 1999. godini, i u odnosu na do tada isplaćivane plaće dužnosnika, značila je smanjenje za 10%.

Podaci Državnog zavoda za statistiku o prosječnoj mjesečnoj isplaćenju plaći zaposlenih u Republici Hrvatskoj u 2000. godini bit će poznati u ožujku 2001. godine. Međutim, prema dostupnim podacima Državnog zavoda za statistiku za prvih devet mjeseci navedene godine, prosječna isplaćena neto plaća u Republici Hrvatskoj iznosila je 3.282,00 kune, što je u odnosu na isto razdoblje 1999. godine nominalno povećanje od 8,9 postotnih poena (bruto za 7,5%). Prema informaciji Zavoda za platni promet o isplati plaća i naknada vezanih uz radni odnos u listopadu 2000. godine, isplaćena sredstva za neto plaće u razdoblju I-X ove godine, porasla su u odnosu na isto razdoblje prošle godine za 10.1 indeksnih poena, uz istovremeno gotovo neznatno povećanje broja zaposlenika, iz čega proizlazi da su nominalno u istom postotku rasle i prosječno isplaćene plaće.

Umanjenjem osnovice u 2000. godini, s primjenom od 1. ožujka 2000. godine, koja je značila umanjeње plaće za 10%, te primjenom iste osnovice i za 2001. godinu kada prosječne plaće zaposlenih rastu prema gore navedenim podacima Državnog zavoda za statistiku i Zavoda za platni promet, procjenjuje se da bi plaće sudaca i drugih pravosudnih dužnosnika bile manje za oko 20% u odnosu na sadašnje zakonsko rješenje.

Odredba članka 6. kojom je propisivano uvećanje plaće za 0,5% za svaku godinu navršenog radnog staža, a najviše za 20% koja se nije primjenjivala u 2000. godini, ne bi se primjenjivala ni u 2001. godini. Predloženo je ujedno da se ne primjenjuju odredbe članaka 5. i 7. koje se odnose na dodatak na plaće zamjenika predsjednika suda i predsjednika odjela te dodatak za slučaj kad u sudu odnosno pravosudnom tijelu nisu popunjena sva dužnosnička mjesta.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo podupro je donošenje ovoga Zakona i ne protivi se prijedlogu da se donese po hitnom postupku kao ni prijedlogu da stupi na snagu danom objave u "Narodnim novinama". Na tekst Konačnog prijedloga podnio je amandman kojim se nomotehnički uređuje tekst u članku 4. gdje se riječi: "Ova Uredba", zamjenjuje riječima "Ovaj Zakon". Odbor za **Ustav, Poslovnik i politički sustav**

raspravljao je o rečenom Prijedlogu kao zainteresirano radno tijelo. Odbor je u raspravi naglasio da je člankom 3. Ustava Republike Hrvatske propisano da je državna vlast ustrojena na načelu trodiobe vlasti, na zakonodavnu, izvršnu i sudbenu, a ograničena Ustavom zajamčenim pravom, na lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu, a člankom 14. Ustava da su svi pred zakonom jednaki. S tim u vezi Odbor drži da se sucima i drugim pravosudnim dužnosnicima plaća u 2001. godini treba obračunavati kao i svim drugim državnim dužnosnicima. Oko odredbe da će se za obračun plaća sudaca i drugih pravosudnih dužnosnika u 2001. godini primjenjivati ista osnovica kao i u 2000. godini, izražena su različita stajališta. Izraženo je stajalište da odredbe Prijedloga zakona pokazuju socijalnu osjetljivost za mogućnost društvene zajednice, ali i stajalište da se predloženim rješenjima neće ostvariti veća ušteda u državnom proračunu, a da se na taj način narušava dignitet sudaca. Nakon rasprave Odbor je predložio Zastupničkom domu Hrvatskog sabora da donese zaključak kojim se ne prihvaća Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o plaćama sudaca i drugih pravosudnih dužnosnika.

Nakon rasprave **Odbor za pravosuđe** je podržavajući hitan postupak odlučio jednoglasno podržati donošenje predloženog zakonskog teksta. Uz to, Odbor je predložio donošenje posebnog zaključka kojim se Vlada Republike Hrvatske obvezuje da u roku 6 mjeseci preispita i utvrdi sustav plaća u pravosuđu kao poseban sustav u odnosu na ostale grane vlasti, koji će uvažiti kriterij radnog staža te europske standarde na ovom području.

RASPRAVA

I ovom je prigodom kratko uvodno obrazloženje podnio predstavnik predlagatelja i ministar pravosuđa, uprave i lokalne samouprave, dr. **Stjepan Ivanišević**. Podsjetio je da su predložene izmjene u Zakonu o plaćama sudaca i drugih pravosudnih dužnosnika kojima bi se u 2001. godini primjenjivala ista stopa kao i prošle godine. Osim toga ne bi se isplaćivao određeni postotak za radni staž, kao ni dodatak predsjednicima sudova s obzirom na veličinu sudova. Ta su ograničenja potrebna zbog

restrikcija u proračunu, zaključio je predstavnik predlagatelja.

Predsjednik Odbora za pravosuđe, zastupnik **Luka Trconić**, naglasio je da je na sjednici Odbora prevladao stav da treba uvažiti gospodarski trenutak u društvu i opća nastojanja da sve kategorije korisnika državnog proračuna podnesu određeni teret ograničavanja materijalnih prava. Podsjetio je zatim na zaključke Odbora.

Uvažavanje teške ekonomske situacije

Zatim su govorili predstavnici klubova zastupnika parlamentarnih stranaka, a prvi je u ime Kluba zastupnika SDP-a, govorio zastupnik **Josip Leko**. On je konstatirao kako postoji svijest o teškoj ekonomskoj situaciji u zemlji, a Vlada unatoč relativnom uspjehu u prvoj četvrtini mandata nije mogla preokrenuti makroekonomska kretanja. Klub zastupnika SDP-a glasovat će za predloženi zakonski tekst, zaključio je zastupnik Leko. Budući da više nije bilo prijavljenih za raspravu ministar **Ivanišević** je u završnoj riječi izrazio žaljenje što se zbog navedenih razloga ne mogu korigirati sudačke plaće, ocjenjujući da u ovakvoj gospodarskoj situaciji to nije moguće.

U nastavku rada zastupnici su glasovali o predloženom zakonskom tekstu. Prvo se zamjenik ministra pravosuđa, uprave i lokalne samouprave, **Ranko Marijan**, pozitivno očitovao o amandmanu kojega je podnio Odbor za zakonodavstvo.

Predsjedavajući je konstatirao da je time amandman postao sastavnim dijelom zakona, a nakon toga dao na glasovanje predloženi zakonski tekst. Zastupnici su većinom glasova (90 glasova "za" i 34 "suzdržana"), donijeli Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o plaćama sudaca i drugih pravosudnih dužnosnika u tekstu predlagatelja, zajedno s prihvaćenim amandmanom. Većinom glasova (123 glasa "za" i 1 "suzdržan"), zastupnici su donijeli i zaključak kojega je predložio Odbor za pravosuđe, a kojim se obvezuje Vlada Republike Hrvatske da u roku od 6 mjeseci preispita i utvrdi sustav plaća u pravosuđu kao poseban sustav u odnosu na ostale grane vlasti, koji će uvažiti kriterij radnog staža, te europske standarde na ovom području.

V.Ž.

PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O BLAGDANIMA, SPOMENDANU I NERADNIM DANIMA U REPUBLICI HRVATSKOJ

Hrvatska mora imati svoj dan nezavisnosti

Većinom glasova Hrvatski sabor prihvatio je u prvom čitanju predložene izmjene i dopune Zakona o blagdanima, spomendanu i neradnim danima, predlagatelja mr. Ive Škrabala. Izmjena koja je izazvala najviše polemike je prijedlog da 30. svibnja bude Dan Hrvatskog sabora, dok bi Dan državnosti postao 8. listopada kada je Hrvatski sabor donio odluku o raskidanju državnopravnih odnosa s Jugoslavijom.

O PRIJEDLOGU

O Prijedlogu zakona pisali smo u IHS-u, broj 291., na strani 33.; pod naslovom: "Predlaže se uvođenje novog blagdana", kada je raspravu proveo samo Županijski dom te u nastavku donosimo samo raspravu u Zastupničkom domu.

RADNA TIJELA

Odbori za Ustav i Poslovnik, za zakonodavstvo te za ratne veterane podržali su prihvaćanje predloženog Zakona.

Odbor za ratne veterane iznio je i prijedlog da se uvede Dan hrvatskih dragovoljaca kao dan početka Domovinskog rata.

MIŠLJENJE VLADE

Vlada Republike Hrvatske nije se protivila prihvaćanju Prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o blagdanima, spomendanu i neradnim danima u RH. Smatra kako je nužno održati stalnost blagdana u Hrvatskoj, kao i njihovih naziva te predlaže da o tome vodi računa Hrvatski sabor.

RASPRAVA

Uvodno je zastupnike s glavnim značajkama predloženog Zakona

upoznao njegov predlagatelj mr. Ivo Škrabalo.

Neozbiljno je da Hrvatska mijenja datum svog dana državnosti

U ime Kluba zastupnika HDZ-a dr. Ivo Sanader (HDZ) rekao je da su promjene vlasti u demokratskim zemljama normalna pojava i one ne uključuju promjene Ustava, ustavnih zakona, državnih blagdana i svega što se kod nas mijenja. Uz puno poštovanje predlagatelja, kaže, kako pri donošenju promjena državnih blagdana treba imati na umu da se već deset godina u Hrvatskoj, ali i inozemstvu Dan državnosti obilježava kao hrvatski dan nezavisnosti. Smatra da bi bilo krajnje neozbiljno da Hrvatska nakon tih deset godina za Dan državnosti stavi neki drugi datum. Slaže se s konstatacijom da je 8. listopada vrlo važan datum u hrvatskoj povijesti, ali predlaže da taj datum ne bude Dan državnosti, nego spomendan. Osvrnuo se i na prijedlog oko promjene naziva blagdana na dan 5. kolovoza u Dan pobjede i domovinske zahvalnosti te je rekao kako Klub zastupnika HDZ-a to u potpunosti podržava jer nema sumnje da je Hrvatska pobijedila u ratu koji joj je bio nametnut.

Predložene zakonske promjene su razložne

Svakako će u hrvatskoj javnosti biti onih koji smatraju da se Hrvatski sabor ne bavi ključnim problemima nego da troši energiju i vrijeme na manje važne stvari, međutim Klub zastupnika HSL-a drži kako je predložena zakonska promjena posve razložna, rekao je u ime Kluba Mario Kovač (HSL). Mišljenja je da

blagdani i neradni dani obilježavaju važna događanja u povijesti naše civilizacije ili pak događaje koji su od iznimnog značaja za neki narod ili državu. Predlagatelj, kaže, ne ide za tim da utječe na značenje pojedinih blagdana odnosno događaja vezanih za te blagdane već ih, mijenjanjem njihovih naziva, želi s povijesnog, ali i državno-pravnog aspekta korektnije valorizirati. Potpuno je, kaže, prihvatljiv prijedlog da se 30. svibnja preimenuje u dan Hrvatskog sabora, jer bi se time istaknulo značenje prvog slobodno izabranog višestranačkog Hrvatskog sabora. Posve razložnim drži i prijedlog da se kao blagdan uvede 8. listopada pod imenom Dan nezavisnosti te preimenovanje 5. kolovoza u Dan pobjede i domovinske zahvalnosti. Promjenom naziva blagdana 5. kolovoza Hrvatski sabor će još jednom izraziti jasan i decidan stav glede legitimiteta Domovinskog rata te akcija "Bljesak" i "Oluja", zaključuje zastupnik. Ukoliko, kaže, u Zastupničkom domu prevlada mišljenje da ne bi trebalo povećavati broj neradnih dana, Klub zastupnika HSL-a složit će se i s idejom da Dan Hrvatskog sabora bude obilježavan kao spomendan. Na kraju izlaganja je naglasio kako Klub u potpunosti podržava predloženi Zakon.

Nemamo pravo zaboraviti 8. listopada

Ljubica Lalić (HSS) je u ime Kluba zastupnika HSS-a rekla kako je nedvojbeno da je 30. svibnja 1990. konstituiran prvi slobodno izabrani višestranački Sabor, ali da nemamo pravo zaboraviti 8. listopada 1991. kada je Sabor Republike Hrvatske proglasio prekid svih državnopravnih veza Republike Hrvatske s Jugo-

slavijom. Konstatirala je kako je od tog datuma Hrvatska samostalna i suverena država te se jedino toga datuma može obilježavati Dan državnosti. Stoga, kaže, Klub zastupnika HSS-a podržava Prijedlog izmjena i dopuna Zakona o blagdanima, spomendanu i neradnim danima. Za 30. svibnja rekla je kako ga drži značajnim u hrvatskoj povijesti, ali predlaže da bude obilježen samo kao spomendan. Potom se osvrnula na vjerske blagdane te upitala zašto Tijelovo nije blagdan, budući da se u gotovo svim europskim državama na taj dan ne radi. Smatra da s teološkog aspekta postoje mnogi razlozi da to bude državni blagdan te ukoliko taj prijedlog bude uvažen Klub zastupnika HSS-a podržat će predloženi Zakon, zaključila je zastupnica.

Mišljenje bi trebale dati mjerodavne institucije

Svaka rasprava o blagdanima i neradnim danima otvara pitanja, je li Hrvatskoj potreban još jedan neradni dan koji košta 48 milijuna kuna, rekla je u ime Kluba zastupnika SDP-a Gordana Sobol (SDP). Založila se stoga za to da do drugog čitanja sve mjerodavne i zainteresirane institucije daju svoje mišljenje u svezi s ovim Zakonom. Naglasila je i da ovakva rasprava neminovno dovodi do niza prijedloga za uvođenjem dodatnih neradnih dana te je u ime Kluba predložila da građani Hrvatske ne rade 2. siječnja. Obrazložila je to zahtjevom turističkih organizacija kako bi mogle ponuditi dulje aranžmane.

Predlagatelj ne ide za tim da utječe na značenje pojedinih blagdana odnosno događaja vezanih uz te blagdane već ih, mijenjanjem njihovih naziva, želi s povijesnog, ali i državno-pravnog aspekta korektnije valorizirati.

Povećati broj blagdana na koje se ne radi, neprimjereno je s obzirom na gospodarsku situaciju u kojoj se Hrvatska nalazi, smatra Ante Beljo (HDZ). Mišljenja je, kako povijest Hrvatskog sabora seže mnogo dalje od 30. svibnja 1990. i da ima mnogo nadnevaka koji bi bili prikladniji kao

dan Hrvatskog sabora od 30. svibnja. Naglasio je kako 8. listopada nema najveće značenje za hrvatsku državnost, budući da je odluka o raskidu državnopravnih veza s Jugoslavijom stavljena tri mjeseca u status mirovanja te je do potpunog osamostaljenja došlo tek 15. siječnja 1992. kada je Hrvatska priznata kao samostalna država. Shodno navedenom, predložio je da 30. svibnja i dalje ostane Dan Hrvatske državnosti. Podržao je potom promjenu naziva Dana domovinske zahvalnosti u Dan pobjede i domovinske zahvalnosti. Zaključio je da predloženi Zakon nije jako bitan za Republiku Hrvatsku te da je samo jedna karika u detudmanizaciji ove države i obezvrjeđivanju svega što je stvarano zadnjih deset godina.

Ako 30. svibnja proglasimo danom Hrvatskog sabora, time tome danu ne dajemo značenje svega onoga što on zapravo predstavlja, a to su svi događaji koji su uslijedili nakon raspada globalnog komunističkog sustava.

Zlatko Canjuga (HND) istaknuo je da ne želi govoriti kao pripadnik ni jedne stranke, nego, što je više moguće, kao povjesničar. Naglasio je suzdržanost glede predloženog Zakona, jer smatra kako nedovoljno široko zahvaća događaje 1990. godine. Rekao je da Dan državnosti ne doživljava kao dan kojeg je uveo predsjednik Tuđman ili HDZ, već dan kojim se obilježilo nešto što ima šire postavke za razvoj hrvatskog naroda u novijoj povijesti. 30. svibnja je, kaže, jedna kulminacija događaja koji su označili promjenu jednog društvenog sustava. Za 8. listopada je rekao da je samo jedna odluka Hrvatskog sabora, kakvih je Sabor imao mnogo u svojoj povijesti. Dan državnosti, pojmovno gledano, ne znači samo demokratske izbore, nego označava jednu širu dimenziju višestoljetne težnje hrvatskog naroda za samostalnom državom, zaključuje zastupnik. Drži, da ako 30. svibnja proglasimo danom Hrvatskog sabora, time tome danu ne dajemo značenje svega onoga što on zapravo predstavlja, a to su svi

događaji koji su uslijedili nakon raspada globalnog komunističkog sustava. Podržao je prijedlog Kluba zastupnika SDP-a da određene institucije i povjesničari daju svoje mišljenje o svemu navedenom. Osvrnuo se i na prijedlog promjene naziva Dana domovinske zahvalnosti te je rekao da se ne slaže s tim, ali da bi se suzdržao od komentara dok relevantne institucije ne kažu svoje. Na kraju izlaganja je zaključio kako bi bilo mnogo primjerenije da 8. listopada bude dan Hrvatskog sabora, čime bi se obilježila jedna njegova odluka.

Ingrid Antičević-Marinović (SDP) smatra kako treba podržati prijedlog gospođe Lalić, te ukinuti 6. siječnja - Sveta tri kralja kao blagdan. Katoличka crkva je, kaže, već poodavno ukinula taj blagdan kao zapovjedni te nema nikakvog razloga da iz vjerskih razloga on ostane državni blagdan.

Ovo je samostalna inicijativa koja nema namjeru na silu mijenjati simbole hrvatske države

Na raspravu se tada osvrnuo predlagatelj mr. Ivo Škrabalo (HSLŠ). Mišljenja je da su iznesene sugestije vrlo ozbiljne te da o njima valja razmisliti. Dodao je kako je vrijeme između dva čitanja ovog Zakona na raspolaganju svim institucijama i javnosti da se o njemu očituju, međutim, drži da ovo nije dovoljno važna problematika da bi se raspisala javna rasprava. Odgovorio je gospođinu Sanaderu rekavši kako postojeći Zakoni o blagdanima, spomendanu i neradnim danima iz 1991. i 1996. ne definiraju 30. svibnja kao Dan hrvatske državnosti, nego se on samo tako zva. Istaknuo je da predloženi Zakon predstavlja samostalnu inicijativu koja ne ide za tim da se na silu mijenjaju simboli hrvatske države. Drži da u raspravi nisu izneseni pravi argumenti da Hrvatska nema svoj dan nezavisnosti to prije što je Dan državnosti proglašen prebrzo te je preduhitrio stvaranje države. Osvrnuo se i na prijedlog gospođe Lalić naglasivši kako ne želi ulaziti u vjersko crkveni aspekt postojećeg Zakona. Naveo je samo kako od svih zapovjednih blagdana jedino Tijelovo nije i državni blagdan. Međutim, oko toga bi mišljenje trebala dati službena

tijela Katoličke crkve, zaključio je zastupnik. Smatra također da se Hrvatska sa 11 ili 12 neradnih dana u godini nalazi u sredini, budući da je raspon zemalja svijeta od 5 pa do 15 neradnih dana. Glede prijedloga da 2. siječnja bude neradni dan, rekao je da to treba ispitati, ali razlog nikako ne bi trebalo tražiti u turizmu. Odgovorio je potom gospodinu Belji istaknuvši kako je preoštra njegova ocjena da je predloženi Zakon karika u lancu detudmanizacije i obezvređivanja svega što je stvoreno. Detudmanizacija je na mjestu ako ukida negativne aspekte u njegovoj vladavini, međutim ovo su datumi koji bi trebali objedinjavati sve stranke, smatra gospodin Škrabalo.

Za ispravak netočnog navoda javila se **Ingrid Antičević-Marinović (SDP)**. Smatra da je predlagatelj previdio svoj

iskaz da će razmisliti o uvođenju Tijelova kao državnog blagdana jer bi onda svi crkveni blagdani trebali biti i državni.

Repliku je imao **Ante Beljo (HDZ)**. Drago mu je da ovaj Zakon nema veze s detudmanizacijom Hrvatske te pita zašto mijenjati jedan ustaljeni datum koji obilježava hrvatsku državnost. Ljudima je to, kaže, već postao dio svakodnevnog života.

Na ispravak netočnog navoda i repliku odgovorio je predlagatelj, **mr. Ivo Škrabalo (HSL)**. Drži da gospoda Antičević-Marinović nije razumjela, kada je on govorio o Tijelovu, budući da je rekao kako bi o toj ideji trebalo samo raspravljati. Osvrnuo se i na pojam detudmanizacije, te je rekao da on vodi u polemike umjesto u konstruktivno mišljenje da je ona potrebna u onom aspektu u kojem

želimo ispraviti sve negativno što se nedavno događalo. Zaključio je da bi trebalo ostati realan te popraviti ono što treba popraviti, a sačuvati ono što je dobro.

Netočni navod ispravio je **Ante Beljo (HDZ)**. Rekao je da pod detudmanizacijom smatra dehrvatizaciju Hrvatske i u tom smislu zalaže se za to da se hrvatski narod ne odrekne onoga što je pozitivno i svima zajedničko.

Nakon što je rasprava okončana, većinom glasova (93 "za", 31 "protiv" i dva "suzdržana"), Hrvatski sabor prihvatio je u prvom čitanju Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o blagdanima, spomendanima i neradnim danima u Republici Hrvatskoj.

M.S.

PRIJEDLOG ZAKONA O BRDSKO-PLANINSKIM PODRUČJIMA

Poticajne mjere i vraćanje "tradicionalnih" prava

Hrvatski je sabor 30. ožujka 2001. nakon rasprave prihvatio Prijedlog zakona o brdsko-planinskim područjima koji su podnijeli zastupnici Dragutin Vrus (SDP) i Vladimir Šepčić (SDP). Tim se zakonom predlaže niz poticajnih mjera za ostatak stanovništva na tim prostorima, poticanje ulaganja u nove gospodarske djelatnosti, reinvestiranje i investiranje u postojeće, vraćanje lokalnom stanovništvu tradicionalna prava kao npr. ubiranje šumskih plodova, ispaše stoke itd.

Brdsko-planinska područja utvrđuju se kao područja od interesa i pod posebnom zaštitom RH radi poticanja demografske obnove, naseljavanja te, među ostalim, stvaranja preduvjeta za gospodarski razvoj uz korištenje prirodnih resursa. Primjena ovog zakona predlaže se od 1. siječnja 2002. godine kako bi se u proračunu za 2002. godinu osigurala sredstva za njegovu provedbu (75 posto osigurava se u državnom proračunu a 25 posto u proračunu jedinice lokalne uprave i samouprave).

RASPRAVA

Uređuje se što se u smislu ovog zakona podrazumijeva kao brdsko-planinsko područje, utvrđuju se brdsko-planinska područja posebne državne skrbi u dvije skupine. U prvu ulaze jedinice lokalne samouprave koje imaju negativan prirodni prirast stanovništva, nižu stopu gospodarskog rasta i razvoja, veću stopu nezaposlenosti i niži standard stanovništva od prosjeka na razini države te niži stupanj izgrađenosti i opremljenosti krupnom i komunalnom infrastrukturom te javnih

Uređuje se što se u smislu ovog zakona podrazumijeva kao brdsko-planinsko područje, utvrđuju se brdsko-planinska područja posebne državne skrbi u dvije skupine

službi. Drugu skupinu čine ostale jedinice lokalne samouprave čije stanovništvo zbog nepovoljnog djelovanja klimatskih uvjeta i drugih prirodnih sila imaju otežane i skuplje uvjete življenja od ostalog stanovništva u RH, a odluku o tome u koju skupinu ulazi pojedina jedinica donosila bi Vlada RH.

Republika Hrvatska poticat će, kako proizlazi iz jedne od predloženih odredbi, posebnim mjerama opstanak pučanstva i naseljavanje na tim područjima. Obitelj s prebivalištem u brdsko-planinskom području iz prve skupine ima pravo ubrati i pripremiti 10 m³ a iz druge skupine 5 m³ drveta za ogrjev bez plaćanja naknade po programu "Hrvatskih šuma". Tu je i pravo na ubiranje šumskih plodova bez naknade (osoba starija od 16 godina (iskaznicu će izdati najbliža šumarija), pravo ispaše (osoba koja obavlja djelatnost stočarstva), kosidbe livada i pašnjaka u državnom vlasništvu i vlasništvu jedinica lokalne samouprave bez naknade.

Isto tako obitelj koja prebiva na tom području ima pravo bez naknade puštati na ispašu i hranjenje svinje, ovce, koze i stoku u šume oko njihovog naselja a fizičkoj i pravnoj osobi koja obavlja gospodarsku djelatnost u cijelosti se umanjuje porezna osnovica po kojoj se plaćaju porezi za reinvestirana sredstva te druge olakšice. Tu je i smanjenje poreza na dohodak, na dodanu vrijednost itd. za 50 posto poreznom obvezniku s prebivalištem u prvoj skupini, odnosno za 20 posto u drugoj skupini.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo ocijenio je da nema ustavnopravne zapreke za donošenje ovog zakona te da tekst Konačnog prijedloga valja doraditi sukladno propisima iz tog pravnog područja.

RASPRAVA

Vladimir Šepčić govorio je o predloženom zakonu kao jedan od predlagatelja. Prirodne ljepote, očuvana priroda, čist zrak, raznovrsnost biljnog i životinjskog svijeta na brdsko-planinskom području te vodni potencijali nisu dovoljni da promijene tamošnje uvjete življenja, rada i privređivanja koji su izrazito nepovoljniji od prosjeka Republike Hrvatske. Tu je teško socijalno stanje i prilike stanovništva, odlazak mladih u veće gospodarske centre, rijetka naseljenost, starost stanovnika i pad njihovog broja, teški uvjeti rada i života, zapuštena poljoprivreda i stočarstvo, a sve to dodatno pogoršano ili uništeno ratnim razaranjima od agresora u Domovinskom ratu, pretvorbom i privatizacijom s ukidanjem radnih mjesta i zatvaranjem tvrtki. Sve to traži i ukazuje na nužnost uređenja zakonske osnove za stvaranje uvjeta za ubrzan razvitak ovih krajeva. To je moguće prije svega, rekao je, uključivanjem ljudi u svijet rada, poduzetništva i gospodarskog razvojnog stvaralaštva, otvaranjem radnih mjesta.

Stoga se ovim zakonskim prijedlogom uvode poticajne mjere za demografsku obnovu, gospodarski rast i održivi razvitak, rekao je, među ostalim zastupnik.

Rasprava je potom otvorena i najprije su govorili izvjestitelji klubova zastupnika.

Zakonom odrediti kategorije područja

Mr. Željko Glavan (HSLŠ) je rekao da Klub zastupnika podržava ovakav zakon o brizi i skrbi o brdsko-planinskim područjima. Ujedno izražava žaljenje što ovi elementi zakona nisu bili ugrađeni u Zakon o područjima od posebne državne skrbi kao i o otocima. Brdsko-planinska područja su krajevi Hrvatske koji jednostavno odumiru tako da je prihvatljiva ideja ovog zakona da se pomogne tim krajevima ali i očuva strateški interes Hrvatske.

Predloženi zakon, međutim, nema strateški pristup i trebalo bi ga doraditi i u njega ugraditi strateške državne mjere, da država svojim izravnim ulaganjem pokrene osnovu gospodarskog razvitka. Tek kad se stvore takvi uvjeti doći će i do direktnog ulaganja poduzetnika (sada poduzetnici nisu zainteresirani za ulaganja na tim područjima jer nema brzog profita). Sadrži i malo previše načelnih pitanja pa ovaj Klub zastupnika smatra da bi zakon trebao nabrojiti na koja se područja odnosi i u koju grupu pripadaju a ne da se opet prepusti Vladi da određuje kategorije.

Predloženi zakon površno zadire u druge zakonske propise koji reguliraju carinske pristojbe, poreze, pa ima određenih nejasnoća, rekao je zastupnik i predložio da se članci koji reguliraju porezne olakšice dorade sa stručnjacima Ministarstva financija.

Dino Debeljuh (IDS) naglašava da Klub zastupnika IDS-a u svakom slučaju održava donošenje ovakvog zakona i pohvaljuje inicijativu za to jer je ovakav zakon nedostajao dugo vremena (možda promijeniti naziv zakona jer je ovako prelimitirajući).

Mnoga su sela potpuno uništena i razorena a stanovništvo prognano (Domovinski rat), stočni fond i drugi gospodarski resursi uništeni no u Istri se to nažalost dogodilo mnogo ranije. U sve uvjete iz predloženog zakona može se uklopiti dobar dio Istre, rekao je zastupnik prvenstveno misleći na Čičariju, Gornju bujštinu, općine Ranište, Lunogav, Grožnjan itd.

Ovim bi zakonom trebalo obuhvatiti i poznatu zadaću Vlade, decentralizaciju, jer primjerice, kada bi se "Hrvatske šume" decentralizirale na način da ta područja mogu upravljati i imati koristi od svog bogatstva sigurno je da bi takve sredine, Gorski

kotar, njime dobro upravljale, rekao je zastupnik. Pridružio se prijedlogu predgovornika da se ovim zakonom taksativno navede o kojim se područjima i općinama radi.

Novi zakon o područjima od posebne državne skrbi

Dr. Jure Radić (HDZ) kazao je da se Klub zastupnika HDZ-a ne protivi ideji i intenciji zakona, dapače, smatra ga dijelom jedinstvenoga i zajedničkog projekta započetim u Zastupničkom domu kad je HDZ imao većinu (nacionalni program demografske obnove, razvitka otoka, Zakon o područjima od posebne državne skrbi).

Ovim bi zakonom trebalo obuhvatiti i poznatu zadaću Vlade, decentralizaciju, jer primjerice, kada bi se "Hrvatske šume" decentralizirale na način da ta područja mogu upravljati i imati koristi od svog bogatstva sigurno je da bi takve sredine, Gorski kotar, njime dobro upravljale.

Ovaj Klub smatra da dolazi trenutak kada bi sve te inicijative trebalo svesti u jednu kolotečinu pa stoga predlaže da se zaduži Vladi RH da prije drugog čitanja ovog zakona predloži jedinstven zakon o područjima od posebne državne skrbi kojim bi bila definirana sva ona područja RH koja treba poticati razvojno, gospodarski, demografski itd., primjerice, pogranična područja i predloži cjelovit skup mjera kojim bi država iz središnjeg proračuna i na razne druge načine poticala njihov razvitak, rekao je, među ostalim zastupnik. Taj je stav HDZ i pisano uobličio: "Zadužuje se Vlada RH da osnovne intencije ovog zakona uključi u novi zakon o područjima od posebne državne skrbi koji bi uključujući i pogranična područja sadržavao cjelovitu usmjerenost RH potpori, razvitku i demografskoj obnovi slabije razvijenih dijelova Republike Hrvatske".

Neka područja više ne bi trebala biti područja od posebne državne skrbi jer ih više gospodarska pa i demografska podloga ne svrstavaju u ta područja,

uvjeren je zastupnik, pa je sada pravi trenutak za ozbiljniju reviziju cjelovitog zakona o područjima od posebne državne skrbi.

Dr. Ante Simonić (HSS) naglasio je da Klub zastupnika HSS-a neprijeporno podržava inicijativu predlagatelja i da se slaže da ova inicijativa bude pokušaj sustavnoga rješavanja svih područja kojima su ove mjere neophodne. Zastupnici HSS-a koji dolaze iz Primorsko-goranske županije poznaju probleme u Gorskom kotaru i teret tamošnjeg življenja, imaju i materijal SOS za Gorski kotar pa neka on bude još jedan poticaj za raspravu o rješenju ovog problema, kazao je.

Depopulacija u Hrvatskoj u drugoj polovici 20. stoljeća jedan je od najštetnijih društvenih procesa koji nas je zadesio i u ovom je trenutku vjerojatno populacijski problem najveći problem RH. Klasično seljaštvo je žrtvano a nisu ga zamijenili napredni poljoprivrednici na velikim posjedima, kaže navodeći probleme tih krajeva, a jedan od njih je i odlazak školovanih mladih ljudi. To treba spriječiti, kazao je, navodeći da je u Austriji očuvanje poljoprivredne proizvodnje i šumarstva u planinskim krajevima od strateškoga značenja (postoji poseban dodatak za brdske poljoprivrednike, izjednačavanje uvjeta proizvodnje, poboljšanje infrastrukture itd.).

U cijelosti podržava akciju za povrat imovine zemljišnih zajednica, koje su od davnine bile značajne za rješavanje problema stanovništva određenog područja ali i njegovog razvoja, rekao je, među ostalim.

Revitalizacija - zadatak države

I Klub zastupnika SDP-a podržava predloženi zakon, izvijestio je **Ivan Štajduhar (SDP)**. Smatra da su brdsko-planinska područja ujedno i područja vrijednih ali neiskorištenih potencijala i da zahtijevaju posebne mjere i primjerenu koncepciju revitalizacije i razvoja što je, prije svega, zadaća države. Jedino država može donošenjem strategija i propisa za takve cjeline kroz sustav odgovarajućih, pretežito poticajnih mjera poglavito za gospodarstvo i naseljavanje postići ukupnu revitalizaciju prostora koji to sami ne mogu postići.

Na tim je područjima potrebno primjereno organizirati javne službe, objekte društvenog standarda, defi-

nirati hijerarhiju naselja kao lokalnih žarišta razvitka, rekao je, među ostalim zastupnik govoreći o hrvatskom prostoru u cjelini (ima elemente za uravnoteženu strukturu i kvalitetu prostora i okoliša) ali i poljoprivredi, od koje u Hrvatskoj živi 35 posto stanovništva, koja u godinama manje proizvodnje mora uvoziti znatne količine hrane a uzrok tome je i dijelom veoma zaostala poljoprivreda brdsko-planinskog područja i tim problemima treba posvetiti veću pažnju, rekao je.

Dario Vukić (HDZ) smatra da je ideja pisanja samog zakona nastala u Gorskom kotaru a i on sam počeo je pisati takav zakon no kad je vidio ovaj prijedlog nije htio "duplirati". Primijetio je najprije da naziv zakona ne odgovara početnom cilju, olakšicama za brdsko-planinsko područje odnosno Gorski kotar jer bi u prvu skupinu jedinica ušlo oko 80 posto općina, gradova i područja RH pa će se učinci koji bi se trebali odnositi na Gorski kotar značajno umanjiti. Trebalo bi i razmisliti o odredbi o financiranju prema kojoj na jedinice lokalne uprave i samouprave otpada obveza od 25 posto a utvrđeno je da će 98 posto njih u RH trebati dotirati iz tzv. Fonda za izravnjanje. To više što je riječ o područjima s izrazito otežanim uvjetima privređivanja i življenja. Stoga će ove obveze iz zakona biti neprovedive, upozorava zastupnik.

Željko Pavlic (HSL) također podržava predloženi zakon. Velik dio seoskog stanovništva seli se u gradove koji su sve više napučeniji dok su ostali dijelovi Hrvatske sve prazniji, rekao je potkrepljujući to brojčanim podacima. U 20 najvećih gradova živi 1,8 milijuna stanovnika od kojih tek njih 19.000 živi u tom naselju od rođenja.

Slaže se da bi Sabor trebao imati odlučujuću riječ u određivanju kriterija za uvrštenje područja u ovaj zakon a do drugog čitanja trebalo bi pripremiti (i Vlada RH) popis općina koje zadovoljavaju kriterije "ulaska" u ovaj zakon jer poticaji koje on nudi dobro bi došle svakoj općini. Naglasio je pritom da se nada da nadmorska visina nekog područja neće biti kriterij koji će utjecati na (ne) uvrštavanje jer, ponovio je već više puta istaknuto pitanje, u Medimurskoj županiji postoje (granične) općine - Štrigova, Gornji Mihaljevec - koje zadovoljavaju sve ove uvjete osim

nadmorske visine (i to zbog svega desetak metara).

Predloženo ugraditi u cjelovit zakon

Marijan Maršić (HSS) naglašava kako nije protiv bilo koje inicijative u Saboru koja će pomoći rješavanju teške gospodarske, demografske i socijalne situacije na određenom području RH. Međutim, zastupnik je podsjetio na obvezu Vlade RH iz srpnja prošle godine a nakon rasprave o Zakonu o područjima od posebne državne skrbi da izradi i u saborsku proceduru uputi prijedlog zakona o utvrđivanju područja koja su bila pod utjecajem ratnih djelovanja (nisu bila okupirana) s poticajnim mjerama za njihov razvoj te rekao da ovaj predloženi zakon može prihvatiti ako bude ugrađen u jedan cjelovit zakon koji će obuhvatiti i tih 24 posto teritorija RH.

Na tim su područjima u prvom redu potrebna radna mjesta, da svaki žitelj može od rada živjeti, mogućnost školovanja i kvalitetna zdravstvena skrb.

Tonči Žuvela (SDP) kao otočanin zna što znači živjeti na prostoru sa specifičnim, posebnim obilježjima i stoga svakako podržava ovaj zakon koji bi trebao dovesti do lakšeg života žitelja na tim prostorima, u koje spadaju i brdsko-planinska područja i otoci. Na tim su područjima u prvom redu potrebna radna mjesta, da svaki žitelj može od rada živjeti, mogućnost školovanja i kvalitetna zdravstvena skrb.

Također smatra da do drugog čitanja treba precizirati kriterije za definiranje brdsko-planinskog područja, rekao je, među ostalim.

Dr. Miroslav Furdek (HSS) drži da ovu inicijativu zastupnika treba pozdraviti. Ona na određen način upozorava još jednom na izuzetno tešku situaciju na selu. Strogo treba odrediti kriterije za brdsko-planinska područja a i razmisliti, primjerice, o rješenju iz Zakona o poljoprivredi o otežanim uvjetima privređivanja. Zemlje EU definiraju takva područja na taj način pa i susjedna Slovenija, i to su područja koja ulaskom u EU mogu osigurati kvalitetnija i jeftinija

kreditna sredstva u poticanju primjerene poljoprivredne proizvodnje, čuvajući kulturnu baštinu tih područja. U tom smislu treba voditi računa i o graničnim područjima, a u Karlovačkoj županiji to su općine Ozalj, Duga Resa, Netretić, Žakanja, Bosiljevo, o područjima od posebne državne skrbi dio kojih sigurno neće moći ući u ova brdsko - planinska područja, rekao je, među ostalim zastupnik.

Misli da je ovaj zakon samo jedna inicijativa i da treba razmisliti o kvalitetnom, sveobuhvatnom rješenju za sve krajeve i područja RH koji imaju slične probleme.

Definirati infrastrukturu

Miroslav Korenika (SDP) složio se s pohvalama predloženom zakonu i da on treba biti na neki način prva stepenica u donošenju kvalitetnih poticajnih zakona upravo za građane koji žive na tim područjima. U svakom slučaju nadmorska visina ne može biti element koji će definirati ta područja, naglasio je i ovaj zastupnik poput mnogih. Posebno treba definirati koju vrstu infrastrukture treba dodatno stimulirati i graditi na tim područjima (definirati i izvore financiranja) a i definirati gradove i općine koji trebaju imati poboljšane stimulativne uvjete za nastavak života i rada, rekao je, među ostalim izrazivši žaljenje što Vlada nije u određenom roku pripremila novi zakon o područjima od posebne državne skrbi.

Stjepan Henezi (SDP) replikom je upozorio da već imamo zakone o područjima od posebne državne skrbi, o otocima, da se sada nudi ovaj zakon, može se ponuditi i zakon o poplavnim područjima, pa smatra da ukoliko se

ide s mnogo posebnosti čitavu ćemo Hrvatsku staviti kao poseban slučaj a to nije vjerojatno nikome cilj, rekao je. **Miroslav Korenika** je odgovorio da se često s posebnostima Hrvatske volimo hvaliti a raznolikost daje kvalitetu. Neki zakoni se nisu mogli provoditi zbog nedostatka novca a ovakvi zakoni ističu posebnosti određenih područja važnim i zbog demografske obnove, ali i sigurnosne komponente i na neki način "nagrađuju" ljude koji tamo odluče živjeti.

Hrvoje Zorić (HSL) složio se s primjedbama da je Sabor donio puno zaključaka koji nisu realizirani. Najprije bi trebalo tražiti njihovu realizaciju jer donošenjem novih zakona, propisa samo će se stvoriti njihova inflacija bez ikakve koristi. Načelno podržava donošenje ovog zakona koji namjerava poboljšati život ovih područja ali se i slaže s onima koji kažu da nije dobro parcijalno rješavati bilo koji problem.

U svijetu već postoji tendencija bježanja iz grada na selo, kaže zastupnik uz nadu da će to i kod nas početi a na takvim područjima je i danas moguće primijeniti najsuvremenija tehnološka rješenja i pokrenuti posao uz mala ulaganja, i ne treba očekivati da će sve riješiti država, primijetio je uz naglasak na potrebu razvijanja samosvijesti i inicijative kod mladih.

Zaustaviti iseljavanje iz Dalmatinske zagore

Vedran Lendić (SDP) naglašava da treba shvatiti da postoje područja u RH koja su u potpunosti u neravnopravnom položaju u odnosu na gradove i neka druga mjesta u zemlji a

ovim se zakonom može pripomoći da se na ta područja vrati život. Zatim je govorio o Dalmatinskoj zagori, kraju koji je možda u najtežoj poziciji u državi a ima potencijal da bude bogat i razvijen kraj. Knin, Vrgorac, Sinj, Drniš, Imotski imali su i privredu i poljoprivredu ali su kroz povijest platili, sa nezaposlenošću, iseljavanjem, devastacijom područja, sve ono što se događalo na tim područjima. Ovaj zakon treba podržati jer se mora zaustaviti iseljavanje s tog područja, rekao je, među ostalim.

Ivan Penić (HDZ) slično je govorio o Žumberku smatrajući da taj kraj kao i područje Like, Gorskog kotara, otoci, područja od posebne državne skrbi i granična područja moraju imati mogućnost bržeg razvoja i zaustavljanja izumiranja.

Završnu riječ je zatim imao predlagatelj **Vladimir Šepčić**. Zahvalio je zastupnicima na raspravi i doprinosu s inicijativama i mišljenjima koji će se pokušati skupiti u jedan kvalitetan prijedlog kako bi se pomoglo onima koji još žive na brdsko-planinskim područjima i tamo ih zadržati.

Rasprava je zatim bila zaključena.

Hrvatski sabor jednoglasno je sa 99 glasova "za" 30. ožujka 2001. prihvatio Prijedlog zakona o brdsko-planinskim područjima.

Predsjedatelj i potpredsjednik Hrvatskog sabora **mr. Mate Arlović** objasnio je da je donošenjem ovakvog zaključka bespredmetno glasovati o prijedlogu zaključka Kluba zastupnika HDZ-a a zatim je **dr. Jure Radić** povukao taj prijedlog rekavši da je on zapravo uključen u zaključke Sabora kojim se obvezuje Vlada da novelira Zakon o područjima od posebne države skrbi.

Đ.K.

PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O ZAPOŠLJAVANJU

Predstoje opsežniji zahvati u sustav zapošljavanja

Priklonivši se mišljenju Vlade, odnosno matičnog Odbora Hrvatski sabor je, na sjednici krajem ožujka, nakon kraće rasprave odbio Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama

Zakona o zapošljavanju, u tekstu kako ga je predložio Klub zastupnika HDZ-a. Podsjetimo, riječ je o prijedlogu da se za provođenje mjera aktivne politike zapošljavanja

ubuduće izdvaja najmanje 2 posto godišnjeg proračuna Republike Hrvatske, korekciji kriterija za stjecanje statusa nezaposlenih osoba

te uvjeta za korištenje novčane naknade i dr.

Sudionici u raspravi su, doduše, konstatirali da su neka od ponuđenih rješenja prihvatljiva, napose predviđene mjere aktivne politike zapošljavanja, ali kako je ovogodišnji Proračun već donesen nema prostora za dodatna izdvajanja za tu namjenu. Osim toga, složili su se s ocjenom Vlade da su predložene izmjene parcijalne i da postojeći Zakon o zapošljavanju mora pretrpjeti opsežnije promjene. Izrazili su nadu da će Vlada uskoro izaći sa svojim zakonskim prijedlogom o zapošljavanju (novim ili novelama postojećeg) u kojem bi trebale naći mjesta i neke od predloženih mjera.

Uvodno kažimo još da smo o prijedlozima Kluba zastupnika HDZ-a opširnije pisali u našem listu, broj 291., od 9. ožujka u okviru rasprave u Županijskom domu, koji im je dao podršku (str. 17. pod naslovom: "Definirati sredstva za aktivnu politiku zapošljavanja"). Tom prilikom objavili smo i Mišljenje Vlade Republike Hrvatske.

UVODNO IZLAGANJE

Obrazlažući zastupnicima osnovne intencije ovog zakonskog prijedloga **Dario Vukić** je naglasio da su predlagatelja potaknuli na njegovo podnošenje ubrzani rast nezaposlenosti, najava otpuštanja više desetaka tisuća zaposlenih iz sektora državnih službi i javnih poduzeća te veliki broj očekivanih stečajeva. Napomenuo je da se predloženim zakonom predviđa godišnje izdvajanje za provođenje mjera aktivne politike u zapošljavanju u iznosu od najmanje 2 posto Državnog proračuna. Oko 25 posto navedenih sredstava koristilo bi se za zapošljavanje osoba koje prvi put traže posao (u veljači ove godine evidentirano ih je 105 tisuća), a po 20 posto za zapošljavanje razvojačenih branitelja te za prekvalifikaciju za deficitarna zanimanja. Ostale mjere odnosile bi se na samozapošljavanje, zapošljavanje osoba starijih od 50 godina, i drugih s otežanim mogućnostima zapošljavanja, itd.

U nastavku je podsjetio da je ovaj zakonski propis upućen u saborsku proceduru prije donošenja Državnog proračuna za 2001. godinu, ali, nažalost, ranije nije došao na dnevni red. Spomenuo je i to da je prilikom usvajanja Proračuna amandmansi zatražio da se u državnoj blagajni

predvidi 980 mln. kuna za provođenje aktivne politike u zapošljavanju. Budući da je taj amandman odbijen, Klub zastupnika predlaže da se za tu namjenu u ovoj i sljedećim godinama usmjeri dio prihoda (najmanje 10 posto) od najavljene privatizacije.

Po riječima zastupnika predlagatelj je prvenstveno vodio računa o tome da korisnici prava na novčanu naknadu budu isključivo socijalne kategorije stanovništva. Tako bi pravo na polovicu pripadajuće novčane naknade imale osobe čiji prihod po članu uže obitelji prelazi prosječni prihod u Republici Hrvatskoj, kao i one kojima ukupna imovina uže obitelji premašuje iznos od milijun i 200 tisuća kuna. Isto bi vrijedilo i za osobe za koje ovlaštena inspekcija rada utvrdi da obavljaju neregistrirani rad ili djelatnost. Sve veća pojava socijalno ugroženih kategorija stanovništva zahtijeva, kaže, i korekciju uvjeta za stjecanje prava na novčanu naknadu, kao i vremena korištenja te naknade. Naime, nema sumnje da se mnogi nezaposlenici, naročito oni starijih godišta, neće tako brzo zaposliti pa im treba povećati dužinu primanja novčane naknade. Primjerice, vrijeme primanja novčane naknade za nezaposlene koje su provele na radu više od 10 godina povećalo bi se sa sadašnjih 312 na 624 dana.

Sve veći broj nezaposlenih zahtijeva i povećanje kruga osoba koje će biti korisnici prava na mirovinsko i invalidsko osiguranje (ovisno o broju godina provedenih na radu) te korekciju odnosno proširenje kriterija za stjecanje statusa nezaposlene osobe. Stoga Klub zastupnika HDZ-a predlaže i rješenja koja bi trebala smanjiti prijavljivanje većeg broja objektivno radno nesposobnih ili osoba koje se izuzetno teško zapošljavaju na Zavodu za zapošljavanje.

Najzad, predloženim bi se ozakonili agencijski poslovi u zapošljavanju koji dosad nisu bili regulirani Zakonom o zapošljavanju, a u praksi su sve učestaliji. Naime, postoje brojne tvrtke koje uglavnom rade za strane poslodavce i čiji poslovi mahom predstavljaju sivu granu gospodarstva. Ozakonjenje navedenih poslova pridonijelo bi transparentnosti njihova rada i osiguralo uplatu poreza u državnu blagajnu, zaključio je Vukić.

RASPRAVA

Nakon njegova javljanja javila se za riječ **Darinka Orel**, izvjestiteljica Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo. Napomenula je da su se članovi tog radnog tijela složili s mišljenjem Vlade da postojeći Zakon o zapošljavanju mora pretrpjeti opsežnije izmjene i dopune od predloženih (isto stajalište zauzeo je i Odbor za zakonodavstvo). Procijenili su, naime, da usvajanje rješenja što ih predlaže Klub zastupnika HDZ-a ne bi rezultiralo noveliranjem onih dijelova zakona koji su se u praksi pokazali nedostatnima.

Po riječima zastupnice članovi Odbora podržali su prioritete Vlade i Ministarstva rada i socijalne skrbi u borbi protiv siromaštva i socijalne isključivosti. Riječ je o donošenju nacionalnih programa zapošljavanja te borbe protiv siromaštva i socijalne isključivosti, provedbi mirovinske reforme, poboljšavanju socijalno-pravnog položaja invalida i drugih invalidnih osoba, te decentralizaciji sustava socijalne skrbi i socijalne sigurnosti.

Za razliku od većine članova tog radnog tijela koji su sugerirali zastupnicima da ne prihvate predloženi zakon, dr. Juraj Njavro je, kaže, bio drugačijeg mišljenja. Smatra, naime, da bi ga trebao prihvatiti jer sadrži prihvatljiva socijalna rješenja koja mogu pomoći osobama bez posla u okolnostima rastuće nezaposlenosti. To više što je u pitanju zajednički cilj - kako preokrenuti taj trend i ostvariti povećanje zaposlenosti.

Predložena rješenja parcijalna

Govoreći u ime Kluba zastupnika SDP-a, **Branka Baletić** je konstatirala da, s obzirom na promjene na tržištu rada, nema sumnje da treba novelirati postojeći Zakon o zapošljavanju iz 1996. godine. Predložene izmjene, kaže, sadrže i prihvatljiva rješenja, ali ona nisu dovoljna za cjelovitije i sveobuhvatnije reguliranje problematike nezaposlenosti.

Po mišljenju njenih stranačkih kolega Prijedlog Kluba zastupnika HDZ-a samo je parcijalno rješenje, posebno stoga što su predložene izmjene uglavnom usmjerene na poboljšanje položaja nezaposlenih, za što u Proračunu nisu osigurana sredstva. Pitanje zapošljavanja, naglašava zastupnica, ne može se

promatrati izdvojeno od gospodarskog razvitka koji je osnovni preduvjet za otvaranje novih radnih mjesta. Kako reče, u Klubu zastupnika SDP-a smatraju aktivnu politiku na tržištu rada jednim od najznačajnijih mehanizama za ispravljanje neadekvatnog djelovanja tržišta.

Naime, upravo pomoću mjera aktivne politike zapošljavanje podržava se odrednica koja se temelji na fleksibilnosti, poduzetništvu, jednakosti među spolovima i povećavanju zaposlenosti. Zbog toga se esdepeovci zalažu za što hitnije donošenje cjelovitog zakona o zapošljavanju kojim bi se posebno uredila priprema za zapošljavanje i posredovanje, te kraći vremenski period kao preduvjet za stjecanje prava na novčanu naknadu radi nezaposlenosti. Drže, također, da valja precizirati segmente aktivne politike u zapošljavanju, omogućiti osiguranje radi nezaposlenosti osoba koje samostalno obavljaju profesionalnu djelatnost i onih koje ostvaruju prihode od drugih povremenih samostalnih djelatnosti. Jedino ako se zakonom buhvate svi ti segmenti u problematici zapošljavanja možemo računati na veću učinkovitost instituta predviđenih Zakonom o zapošljavanju, zaključila je zastupnica, napomenuvši da iz navedenih razloga njeni stranački kolege ne mogu podržati predložene izmjene i dopune.

Nije pogodena svrha

Po riječima **Marijana Maršića**, glasnogovornika Kluba zastupnika HSS-a, nezaposlenost je "karcinom" današnjice i jedan od problema koji zasigurno zadaje najviše glavobolje Vladi RH. Riječ je, kaže, o naslijeđenom problemu, ali zabrinjava činjenica da on poprima sve veće razmjere. S tim u svezi osvrnuo se na konstataciju predstavnika predlagatelja, kako problem nezaposlenosti, uz tendenciju daljnjeg porasta u srednjoročnom razdoblju, zahtijeva rafiniranu kategorizaciju socijalno ugroženih osoba. Kako reče, zastupnici HSS-a ne prihvaćaju prvi dio te konstatacije jer smatraju da u Hrvatskoj ima dovoljno stručnih i sposobnih ljudi koji su se spremni uključiti u surovu tržišnu europsku utakmicu i koji će, među ostalim, biti jedan od zamašnjaka bržeg gospodarskog rasta. S druge strane, vjeruju u mudrost i sposobnost Vlade RH koja

već stvara okvire za zaustavljanje rasta nezaposlenosti.

Haesesovci vjeruju i u dobru namjeru predlagatelja izraženu u članku 5. ovog Zakona kojim se regulira vrijeme primanja novčane naknade za nezaposlene, iako se ne slažu s kategorizacijom u prvom odlomku a i drugi smatraju nepotpunim (nije dovoljno uzeti u obzir samo jedan kriterij a upitan je i sam broj godina). Za njih je upitan i stavak 5. članka 6. koji "na mala vrata potiče nepoštvavanje zakona". Naime, riječ je o odredbi prema kojoj bi pravo na polovicu iznosa novčane naknade imale osobe za koje se nadzorom ovlaštene inspekcije rada utvrdi da obavljaju neregistrirani rad ili djelatnost.

Po mišljenju zastupnika HSS-a najveći je nedostatak predloženog Zakona taj što nije pogodilo svrhu i zbog toga ga, u ovom trenutku, ne mogu podržati. Uvjereni su, naime, da će se realizacijom programa Vlade i gospodarske strategije Republike Hrvatske te niza poticajnih mjera koje Vlada poduzima, stvoriti uvjeti za otvaranje novih radnih mjesta.

Kombinacija poticajnih mjera dala dobre rezultate

Uključivši se u raspravu, **Dario Vukić** je pojasnio da je ovaj zakon predložen s namjerom da se spriječi enormni porast nezaposlenosti (već smo se približili brojci od oko 400 tisuća nezaposlenih ili stopi nezaposlenosti većoj od 23 posto). Stoga ubuduće za rješavanje tog problema treba izdvajati više od 1 posto BDP-a (danas se u Hrvatskoj za tu namjenu izdvaja svega 0,4 posto, za razliku od razvijenih zemalja OECD-a koje troše 1,7 posto BDP-a).

Potaknut primjedbama iz rasprave napomenuo je da je predlagatelj želio spriječiti da osobe koje rade na crno primaju novčanu naknadu od Zavoda za zapošljavanje u cjelokupnom iznosu. Naglasio je da zakon krše te osobe a ne predlagatelj. Iznio je i službene podatke Zavoda za zapošljavanje o rezultatima provođenja Programa mjera za provedbu nacionalne politike zapošljavanja što ga je bivša Vlada prihvatila 1998. godine. Naime, zahvaljujući poticajnim mjerama zapošljavanja, poticanju samozapošljavanja, kreditiranju malog i srednjeg poduzetništva, javnim radovima te zbrinjavanju viška zaposlenika,

riješeno je status 76 tisuća nezaposlenih osoba za što je utrošeno nešto manje od 708 mln. kuna. Nažalost, zbog nedostatka sredstava provođenje tog programa prekinuto je u ožujku prošle godine (osim mjera započelih ranije. Prema tome, nema

Realizacijom programa Vlade i gospodarske strategije Republike Hrvatske te niza poticajnih mjera, stvorit će se uvjeti za otvaranje novih radnih mjesta.

smisla sjediti skrštenih ruku i čekati da dođe do gospodarskog rasta koji bi trebao riješiti gorući problem nezaposlenosti, zaključio je Vukić.

Dr. Ljerka Mintas - Hodak (HDZ) konstatare je na početku svog izlaganja da za ovu prevažnu temu očito nema većeg interesa među zastupnicima, a ovoj raspravi koja se vodi u kasne noćne sate nije nazočan ni predstavnik Vlade. Ne slaže se ni s argumentima zbog kojih Vlada ne prihvaća predložene izmjene i dopune (njena osnovna zamjerka je da su parcijalne) to više što se zastupnici dnevno suočavaju s parcijalnim promjenama različitih zakona. Rješenja koja nudi Klub zastupnika HDZ-a možda nisu cjelovita, ali predložene mjere aktivne politike zapošljavanja mogu barem donekle ublažiti sadašnju nezaposlenost u Hrvatskoj, tvrdi zastupnica. Toga su, kaže, svjesni i predstavnici Vlade i resornog ministarstva. Naime, broj nezaposlenih povećao se od kraja 1999. godine za 60 tisuća, a među njima je 110 tisuća mladih. Stoga bi ovaj zakon trebalo pustiti u drugo čitanje i na taj način potaći Vladu da brže pripremi pripremi novog zakona o zapošljavanju odnosno izmjenama postojećeg, ili barem izradi cjelovitog programa poticanja zapošljavanja koji je premijer Račan najavio još u studenome prošle godine na aktualnom satu. Nažalost, od tog programa zasad nema ni traga, ali je zato na današnjoj sjednici Vlade donesen socijalni program zbrinjavanja 3,5 tisuće djelatnika Hrvatskih željeznica koji će biti otpušteni (to je dobar korak ali također parcijalan).

Nema sumnje, kaže zastupnica, da je dugoročno gledajući, gospodarski razvitak jedini pravi način rješavanja problema nezaposlenosti, ali mi smo još vrlo daleko od toga (projekcije

gospodarskog rasta za ovu i sljedeće godine su relativne skromne). Svjesna činjenice da ovaj zakon neće dobiti podršku većine zastupnika, pledirala je na Vladu da ozbiljnije razmotri predložene mjere i iskoristi dio rješenja u pripremi svog zakonskog prijedloga o zapošljavanju, koji bi se što skorije trebao naći na zastupničkim klupama.

U svom ponovnom javljanju **Branka Baletić** je napomenula da Klub zastupnika SDP-a nije odbacio predloženi zakon u cijelosti. Smatraju, naime, da su neka rješenja dobra i da bi ih Vlada trebala imati u vidu kod izrade svog zakonskog prijedloga. To se -kaže- posebno odnosi na mjere aktivne politike zapošljavanja. Nažalost, ovogodišnji Proračun je već izglasan i nema prostora za izdvajanje dodatnih 2 posto proračunskih sredstava za tu namjenu. Osim toga, predlagatelj predlaže i širenje nekih drugih prava nezaposlenih osoba. Odgovarajući na njenu repliku **Ljerk Mintas - Hodak** je podsjetila na činjenicu da je ovaj zakon upućen u saborsku proceduru još u studenome prošle godine, dakle prije izglasavanja Državnog proračuna za ovu godinu. Pripomenula je i to da su prilikom donošenja ovogodišnjeg Proračuna njeni stranački kolege zatražili (amandmanom) da se u tom dokumentu planiraju sredstva za provođenje mjera aktivne politike zapošljavanja.

Poticaaj za rješavanje problema zapošljavanja

Odgovarajući na primjedbe zastupnika, **Dario Vukić** je podsjetio na činjenicu da je lani svega 397 od ukupno 360 tisuća nezaposlenih ostvarilo pravo na mirovinsko i invalidsko osiguranje, što je Mirovinski fond stajalo 2 mln. kuna. Smatra da navedene brojke upućuju na zaključak da u zakonu treba nešto promijeniti u korist nezaposlenih osoba. I u slučaju da je ovaj zakon usvojen prije donošenja Proračuna Hrvatska bi još uvijek izdvajala manje sredstava za rješavanje problema nezaposlenosti od razvijenijih zemalja OECD-a, konstatirao je Vukić (nešto iznad 1 posto bruto domaćeg proizvoda). Napomenuo je također, da pored gospodarskih aktivnosti sve zemlje, posebice one u razvoju i tranzicijske dio svog bruto domaćeg proizvoda troše na zapošljavanje (primjerice, Mađarska i Poljska izdvajaju između 2 i 3 posto). Po njegovim riječima ovim zakonom je primarno trebalo napraviti pravni okvir i, što je najvažnije, riješiti financiranje, kako bi Zavod za zapošljavanje mogao razraditi predložene i druge mjere za poticanje zapošljavanja. Izrazivši žaljenje što je

Za rješavanje problema zapošljavanja u Hrvatskoj se godišnje izdvaja svega 0,4 posto BDP-a, za razliku od razvijenih zemalja OECD-a koje za tu namjenu troše 1,7 posto BDP-a.

u raspravi prošao nezapaženo prijedlog da se legalizira rad privatnih agencija za zapošljavanje, što se u svijetu uvelike prakticira, napomenuo je da bi predložene izmjene i dopune trebale potaći Vladu i zastupnike da aktivno porade na rješavanju trenutno najvećeg socijalnog i političkog problema u Hrvatskoj. Izrazio je uvjerenje da će se Vladin Prijedlog zakona o zapošljavanju uskoro naći pred zastupnicima a ne da se čeka da tržište rada i kapitala samo regulira odnose na tom tržištu.

U nastavku sjednice uslijedilo je glasovanje o predloženom zakonu. Sukladno prijedlogu matičnog Odbora, odnosno mišljenju Vlade RH, zastupnici su, većinom glasova, odbili Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zapošljavanju, u tekstu kako ga je predložio Klub zastupnika HDZ-a.

M.Ko.

PRIJEDLOG ZAKONA O UPRAVLJANJU JAVNIM USTANOVAMA U KULTURI

Jača položaj osnivača

Nakon kraće rasprave Hrvatski sabor je na sjednici 5. travnja prihvatio Prijedlog zakona o upravljanju javnim ustanovama u kulturi kojim se uređuje upravljanje javnim ustanovama u kulturi u područjima koja nisu regulirana posebnim propisima. Sve primjedbe, prijedlozi i mišljenja iz rasprave proslijeđeni su predlagatelju, radi pripreme Konačnog prijedloga zakona. Zastupnici su, uz to, zadužili Vladu RH da prije, ili istodobno s Konačnim prijedlogom ovog zakona, izade s Konačnim prijedlogom zakona

o izmjenama i dopunama Zakona o financiranju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave.

Budući da smo o predloženom zakonu detaljnije pisali u našem listu br. 295. (na strani 23.), prikazujući raspravu u Županijskom domu koji ga je također podržao, uvodno podsjetimo samo da se njime nastavlja sa započetom decentralizacijom u ovoj oblasti. Naime, predloženim rješenjima ovlasti Ministarstva kulture i dalje se smanjuju, a osnivačima javnih ustanova u kulturi - županijama, gradovima i općinama - prepušta se

kontrola nad upravljanjem tim ustanovama, čime preuzimaju i punu odgovornost za njihov rad.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo podupro je donošenje ovog Zakona bez primjedbi. Predložio je Hrvatskom saboru da posebnim zaključkom obveže Vladu RH da prije ili istodobno s Konačnim prijedlogom ovog zakona podnese Konačni prijedlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o

financiranju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave.

Matični **Odbor za obrazovanje, znanost i kulturu** podržao je razloge za donošenje ovog Zakona i težnju predlagatelja ka decentralizaciji javnih ustanova u kulturi. Članovi tog radnog tijela iznijeli su više primjedbi i prijedloga radi poboljšavanja i usklađivanja predloženih rješenja, kako u relacijama predloženog, tako i u odnosu na Zakon o ustanovama i na druge propise. Posebno su ukazali na potrebu poboljšanja dijela predložene regulative u odnosu na imenovanje i razrješenje ravnatelja javnih ustanova u kulturi (članci 3. i 5.). Sugerirali su predlagatelju da preispita i odredbe o nekim statusnim pitanjima (članak 11.) s obzirom na predložene nositelje ovlasti za pokretanje statusnih promjena.

U raspravi je, među ostalim, ukazano na činjenicu da je člankom 13. predviđeno da se odredbe ovog Zakona neće primjenjivati na javne ustanove u kulturi čije je osnivanje, ustrojstvo, upravljanje i rad uređeno posebnim zakonima. Članovi Odbora izrazili su dvojbu ne bi li krug izuzetaka od primjene predloženog zakona trebalo suziti samo na one ustanove kod kojih je posebnim zakonima uređeno upravljanje (budući da se taj propis bavi jedino tim pitanjem).

RASPRAVA

Demonopolizacija odlučivanja u kulturi

Obrazlažući zastupnicima ovaj zakonski prijedlog ministar kulture **dr. Antun Vujić** naglasio je da se daljnja decentralizacija u upravljanju javnim ustanovama u kulturi odnosno demonopolizacija odlučivanja ogleda u širenju domene lokalne samouprave, odnosno ingerencija osnivača. To dolazi do izražaja i kad je riječ o upravljanju, nadzoru nad zakonitošću rada, a i imenovanju ravnatelja (izostavljen je institut prethodnog mišljenja ministra kulture). Naime, predlagatelj stoji na stajalištu da je dovoljno da Ministarstvo, u okviru svojih nadležnosti, obavlja globalan nadzor nad zakonitošću rada navedenih ustanova (može intervenirati samo u slučaju njihova preimenovanja ili prenamjene, ili ako ih osnivač namjerava ukinuti). Spomenuo je i to da bi

uskoro trebao doći u drugo čitanje Zakon o kulturnim vijećima, tako da će se u predloženi propis eventualno moći ugraditi i institut konzultacije kulturnih vijeća.

Nakon uvodničara **dr. Ante Simonić**, predsjednik Odbora za obrazovanje, znanost i kulturu, obrazložio je stajališta tog radnog tijela, a potom su dobili riječ predstavnici klubova zastupnika. **Nevio Šetić** izvijestio je da Klub zastupnika HDZ-a podržava donošenje ovog zakona, uz sugestiju da se u članku 9. propiše barem minimum stručnih standarda.

Promjena djelatnosti samo odlukom osnivača

Riječ je ponovo zatražio **dr. Ante Simonić**, ovaj put kao glasnogovornik Kluba zastupnika HSS-a. Napomenuo je da njegovi stranački kolege podržavaju ideju predlagatelja da se upravljanje javnim ustanovama u kulturi decentralizira te predložene zakonske norme čiji je cilj jačanje položaja osnivača, odnosno vlasnika javnih ustanova u kulturi. Pozitivno ocjenjuju i nastojanje predlagatelja da ovaj zakon bude što kraći i što jasniji. Naglašavaju da se njime ne zadire u područje financiranja javnih ustanova u kulturi, a mišljenja su da će ga možda trebati dopuniti kad budu dotjerani Zakon o ustanovama i Zakon o kulturnim vijećima.

Ovlasti Ministarstva kulture i dalje se smanjuju, a osnivačima javnih ustanova u kulturi - županijama, gradovima i općinama - prepušta se kontrola nad upravljanjem tim ustanovama, čime preuzimaju i punu odgovornost za njihov rad.

Od njihovih konkretnih primjedbi zastupnik je spomenuo sugestiju da se precizira odredba članka 1. koja propisuje da upravno vijeće javnih ustanova ima tri ili pet članova od kojih većinu imenuje predstavničko tijelo. Osvrnuvši se na članak 3 (predviđa da javni natječaj za imenovanje ravnatelja raspisuje natječajno povjerenstvo u koje jednog člana imenuje ravnatelj ustanove) iznio je dilemu haesesovaca treba li ravnatelju povjeriti tu ovlast, budući da i sam

može biti kandidat za tu funkciju. Smatraju, nadalje, da zakonom treba predvidjeti da javna ustanova može promijeniti djelatnost samo odlukom osnivača ili vlasnika, a ne uz njegovu suglasnost, kako sugerira predlagatelj. Drže, također, da bi krug iznimaka od primjene predloženog zakona trebalo suziti samo na one ustanove kod kojih je posebnim zakonom uređeno upravljanje (a ne i osnivanje, ustrojstvo i rad).

Po mišljenju zastupnika HSS-a zakonom bi trebalo regulirati ovlasti upravnog i stručnog vijeća javne ustanove u kulturi te definirati njihov odnos. Njihovo je stajalište da bi funkcija ravnatelja trebala biti zanimanje, što podrazumijeva školovanje takvog kadra, izdavanje licence, itd. (ravnatelj mora biti menager koji čuva zakonitost poslovanja, brine o realizaciji programa rada, štiti interese poslodavca, i dr.).

Smanjuju se ovlasti Ministarstva kulture

Po riječima **Nenada Stazića** Klub zastupnika SDP-a podržava razloge za donošenje ovog Zakona. Naime, donošenjem triju posebnih zakona (o kazalištima, knjižnicama i o muzejima) ukinute su neke odredbe postojećeg Zakona koje valja oživjeti, i to za one ustanove na koje se ne odnose posebni propisi. Po riječima zastupnika esdepeovci pozdravljaju i intenciju predlagatelja da se nastavi za započetom decentralizacijom u ovom području. Naime, ovlasti Ministarstva kulture se i dalje smanjuju, a osnivačima javnih ustanova u kulturi - županijama, gradovima i općinama - prepušta se kontrola nad upravljanjem tim ustanovama, čime stječu i punu odgovornost za njihov rad. Podsjetio je na činjenicu da je nedavnim izmjenama Zakona o kazalištima već prihvaćeno rješenje prema kojem ministar više ne potvrđuje imenovanje ravnatelja kazališta koja su u vlasništvu jedinica lokalne samouprave. Predloženim se to proširuje i na ostale javne ustanove u kulturi.

U nastavku je spomenuo upozorenje zastupnika SDP-a na dvojbenu odredbu članka 10. prema kojoj bi usklađenost statuta ili općeg akta spomenutih ustanova s Ustavom ocjenjivao županijski odnosno Gradski ured za kulturu (to je isključiva nadležnost Ustavnog suda). To pravo

ne može si prisvojiti ni Ministarstvo kulture koje može podnijeti Ustavnom sudu samo zahtjev za ocjenu ustavnosti, napominje zastupnik.

Na kraju je izrazio zadovoljstvo svojih stranačkih kolega što su u predloženom zakonu zadržane odredbe postojećeg, koje onemogućavaju da osnivač ili vlasnik javne ustanove u kulturi donese odluku o njenom prestanku ili statusnim promjenama bez suglasnosti Ministarstva kulture.

Građani će moći utjecati na izbor ravnatelja

Dino Debeljuh najvio je da će Klub zastupnika IDS-a podržati ovaj zakonski prijedlog jer je u skladu s njihovim opredjeljenjem za decentralizaciju zahvaljujući kojoj će građani lakše ostvarivati svoja prava. Naime, kroz lokalnu samoupravu moći će utjecati i na izbor ravnatelja javnih ustanova, što je do sada bila rijetkost. Pohvalio je Ministarstvo kulture što odustaje od imenovanja ravnatelja u svim lokalnim ustanovama kulture ("to je rješenje bilo potpuno nakaradno") te izrazio mišljenje da to neće biti usamljen primjer.

Zakonom treba predvidjeti da javna ustanova u kulturi može promijeniti djelatnost samo odlukom osnivača ili vlasnika, a ne uz njegovu suglasnost.

Dorica Nikolić je napomenula da su se i njeni stranački kolege uvijek protivili tome da se na državnoj razini

odlučuje i o pitanjima koja se događaju na lokalnoj razini. Zbog toga u Klubu zastupnika HSLA-a podupiru donošenje predloženog zakona, jer uvodi decentralizaciju kakvu su priželjkivali. U nastavku je izrazila njihovo mišljenje da u članku 4. ne bi trebalo posebno naglašavati da se članovi upravnih vijeća javnih ustanova u kulturi biraju iz reda stručnih, odnosno umjetničkih djelatnika (druga je stvar stručno vijeće koje se bavi strukom). I haeselesovci su mišljenja da o suprotnosti statuta ili općeg akta navedenih ustanova ne može odlučivati Ministarstvo, odnosno ured za prosvjetu (primjedba na čl. 10).

Precizirati nadležnost upravnih vijeća

Nije logično, kaže **Miroslav Korenika (SDP)** da upravna vijeća ustanova kojima je vlasnik Republika Hrvatska imenuje ministar a tamo gdje su vlasnici odnosno osnivači jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, predstavnička tijela. Po mišljenju zastupnika u prvom bi slučaju spomenute ingerencije trebalo dati Vladi ili Saboru, kao predstavničkom tijelu građana, ili, pak, na razini županija, odnosno gradova i općina prepustiti tu ovlast poglavarstvima (isto vrijedi i za izbor ravnatelja). Drži, također, da bi zakonom trebalo precizirati što je sve u nadležnosti upravnih vijeća javnih ustanova u kulturi, iako je člankom 4. predviđeno da će se to regulirati statutom ili drugim aktom.

Dr. Vujić je na kraju zahvalio sudionicima u raspravi na korisnim sugestijama, te obećao da će do

drugog čitanja predlagatelj popraviti neka rješenja (npr. odredbu o ocjeni ustavnosti statuta i dr.). To se, dakako, ne odnosi na pitanja koja su drugačije regulirana Zakonom o ustanovama jer se ovim zakonom ne može derogirati taj propis. Napomenuo je, također, da predloženim rješenjima predlagatelj nije želio prejudicirati kakvi će biti odnosi između poglavarstava i predstavničkih tijela lokalnih jedinica (jasniju situaciju imat ćemo nakon donošenja Zakona o lokalnoj i područnoj samoupravi). Do drugog čitanja ovog propisa bit će, kaže, još prilike da se razmotre sugestije glede načina izbora ravnatelja javnih ustanova u kulturi. U prilog tome da to pitanje ostane u ingerenciji predstavničkih tijela spomenuo je da članovi tih tijela na razini lokalne zajednice obično dobro poznaju kandidate za tu funkciju, tako da mogu sudjelovati u demokratskoj proceduri odlučivanja o tom pitanju.

Nakon toga je predsjednik Hrvatskog sabora, Zlatko Tomčić, zaključio raspravu i dao na glasovanje zaključak o prihvatanju Prijedloga zakona o upravljanju javnim ustanovama u kulturi. Zastupnici su ga donijeli jednoglasno, a primjedbe i prijedloge iz rasprave uputili predlagatelju, da ih ima u vidu kod pripreme definitivnog zakonskog teksta. Ujedno su obvezali Vladu RH da prije ili istodobno s Konačnim prijedlogom ovog zakona podnese Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o financiranju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave.

M.Ko.

PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENI I DOPUNI ZAKONA O POREZU NA DOHODAK

Poštovati pravo jednakosti i ravnopravnosti

Sabor je velikom većinom, prihvatio prijedlog Kluba zastupnika HDZ, u prvom čitanju, da se ispravi nepravda načinjena u Zakonu o porezu na dohodak i temeljem odredbe iz Zakona o pravima hrvatskih branitelja i obitelji poginulih iz Domovinskog rata, u izračunu mirovine postupi prema potonjem zakonu, tj. oslobodi

plaćanja poreza na dohodak obitelji poginulog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata.

O PRIJEDLOGU

Stupanjem na snagu novog Zakona o porezu na dohodak utvrđen je drugačiji način oporezivanja RVI

(članak 39.) a ispuštena je odredba o načinu oporezivanja članova obitelji poginulih i umrlih hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata.

Naime, do siječnja 2001. godine dohodak ratnih vojnih invalida i članova obitelji poginulih, umrlih hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata, bio je oslobođen poreza i prireza,

prema Zakonu o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji.

Važeći Zakon o porezu na dohodak, navodi predlagatelj, ne obuhvaća obiteljske mirovine, a donijet je zbog nepoznavanja odredbe zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji koji propisuje tko i kada ostvaruje pravo na obiteljsku mirovinu. Postupak oporezivanja mirovina isplaćenih u siječnju, bio je suprotan poreznom sustavu RH i grubo je narušio načela jednakosti i pravednosti djece i supruga poginulih i umrlih hrvatskih branitelja, što propisuje Ustav Republike Hrvatske.

Rezultiralo je nemogućnošću korištenja prava na osobni odbitak svakog korisnika obiteljske mirovine koji, sukladno postojećim propisima, ostvaruju pravo na obiteljsku mirovinu.

Predlagatelj upućuje na to da je Zakon o porezu na dohodak donijet zajedno s Proračunom za 2001. godinu, a u konačnom je tekstu bilo predviđeno oslobađanje obitelji poginulih i umrlih hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata od poreza na dohodak, te proizlazi da u Proračunu nije uračunat prihod od poreza na dohodak obiteljskih mirovina "po naslovu poginuća u obrani suvereniteta Republike Hrvatske". Osim toga, broj korisnika smanjuje se završetkom svake školske, odnosno fakultetske godine.

Prema aproksimativnim izračunima uz primjenu osobnog odbitka svakog korisnika, sredstva iznose 3.750.000,00 kn godišnje.

Predlagatelj je ovaj prijedlog bio uputio u hitnu proceduru i obrazložio je potrebom da se što prije otkloni postojeće nepravilnosti, ali se o Prijedlogu raspravlja u prvom čitanju.

MIŠLJENJE VLADE

O ovom zakonskom prijedlogu očitovale se i Vlada Republike Hrvatske te drži da, prema načelu jednakosti i pravednosti, sve fizičke osobe koje ostvaruju primitke koji se u skladu s odredbama zakona o porezu na dohodak smatraju oporezivim, trebaju plaćati porez na dohodak, pri čemu se u najvećoj mjeri uvažava i socijalna funkcija tog poreza, između ostalog i putem priznanja neoporezivog dijela dohotka - osobnog odbitka svakog poreznog

obveznika, koji je namijenjen pokriću egzistencijalnih troškova poreznih obveznika i članova njihove uže obitelji.

Specifičnosti obiteljskih mirovina koje primaju članovi obitelji poginulih, nestalih i zatočenih branitelja, uvažene su kroz činjenicu da se svakom pojedinom korisniku obiteljske mirovine priznaje pravo na neoporeziv dio dohotka propisan za mirovine i to u visini mirovine, a najviše do 2.500,00 kuna mjesečno, a što proizlazi iz odredbe članak 29. stavka 1. Zakona o porezu na dohodak.

Stoga Vlada smatra da prijedlog zakona prema kojem se hrvatski ratni vojni invalidi iz Domovinskog rata i korisnici obiteljskih mirovina po poginulima, nestalima i zatočenim braniteljima iz Domovinskog rata ne bi trebali smatrati poreznim obveznicima po osnovi dohotka od nesamostalnog rada i mirovine, nije prihvatljiv.

RADNA TIJELA

Saborski Odbor za zakonodavstvo podupro je donošenje ali se usprotivio hitnom postupku, te dao primjedbu da ga valja dopuniti odredbom o stupanju na snagu ovog Zakona. Odbor za ratne veterane raspravljao je o prijedlogu kao zainteresirano radno tijelo. Smatrao je neprihvatljivim obrazloženje predlagatelja da se provede hitni postupak jer nisu precizirana sredstva za provedbu, te jer zakon ne određuje dan stupanja na snagu.

Predstavnik predlagatelja, u raspravi Odbora, naglasio je da će amandmanom zatražiti stupanje na snagu s nadnevkom 1. siječnja 2001. godine, da bi se ispravile nepravde, a također je najavio mogućnost odustajanja od potpunog oslobađanja plaćanja poreza na dohodak za HRVI Domovinskog rata.

Sjednici Odbora, nazočile su predstavnice Udruge udovica hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i izrazile zadovoljstvo predloženim zakonom jer smatraju da je ukidanjem odredbi članka 22. Zakona o pravima branitelja nanijeta nepravda u odnosu na HRVI iz Domovinskog rata koji su djelomično zadržali prava.

Članovi Odbora smatraju opravdanim prihvatiti predloženo oslobađanje plaćanja poreza na dohodak od mirovina, korisnika obiteljskih

mirovina koji su to pravo stekli pogibijom, smrću, nestankom ili zatočenjem hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata, a ne smatraju logičnim obrazloženje Vlade o neoporezivom dijelu dohotka za mirovine do 2.500,00 kuna.

Naglašena je i potreba propisivanja nadnevka stupanja na snagu zakona. Odbor za financije i Državni proračun raspravljao je o zakonu kao matično tijelo, protiveći se donošenju hitnim postupkom, jer u navedenom ne vide opravdane razloge, a raspomagao je i mišljenjem Vlade. U raspravi je izraženo više mišljenja a prevladao je stav da Prijedlog treba prihvatiti. Odbor za gospodarstvo, razvoj i obnovu raspravljao je o zakonskom tekstu kao zainteresirano radno tijelo. Odbor je raspomagao s mišljenjem Vlade i složio s navedenim argumentima, te je predložio da se ne prihvati prijedlog zakona.

RASPRAVA

Mirovina nije dohodak

U saborskoj raspravi zastupnicima se obratio u ime predlagatelja **Ivan Šuker**, i pozdravio gošće na galeriji, predstavnice udovica poginulih hrvatskih branitelja.

Naveo je motive koji su predlagatelja naveli na njegovu pripremu. Prvenstveno, jer je dohodak ratnih vojnih invalida i članova obitelji poginulih, umrlih hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata bio oslobođen plaćanja poreza i prireza prema Zakonu o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji.

Međutim, stupanjem na snagu Zakona o porezu na dohodak, člankom 39. utvrđen je drugačiji način oporezivanja za ratne invalide, pa članak 39. glasi da fizičke osobe kojima je utvrđen status ratnog vojnog invalida iz Domovinskog rata ne plaćaju porez na dohodak od nesamostalnog rada i mirovine razmjeno stupnju utvrđene invalidnosti. Oni su, međutim, starim zakonom bili sasvim oslobođeni plaćanja poreza na dohodak, a ispuštena je odredba o oslobođenju oporezivanja članova obitelji poginulih i umrlih hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata.

Predstavnik predlagatelja, napominje da mirovina nije dohodak, i primitak je po osnovi nesamostalnog

rada, bez obzira tko je isplaćuje. Naglašava stoga što Vlada u svome tumačenju uzima u obzir članak 29. stavak 1. Zakona o porezu na dohodak, i utvrđuje osobni odbitak, što prema važećem zakonu o porezu na dohodak nije moguće jer mirovina nije dohodak. Naime, i člankom 10. Zakona definirani su oblici dohotka, a to su dohodak od nesamostalnog rada, dohodak od samostalne djelatnosti, dohodak od imovine imovinskih prava i dohodak od kapitala.

Radi se o mirovinama koje se s godinama smanjuju i za proračun predstavljaju samo oko nekoliko milijuna kuna, naglašava gospodin Šuker.

Citiravši stavove ministra financija dr. Mate Crkvenca i predsjednika Kluba zastupnika SDP-a mr. Mate Arlovića da treba uvažavati odredbu Zakona o braniteljima i njihovim obiteljima (prije tri mjeseca) predstavnik predlagatelja je upitao - nije li smrt 100-postotni invaliditet.

Predsjedavajući mr. **Mato Arlović** je rekao kako vjeruje da oni koji su dali takve izjave, iza njih ostaju.

Prešlo se na izjašnjavanje u ime klubova zastupnika.

Postoje nepreciznosti

Želimir Janjić u ime Kluba zastupnika HSL-a, iznio da Klub smatra da se o Prijedlogu treba raspravljati u redovnom postupku. Naime, postoje nepreciznosti u predloženom zakonu u dijelu u kojem se govori o potrebnim sredstvima za provedbu zakona. Također, nije predviđeno kada stupa na snagu - danom objave ili s povratnim djelovanjem. I u amandmanu predlagatelja (da djeluje povratno) predlagatelj nije izvršio svoju poslovničku dužnost i naveo koji su to osobito opravdani razlozi za povratno djelovanje.

U ime Kluba zastupnika HDZ-a dr. **Juraj Njavro** je istaknuo da je donošenjem Zakona o porezu na dohodak došlo do oporezivanja korisnika obiteljske mirovine što je u suprotnosti sa Zakonom o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata, i članova njihovih obitelji koji u članku 16. stavak 4. kaže - ukoliko obiteljska mirovina pripada bračnom drugu ili djetetu ili samo djetetu hrvatskog branitelja, obiteljska mirovina iznosi 100 posto od osnovice a člankom 22. istog zakona hrvatski ratni vojni invalid Domovinskog rata

oslobađa se plaćanja svih poreza, prireza i doprinosa na plaću, naknade plaća i mirovinu, a korisnici obiteljske mirovine ostvarene prema ovom zakonu ne plaćaju porez ni prirez na mirovinu. To se nažalost dogodilo, rekao je, dr. Njavro.

Napomenuo je da su u početku mirovine bile male, gotovo kao socijalna pomoć, da bi se primjenom Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji poboljšale jer se mirovina obitelji izračunavala prema činu poginulog hrvatskog branitelja.

Pitanje koje se nameće jest - kako to da su oslobođeni 100 postotni invalidi, a nisu obitelji poginulog branitelja.

Naznačio je da ti iznosi u proračunu nisu veliki a, kao što je rekao predlagatelj, ne predviđa ih ni proračun. Od ukupnog broja mirovina, primarnih obitelji branitelja je 3.600.

Paradoks na koji upozorava jest da se u rješenju koje izdaje Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje kaže da su i supruga i djeca poginulog branitelja jednakopravni nositelji mirovine a kada je u pitanju porez, isključivo je supruga nositeljica.

Konstatirao je da je obiteljskih mirovina sve manje te da je od 7 tisuća djece s obiteljskom mirovinom sada oko 4.200.

Gospodin Njavro je ukazao na posljedice nastale nepravilnosti uslijed primjene oporezivanja, a o zakonskom prijedlogu rekao kako ga drži opravdanim i logičnim uz očekivanje da će biti prihvaćen u drugom čitanju, stupiti na snagu i biti nadoknađene i ispravljene pogreške.

Stav Kluba zastupnika HSS-a prenio je **Stjepan Živković**, rekavši da Prijedlog nedovoljno precizno regulira pitanje korištenja prava na osobni odbitak svakog korisnika obiteljske mirovine. Predlagatelj nije na adekvatan način izradio proračun potrebnih sredstava za primjenu ovog zakona a može se prigovoriti, rekao je, i tome da ne sadrži odredbu o stupanju na snagu ovog zakona.

Klub zastupnika HSS-a također drži da sredstva nisu toliko značajna da bi se oštetio državni proračun te da se načinjena nejednakost treba ispraviti. Predložili su da korisnici obiteljske mirovine oslobođanju plaćanja poreza u 100 postotnom iznosu; da ostane na snazi odredba iz zakona o pravima branitelja o oslobođanju plaćanja poreza i prireza na obiteljsku mirovinu; da će porezna uprava

donijeti uredbu o povratu obračuna u roku 15 dana od stupanja na snagu zakona i da bi izvršila obračun toga poreza u roku dva mjeseca od dana stupanja na snagu uredbe o povratu.

Izražavajući nadu da će predlagatelj uvažiti prijedloge i primjedbe Klub će podržati da se uputi u drugo čitanje.

Potrebne su promjene

U ime Kluba zastupnika SDP-a govorio je **Tonči Žuvela**, i s obzirom na to da se traži izmjena članka 39. Zakona o porezu na dohodak, Klub smatra da polazište za raspravu treba biti Ustav (članak 51), Zakon o porezu na dohodak (članci 29. i 39.), te da je poslije 1. 1. 2001. godine prilikom obračuna da je izračun mirovine proveden bez poreznih kartica i na puni iznos mirovine bez priznavanja osobnog odbitka korisnicima obiteljskih mirovina. Ova je situacija neodrživa, smatraju u Klubu i potrebne su promjene. Međutim, Prijedlog ima nekih nedorečenosti, u dijelu u kojem se traži osiguranje sredstava za provedbu zakona i u odnosu na nadnevak s početkom primjene.

Zakon je do 1. siječnja predviđao oslobođanje od plaćanja poreza, te Klub smatra da važeću odredbu Zakona treba ispraviti. Prešlo se na pojedinačnu raspravu. U njoj je prva sudjelovala **Jadranka Kosor**, i ustvrdila da je donošenjem Zakona o porezu na dohodak učinjena velika nepravda koju treba ispraviti.

Upozorila je na položaj braniteljskih obitelji u kojima se češće umire od raka, česti je suicid te djeca često ostaju bez oba roditelja. Izrazila je neshvaćanje prema stavu Vlade koja ne prihvaća predloženi zakon. Također drži neshvatljivim da stav Hrvatske gospodarske komore koja podupire Vladu i ukazuje na potrebu oštrijih rezova i značajnog smanjenja rashoda, oduzimanja prava onima koji ih koriste na temelju lažnih dokaza, lažnih branitelja, lažnih invalida i bolovanja te socijalnih slučajeva.

Zastupnica je naglasila da se predloženim zakonima i ispravljanjem nepravdi čini "korak u borbi protiv zaborava, jer bez prošlosti nema ni budućnosti".

Predsjedavajući mr. **Mato Arlović** je upozorio da nema kresanja prava bez prethodno provedenog zakonitog postupka utvrđivanja lažnih branitelja i invalida držeći da se na način

Komore ne mogu pisati priopćenja Saboru.

Marija Bajt (HDZ) je rekla da podržava predloženi zakon jer osigurava jednak pravni položaj kategorija ubijenih i ranjenih hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata te se primjenjuje načelo povoljnijeg propisa.

Izjednačava se pravni položaj ubijenih hrvatskih branitelja koji su taj status stekli pod istim uvjetima ("na temelju smrti"), a po osnovi Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji.

Iskazujući podršku stavu predlagatelja, zastupnica je ustvrdila da su

već izračunom mirovine za siječanj bile oporezivane, suprotno spomenutom Zakonu što nije ni zakonito niti pravedno prema djeci, udovicama poginulih i umrlih hrvatskih branitelja.

I invalidi bi trebali biti oslobođeni plaćanja poreza kojeg su bili oslobođeni do 31. prosinca 2000. godine.

Po završetku rasprave, riječ je dobio u ime predlagatelja **Ivan Šuker**. Zahvalio je na konstruktivnoj raspravi, a naročito je zahvalio odborima, i na tome da se provede prvo čitanje, što je dobar znak da će uz male promjene biti prihvaćen.

Što se tiče ponuđenih rješenja drži da je najjednostavnije riješiti ovo pitanje reguliranjem prava Zakonom o pravima hrvatskih ratnih vojnih invalida i njihovih obitelji. Napomenuo je još jedanput, da mirovina nije dohodak.

Izrazio je želju da zakon bude donesen konsenzusom a oni koji su obećali da održe svoje obećanje.

Glasovalo se, prema prijedlogu Odbora za financije i Državni proračun o Prijedlogu zakona o izmjenama i dopuni zakona o porezu na dohodak koji je predložio Klub zastupnika HDZ-a, i prihvaćen je većinom glasova (93 glasa "za" i 1 "suzdržan").

M.P.

PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENI I DOPUNI ZAKONA O POLITIČKIM STRANKAMA

Osnivanje i rad zaklada

O predloženom zakonskom tekstu kojega je podnio zastupnik dr. **Ivić Pašalić (HDZ)**, očitovali su se i klubovi zastupnika, a prvi je u ime Kluba zastupnika SDP-a govorio zastupnik mr. **Marin Jurjević**. On je ocijenio da se predlaže proračunsko osnivanje onih zaklada koje bi osnivale političke stranke. Ovakav model nije prihvatljiv za SDP, koji financira djelovanje svoje fondacije za školovanje siromašnih studenata, mjesečnim novčanim izdvajanjima svih SDP-ovih zastupnika i članova Vlade. Dakle, ukoliko neka stranka želi osnivati političke zaklade, može ih financirati preko svojih zastupnika i stranačke članarine. Prema tome, nema razloga da se ovakvim projektima opterećuje državni proračun.

Predsjedatelj, mr. Mato Arlović je konstatirao da više nema prijavljenih i zaključio raspravu. Protumačio je zatim poslovničke odredbe koje se odnose na mogućnost da predlagatelj na početku rasprave usmeno obrazloži predloženi zakonski tekst. Ukoliko bi predlagatelj izbjegavao govoriti o tome, prisvojio bi sebi pravo apsolutnog veta, a to se ne smije dogoditi. Ova objašnjenja predsjedavajući je uputio zastupniku Vukiću koji je očigledno tražio da se pričekava s dolaskom predlagatelja, zastupnika Pašalića. Zastupnik **Dario Vukić (HDZ)** istaknuo je zatim kako je zbog zakazane tribine pravovremeno zatražena odgoda ove točke do povratka predlagatelja.

U nastavku se glasovalo o predloženom zakonskom tekstu. Sukladno prijedlogu Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav, zastupnici su većinom glasova (92 glasa "za" i 33 "protiv"), donijeli zaključak kojim se ne prihvaća Prijedlog zakona o izmjeni i dopuni Zakona o političkim strankama, koji je podnio zastupnik dr. Ivić Pašalić. Obvezuje se Vlada Republike Hrvatske da podnese Prijedlog izmjena i dopuna Zakona o zakladama i fundacijama u okviru kojeg će iznaći i predložiti sufinanciranje onih zaklada koje promiču kulturu političkog dijaloga odnosno kulturu demokracije.

V.Ž.

PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O PODRUČJIMA I SJEDIŠTIMA SUDOVA

Jednoglasno i bez rasprave, Zastupnički dom je prihvatio Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o područjima i sjedištima sudova.

O predloženom zakonu pisali smo u IHS-u broj 284. na strani 46.

Prihvaćanje predloženog Zakona

podržali su Odbori ZASTUPNIČKOG DOMA za zakonodavstvo i za pravosuđe.

Za riječ se javio jedino, u ime predlagatelja, Ranko Marijan, zamjenik ministra pravosuda uprave i lokalne samouprave. Naglasio je kako je već donesen Zakon o

područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj. Tim Zakonom, kaže, osnovane su općine Jagodnjak i Šodolovci te bi adekvatno tome trebalo u predloženi Zakon unijeti potrebne ispravke.

M.S.

**izvješća
HRVATSKOGA
SABORA**

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK:
dr. Željko Sabol

OSNIVAČ I IZDAVAČ: Hrvatski sabor, 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6

REDAKCIJA: Mirjana Kozar, Marija Krakić (zamjenica glavnog i odgovornog urednika), Đurđa Krmpotić, Marta Micek, Mirena Pehcec, Jasna Rodić, Mario Selnik, Jasenka Šarlija i Vjekoslav Žugaj

GRAFIČKI UREDNIK: Branislav Tanasijin

RAČUNALNA OBRADA: Ivo Rada

TAJNICA REDAKCIJE: Anita Vuksanović

ADRESA REDAKCIJE: 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6, tel: 01/4569-722
fax: 01/6303-018

POŠTARINA: plaćena u pošti 10000 Zagreb

PRETPLATA NA ŽIRO-RAČUN BR: 30102-637-2650,
Hrvatski sabor, 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6

www.sabor.hr

TISAK: Tiskara Ureda za opće poslove Vlade RH i Hrvatskog sabora